

E 15 ab insima intentio secernebat: et per celesti terram retributione facienda. Qui enim ieiunat orat et elemosynam dat ut videatur et laudes ab hominibus talis ples bone actionis quam de imunda genitrix nascitur: et ideo inter eos quod de babylone hierosolymam ascenderunt parte habere non potest. Qui enim in presenti mercede recipit in futuro carebit: nisi auctor opis metem ad meliora conuertes pro deo facere ceperit: quod per laude faciebat inanit: et quam obsoleta indigne edita domino consecratis hierosolyme cuius fecerit ut opus male inchoatum corrigens dignum faciat perpetua mercede in celis.

Incipit Neemias qui est Esdras secundus.

Capitulum I.

Nerba Neemias sicut. **B**ed. Neemias interpretatio solator domini: vel consolator a domino: qui cum renouauerit muros hierusalim et populum ab hostiis liberatus in diuine legis obseruancia sublimauerit: prout quod nomine et opere ipsum significat. qui ait: Ego rogabo patrem et alium paraclitum. d. v. De quo psalmus ait: Edificas hierusalem dominus tecum. Significat etiam sanctos predicatorum quod ministerium signa nobis solatio praestat: vel dum post lapsum peccati spem venie et pollicitationis penitentibus pollicentur: quod si diruta ab hostiis hierosolymorum menia restaurauit. **N**erba neemias. Be. Mucius sibi Esdras: quod ex corobabel et iisu facta scribit. deinde sua facta descripsit. Hic manifeste spiritum significauit: quod sacra scriptura renouauit: captiuos in hierusalem reduxit dominum dominum maioribus donis dedit: et sublimauit: et duces ac profidae trahens flumen euphratensis quod legem dei noscent consolauit: et filios transmigratos ab exercitu externis castigauit. Renouauit enim Christus sacram scripturam: quod quia scribere et pharisei per traditiones fedauerat: vel iuxta litteram terram intelligi docebant ipse spirituali sensu plena ostendit: et nouum testamentum missum secundum spiritum per apostolos et apostolos viros describi fecit. Eduxit populum de captivitate babylonica et in hierusalem terram promissionis liberatus induxit: quod semel passus in cruce misericordia sanguine redemit: et descendens ad inferos veros inde israelitas ad mentem supne ciuitatē duxit et gaudia promissa hereditatis eis inclusit et quotidie fideles a perturbatione mundi congregans: ad portum ecclesie regnumque penne conuocat. Duxit ornata templi auro et argento et vasorum preciosis que populus Israel et principes perlae per eum miserantur: quod in se credentes de utroque populo in ecclesia ducas claritate fidei et opis eorum hanc ornare et glorificare non desistit. Constituit duces et principes omnium populo trans flumen quod legem dei noscerent et docerent: quod in ecclesia quod flumine baptismi abluta est: et flumen babylonicum. i. perturbatione seculi fluctuantis fidei sinceritate transcedit: apostolus: euangelistas pastores posuit et rectores. Castigauit filios transmigracionis ab exercitu alienigenis: quod illos quod professione fidei mundo renunciant: illecebris mundi servire prohibuit. Eiecit filios talium matrum de ceteris transmigratis ab exercitu alienigenis: ne forte adulti profidam sequentur earum: non fidem patrum. Opera enim nostra etiam quod hominibus bona videntur: si carnalibus delectationibus premitur: si originem de contagio humani fauoris sumperint: reprobare docuit: nec punire illis quod mundum perfecte relinquent: et tota mente ad celestia transirent quod non blasphematis spiritibus enerari sed aduersitatibus exerceri: et ad requiescere semperna gaudent preparari. b. In messe cas. Natus casleu ipse est quem nos decubuisse vocamus: apud hebreos nonus: apud nos ultimus. Cuius nomen quod spes eius interpretatio bene congruit votis eius quod ad ruinas sanctae ciuitatis intendebat erigendas. Primum enim bone actionis fundamentum est spem habere de auxilio domini ad proficiendum quod cupimus. In hoc messe natus est dominus: cuius nomine loge annis figurabatur in eo messe verus Neemias diu desideratus ad edificationem ecclesie esset venturus. c. Erat in suis terris. Suis metropolis est perlata: sed tanta firmitate ut castrum esse videatur: et interpretatio equatio vel reuertens: quod fideli sunt pueri aptantes: eis marime quod de captivitate hierusalem curam gerunt. i. de salute eorum quod aliquantum per infidias diabolique de ecclesia rapti penitentes denovo per gratiam dei sunt redacti: tales enim sunt in reuertente castro. l. in

stro. i. in robore metis reuocate ab insimis ad desiderium patrie celestis: et in equtatu sanctorum cordium: que scilicet portat lessor de dei. d. Qui remaserunt. Bed. p. 13. Irenius: quod enim remaserunt de captivitate: et si in pace versari videbant amico eis existente rege psalmus paulo anno Esdras cum episcopis miserat quod habebat potestatem in regione trans flumen: et in magna afflictione metis erat: et in probrio hostiis: quod adhuc sancte ciuitatis murus erat dissipatus. Tunc autem merito in ecclesia affliguntur et tristitia seculari compungunt sanctum: cum quoniam resipiscunt. **S**ed a posteriori

Nico. de lyra

Postilla venerabilis magistrorum Nicolai de lyra super librum Neemias qui est Esdras secundus. **I**ncepit.

Nerba neemias. **I**ca. I. a. mihi filii helchie. Et factum est in messe a. q. interpretatio spes eius. **C**astellu anno vicesimo: et ego era in suis castro. Et duxi ad me ananias de fratribus meis: ipse et viri ex iuda: et interrogavi eos de iudeis qui remaserunt et supererant de captivitate et in hierusalem. **E**t dixerunt mihi: Qui remaserunt et derelicti sunt de captivitate ibi a. mentis. b. sive deinceps in pace esse. in provincia in afflictione magna. a. hostium. b. q. s. altos munera debuerant sunt et in opprobrio: et murus hierusalem qui dignos debent introducere: indigos ab ecclesia arcere. **R**rusalim dissipatus est: et portus eius

Circa primum anno describitur rumor oppressionis iudeorum in hierusalem. secundo languor orationis ibi. Tunc audirem. Circa primum notarum persona scribens: cum dicit: a. Nerba neemias filii hel. Ab isto enim loco scripsit quod sequuntur: ut dicit R. Sa. Secundo notarum tempore cum dicit: Et factum est in messe castellu. hic est mensis nonus apud hebreos enim una computatione ut videbis magis infra sequentem. ca. b. **A**nnovicesi. s. regni artaxerxes in cuius anno. viij. missus fuit Esdras: ut dicit est. s. Esdras. viij. ad docendum populum. et anno. xx. eiusdem missus fuit Neemias tamquam dux a latere regis ad reedificationem ciuitatis. nam Josephus iste artaxerxes fuit filius darij hispaspis: et vocat eum tertius diminutus. nam vero R. Sa. fuit filius assueri et regie. Hester sicut dicitur fuit Esdras. vi. 7. viij. ca. c. Et ego eram in suis castribus: et erat edificata fortis hinc et inde ad modum castrorum. d. **E**ry. ana. aliqui libri habent: Et venit ad me ananias. sed non est de textu vero dicit Josephus quod Neemias vidit istos tamquam peregrinos in tristes ciuitates: et audiuit eos loquentes hebraice: et tunc allocutus fuit eos. e. **G**en. de fra. me. i. de cognatione mea. f. Et inter eos de iudea. quod primo quoniam de statu populi sui. et secundo de situ ciuitatis hierusalem. g. **E**t dixi. mi. recordando primo de statu populi eo nomine quod fuerat interrogatus. h. Qui remas. t. in iudea. i. **I**n afflictione t. quod gentiles in regno deceperunt habitates: multas molestias eis infererant et opprobria: ut pleni huius. j. iiiij. ca. secundo recordant de ciuitate. k. **E**t murus dissensus est: quod a tempore quam nabucardanus cedidit ciuitate et muros eius disruptus.

Moraliter. a. Nerba neemias. per neemias quod solator interpretatio et interpretatio sonat res gesta: quod missus fuit a latere regis iudea ad solationem filiorum Israel de captivitate babylonica reuersorum: put ex sequentibus apparebit: dominus noster iesus Christus significat: quod solator dicitur Trenor. i. f. Gloriosus est a me solator. **G**loria hebraica. Iste est rex messias: quod etiam missus fuit prius quod est rex regum in mundum ad solationem omnium gentium. d. Et venit ad me ana. yn. de fra. me. t. Per istos fratres apostoli designantur: quod fratres domini nostri iesu Christi dicuntur. **H**ab. xx. e. Narrabono. tuum fra. meis: ut deducatur apostolus Hebrews. ii. 7. **J**ob. xx. d. dicit marie magdalene. Vade ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad patrem meum et patrem verum. g. **E**t dixerunt mihi qui remas. t. afflictione sunt. Per significatur apostolorum compassus ex quod post afflictione seu

Ales a pctis viderit, primos adhuc sublacereruntur: ita ut p negli getia eoꝝ q mltis pdesse poterat: q̄ si p muros yblos dissipate diabolus in ecclia possit utrore: qd magis dolendū est si et ipi q alius doctrina et exēplo pdesse debuerat exēplū mortis viuen do sūt: h̄ est enī portas hierlm flāmis hostiū esse gustas: eos q̄ bñ viuedo et docēdo dignos in ecclie sā electorꝝ introducere indignos arcē debuerat/auaricie/luxurie/ceterorūq̄ vitioꝝ incēdio pire. a Fleui et lu. Si vir sanctus audies destructa lignoꝝ et lapidū edificia recte lugebat: ieiunabat et orabat diu sedes in tristitia: q̄to magis in destrucciōe et ruina aīaz p̄tibus luctibꝝ et oronibꝝ est insistēdū: vt misericordie deo ad p̄stinā erigant sospita tē q̄ in opprobrio religiosis trūphāte inimico lacebant diutina vitioꝝ sorde squalētes.

EActū est aut in r̄. Bed. Qui sc̄z est primū mēsis anni vñ hebreos: in q̄ s̄p̄ pascha celebrat quē nos apl̄ dicim. N g. s. dixit: q̄ luxit: ieiunavit et oravit diebꝝ multis: p̄t: q̄ q̄tuor cōtinuis mēsibꝝ nono. s. x. r. xi. r. xii. sacre deuotioꝝ insti tūt: expectas q̄n poss̄ oportune regi de sideris suū intimare. Erat qdē p̄nceps vinariꝝ regi poculū porrigebat: officiū leticie fortis agebat: q̄ interiꝝ lugebat: q̄ ciuitatē sc̄tā dirutā: et pp̄lm dei ini micorꝝ opprobrio afflictū meminerat.

N.36.8. vñ: Sup̄ flumina baby. il. federūt et. Si videt

a Tincendio vitiorum.

cōbūste sūt igni. Cūq̄ audissim a vñba huiuscmodi: sedi et fleui et luxi diebus multis: et ieiunabā et orabā ante faciē dei celi: et dixi: q̄ Queso dñe deus celi fortis ma gne atq̄ terribilis: q̄ custodis pa sc̄tū et miscdiaꝝ cū his q̄ te diligūt et custodiūt mādata tua: fiāt au bres tuę auscultātes: et ocli tui apte: vt audias oronē serui tui: quā ego oro corā te hodie nocte die p̄ filiis isrl̄ seruist tuis: et p̄siteor p̄ pctis filioꝝ isrl̄ qb̄ peccauerūt ibi. Et ego et dom̄ patris mei pec cauiūt: vanitate seducti sum: et nō custodiuim̄ mādatū tuū: et ce mrimoniast iudicia q̄ h̄cepisti mo n̄ysi famulo tuo. Ademēto vñbi qd̄ o mādasti moyſi seruo tuo: dices:

t Cū trāsgressi fuerit: ego dispdā p̄ vos in pp̄los: et si reuertimini ad q̄ me et custodiatis p̄cepta mea et faciatis ea: etiā si abducti fuerit ad extrema celi: inde cōgregabo vos: et reducā i locū quē elegivt habitaret nomen meū ibi: Et ipi serui tui et pp̄ls tuū: q̄s redemisti et in fortitudine tua magna: et in manu tua valida. Obscro dñe sit auris tua attēdes ad oronē serui tui: et ad oronē seruoy tuoꝝ q̄ volūt timere nomē tuū: et dirige ser uū tuum hodie: et da ei miscdiāt et aī virū hūc. Ego enī erā pincer v

b na regis. **C**a. II Actū est aut in men se nisan: anno vicesimo artaxerxis regis: et vinū erat aī eū. Et leuaui vinū. i. cyphō in q̄ erat vinū. 3 Et dedi regi. Quia hoc spectabat ad officiū neemie: cuī esset pincerna regis: vt dictū est ca. p̄cedēti. a Et erā q̄ si languidus ante faciē eius. Et fletu ieiunio et oratione p̄cedentibus.

Quare vul. Adoraliter. Et factum est in mēse nisan r̄. Qui respōder apud latinos Darcius sicut declarati diffu se in postillis litteralibꝝ. Ben. vii. et Ero. vii. In isto vñ mēse passus fuit christus sc̄z. vii. calend. Aprilis. Passio vero chri sti calix appellat̄ Johis. xvii. b. Calice quez dedit mihi pater nō vis ut bibā illū: Gas autē calicis nō bibit: sed vinū qd̄ in eo cōtineat̄. ideo subdit̄: y Et vinū erat aī eū. s. ante re gē qui signat deū patrem in cuius cōspectu erat passio christi: nam eā disponebat et acceptabat: et quoniā christus per Neemias significatus illam passionē acceptabat ex obedientia ad patrem. ideo sequit̄: y Et leuaui vinū et dedi regi. i. acceptauī calice salutaris. 3 Et erā quasi languidus. In passione enī videbat christus fortitudinē amissiſe Esa. liii. a Bere languores n̄ros sp̄e tulit: et dolores n̄ros ip̄e portauit.

* afflictōez seu necessitatē oīdunt p̄p̄o. Mar. vi. c. Et cū is hora multa fieret: accesserūt discipuli eī dicentes: desert⁹ loc⁹ est hic et hora īā p̄terūt: dimitte illos ut ī primas villas eūtes et vicos emāt sibi cibos q̄s māducēt. a Cūq̄ au. verba hu. se. et fleui r̄. Per h̄ significat cōpassio ip̄i sup̄ afflictio ne et misericordia p̄p̄li p̄ q̄ relevanda legi cōfūnasse/orasse/et fleuisse/ et alias penitentias sustinuisse: sicut fuerat p̄dictū Esa. liii. b. Disciplina pacis n̄rē sup̄ eū et liuore eī sanati sum⁹.

Clico.de lyra

EActū est aut. Hic La. II p̄sequēter describit̄ legatio ip̄ius Neemie. vñ p̄mo de scribit̄ auctoritas quā meruit. sc̄do sa cultas quā obtinuit ibi: Et dixit regi tertio sagacitas q̄ negocia suū secrere tenuit ibi: Et audierūt. q̄to volūtas quā ape ibi: Et dixi els. Circa p̄mū p̄mittit̄ t̄p̄s: cū dictū: Factū ē aut r̄. Hic est mēsis p̄mū ap̄d hebreos p̄mū festa. et incipit a pp̄inq̄ori lunatiōe eq̄ noctio vernali. Neemias aut̄ ceperat orare mēse nono: vt p̄dictū est: et sic patet q̄ iste mēsis in q̄ porrexit vñū fuit quart̄ ab illo: ita q̄ trib⁹ mēsibꝝ fuit in orone et afflictōe anno. xx. artaxerxis. Vide q̄ istud sit factū et q̄ p̄ fuerit anno. xxi. el. q̄ istud factū suit q̄to mēse postq̄ audierat rumores de opp̄sidōne pp̄li sui: et erat p̄mū mēsia anni: cū igis rumores predictos audierit anno. xx. artaxerxis mēse nono eiusdē: sequitur q̄ q̄n porrexit vñū regi incepere annus. xxi. Ad qd̄ dictū q̄ sicut dictū fuit Ben. vii. et Ero. vii. Communis est opinio in deoꝝ q̄ mādus creat⁹ fuit in mēse q̄ vocat̄ apud eos tysari: et partiz̄ cōrespōdet septēbrī n̄rō et partim octōbrī: et dicit ille mēsis simpliciter prim⁹ apud hebreos et p̄mū hūc modū cōputā di castellū est tertius mēsis: et nisan se p̄mū: et cadunt in eodē anno: et isto modo fit hic cōputatio. Verūt̄ q̄ filiū isrl̄ egressi sūt d̄ egypto mēse nisan: iō extunc ille mēsis ex hoc euētu vocatus est p̄mū p̄mū q̄ dicit̄ Ero. vii. et hoc mō cōputādo castellū et nisan sequēs nō fuit in eodē anno sed castellū est non⁹ mēsis anni precedētis: et nisan sequēs est p̄ncipiū anni sequētis: et hoc modo p̄cedit obiectio inducta: et id nō valet: q̄ hic accipit̄ p̄ncipiū anni p̄ut incipit a tysari: licet̄ aliquā accipiat̄ p̄ncipiū anni p̄ut incipit a nisan. y Et leuaui vñū. i. cyphō in q̄ erat vñū. 3 Et dedi regi. Quia hoc spectabat ad officiū neemie: cuī esset pincerna regis: vt dictū est ca. p̄cedēti. a Et erā q̄ si languidus ante faciē eius. Et fletu ieiunio et oratione p̄cedentibus.

Adoraliter. Et factum est in mēse nisan r̄. Qui respōder apud latinos Darcius sicut declarati diffu

se in postillis litteralibꝝ. Ben. vii. et Ero. vii. In isto vñ mēse passus fuit christus sc̄z. vii. calend. Aprilis. Passio vero chri sti calix appellat̄ Johis. xvii. b. Calice quez dedit mihi pater nō vis ut bibā illū: Gas autē calicis nō bibit: sed vinū qd̄ in eo cōtineat̄. ideo subdit̄: y Et vinū erat aī eū. s. ante re gē qui signat deū patrem in cuius cōspectu erat passio christi: nam eā disponebat et acceptabat: et quoniā christus per Neemias significatus illam passionē acceptabat ex obedientia ad patrem. ideo sequit̄: y Et leuaui vinū et dedi regi. i. acceptauī calice salutaris. 3 Et erā quasi languidus. In passione enī videbat christus fortitudinē amissiſe Esa. liii. a Bere languores n̄ros sp̄e tulit: et dolores n̄ros ip̄e portauit.

W iij

* Quare vule

Dasi. 9. f **a** Si videt tc. **Bed.** Sicut per cyrū primū psarū regem
xps significat: qz captiuitatē ppli dei soluit: et templū instau-
rari scep̄ita per successore eius artaxerxē: qui hierlm reedi-
ficare eadē denotidē mādauit: ipm accipim⁹ qui ecclesiā p offi-
cii p̄dicatorū cōstruit. Enī bene artaxerxes lumē silētio tēptās
int̄ptas. Lumē enī vīte dīsa est q̄ cor-
da fideliū silētio tēptat: duz eos aliquā
dulcedine grē celestis illustrat: aliquā
pressurā plentis vite obnubilat: vt tē
poralib⁹ aduersis erudit̄ ardēti⁹ eter-
na bona desiderent. **M**emorabilis
hic annus quo hierlm edificari pmissa
Ibidē. g est: et olim ppheta Danielis p̄signat
dicēt ad eū angelo. lxx. hebdomadas
abbreviata esse sup pllm eius et sup
ciuitatē sanctā. Et paulo post: Ab ex-
tu sermonis vt respōdeat: et edificetur
hierlm vīq ad christū ducē. viij. hebdō-
mades. hebdomade. lxxii. erit. Et pau-
lo post: Cōfirmabit pactū multis heb-
domada vna. et in dī. hebdō. de ho. et
sa. Incipiāt ḡ hebdomades a. xx. anno
artaxerris qñ edificādi hierlm licentia
dedit quo tpe vt Julius ap̄hrianc⁹ scri-
bit regni psarū. c. xv. anni fuerāt euo-
luti: et totidem vīq ad Alexandrū ma-
gnū qñ Dariū occidebat. Impfecti re-
manebāt. Captiuitatis enī hierlm cen-
tesimus octogētū: et qntus ann⁹ erat
et pueniū vīq ad tpa dñice passionis:
q̄ quā sacrificia legalia finita sunt. Ha-
bent vīo singule hebdomade septenos
annos: et sūt. cccc. xc. vīm lune. i. cursuz
ita vt singuli nouo et insolito more nō
ampli⁹. x. mēses lunares habēt. vñ
angel⁹. lxx. hebdomades nō annume-
rat sed abbreviata sup pllm dicit:
qui sūt anni solares. cccc. lxxv. de qua
tota ppheta sentētia plenissime prout
potui in libro tempoz edidisse curauit.

Ni. dely.

*** a** Quare vult⁹ tuus tri. est.
hoc dixit rex nō libi cōpatēdō: sed ma-
gia de eo suspicādo ne meditaref eum
intoxicare: vel aliquē de sibi assistenti-
bus et ppter hoc esser in facie mutat⁹
ideo sequit⁹: b **E**t timui val. ac-
ni. et dixi regi. ppter istā suspitionē
regis. c **R**ex in eter. viue. q. d.
de morte tua nō cogito: sed magis vi-
ta desidero. d **Q**uare nō mere-
tc. In hoc se excusat de apparēti languore. et ideo bñ subdit:
e **E**t ait mihi rex: p̄ q̄la re po. q. d. paratus sum cōce-
dere: qz volūtate dei anim⁹ regis mutat⁹ fuerat subito de in-
dignatiō p̄ tra neemī ad eius beniuelētā vīm q̄ dicit Pro-
verb. xxi. a. Cor regis ī manu dñi quocūg voluerit inclinabit
illud. f **E**t orauit deū. eo q̄ sic cōuerterat regis animū.
g **E**t dixi ad regem. ex verbo eius formādo petitionē.
h **S**i videt regi. i. sapientibus sibi assistētibus: de quorū
confilio cūcta faciebat: vt habeat Esdrē. i. **D**ixitq̄ mihi
rex. tc. et vīm hoc videt q̄ illud q̄ sequit⁹: vīq ad qd̄ tps. tc.
sīt verbū regis et regine simul. In hebreo autē habeat sic: Di-
xitq̄ mihi rex: et regina sedebat iuxta eum: et sic est sensus q̄
quādo rex loquebatur neemī regina sedebat iuxta eum: et il-
lud quod sequit⁹: **V**īq ad qd̄ tēpus erit iter tuū et qñ
reuerter. est verbū solue regis: et huic consonat littera ie/
quens: cum dicit: Et placuit ante vult⁹ regis tc. sequit⁹:
k **E**t dixit regi. Hic cōsequēter ponit facultas quā
obtinuit: cum dicit: l **S**i regi videt bonū tc. trans
flumen. scz euphraten et sic nō soluz impetravit licentia eun-
di: sed etiā securum conductū in via. m **E**t epistolā ad
asaph custodē saltus regis. i. nemorū regis. n **E**t
det mihi ligna vt tegere possim portas tēpli. Per q̄
possunt intelligi spirituſanci dona q̄bua chīst⁹ texit portas
templi. i. p̄texit ecclesiā et muros ciuitatis. i. apostolos et eq̄
successores: ppter quod ecōtrario malis prelati⁹ dicitur Eze
chielis. xiiij. a. Nō opposuistis vos murū pro domo domini.
p **E**t domū quā ingressus fuero. Per quā intelligit
virgo beatā: q̄ spirituſci charismati⁹ p̄e ceteris fuit tecta.

re intendo pro habitatione mea. q **E**t dedit mihi rex
iuxta manū dei: Id est directionē eius per suam gratiam.

*** a** Quare vult⁹ tuus tri. est. cū te egro. nō vi.
Et audierūt
Agritudines enī que causant ex inordinatiō humori vel de-

fectu nature vel ex malo viuendi re-
gimine nō habuerūt locū in christo:
quia nō valuerūt ad opus redēpicio-
nis: tamē in eo fuit tristitia de malo
culpe: nō sue sed alienē: vt pote d cul-
pa suoꝝ discipulorū a rectitudine fidei
declinantiū: qz petrus inter alios pri-
mus lpm in sua p̄senta ter negauit
de culpa malignorū ipm innocentem
crucifigentiu. Similē in eo fuit tristi-
cia de malo pene mortis sibi iminen-
tis. **D**ath. xxvi. d. Tristis est ania-
mea vīq ad mortem. Ista tamē tristi-
cia in nullo rationē perturbabat: sī ma-
gis per rōnē excitabat in parte sensi-
tiva ut sic esset meritoria et humane
nature veritatē ostēsua. + **M**e-
scio qd̄ malū est in cor. tuo. licet
in corde christi nō fuerit malū culpe.
in eo tamē fuit malū pene: sicut dicit
est de tristitia: et illud malū dicit de-
us pater nescire: qz noluit ipm amo-
uere orante xp̄o **D**ath. xxvi. d. Pa-
ter mi si possibile est transeat a me ca-
lix iste. Sicut et fatus virginibus di-
citur **D**ath. xxv. a. Amē dicovobis
nescio vos: eo q̄ noluit eis aperire.
d **Q**uare nō mereat vul. me-
tc. sicut enī Neemias fleuit destru-
ctionē primā per nabuchodonosor sa-
ctā. ita christus fleuit destructionē se-
cundā per romanos fiendā **L**uc. xii.
g. **S**icut iesus ciuitatē sanctā hieru-
salem fleuit sup illā tc. Et adhuc ma-
gia dolebat de destructione eius spi-
rituali cuius reparationē facere desi-
derabat. itd̄ subdit + **S**i placet
seruus tuus. sic est in hebreo et acci-
p̄t hīc sī pro quia: qz christus homo
fuit et est deo patri valde placēs et di-
lectus et sic ab eo missus ad reparati-
onē spiritualis hlerusalē. i **D**ixit
mi. rex et re. Per hanc reginā
potest intelligi triūphans ecclesia que
magis est cōiuncta deo q̄ militas: q̄
tū dicit dei spōsa. **C**anti. liij. d. **H**or-
tus cōclusus soror mea sponsa tc. **Il**
la vīo que fūnt in terris et maxime ad salutē p̄tinētia pcedūs
a deo mediātibus sanctis angelis. ideo subdit: + **V**īq
ad qd̄ tēpus erit iter tuū. tempus enī aduētus christi ad
opus nostre redēptionis a deo fuit preordinatū ab eterno et
ab angelis sanctis in tēpore pro quāto sunt executores diu-
ne dispensationis. h **S**ividet regi bonū. ep̄las det m̄
hi ad duces regionis trans flumen. Duces isti possunt dici an-
geli sancti administratores eorū que fūnt hic inferius vbi ha-
bitant homines: et dicit regio trans flumen: quia descendē-
do est vltra locum aeris in quo generant nubes et pluviae: vī-
de generant flumina; propter quod locus iste flumen causall
ter potest dici. ep̄istole vero christi ad hos duces sunt auctor
itas et potestas christi date: q̄bus angelii obediebāt sibi. ideo
subdit: + **E**t traducat me. scz ministerialiter. **D**ath.
liij. b. Angeli accesserunt et ministrabāt ei. m **E**t episto-
lam ad asaph custodē saltus regis. qui interpretat p̄
ciens: ideo per ipsum significat spirituſancus qui facit nos
p̄ficere eo modo loquēdi quo dicit Romanoꝝ. viij. e. Spi-
ritus postulat p nobis gemitibus inenarrabilib⁹. n **E**t
det mihi ligna vt tegere possim portas tēpli. Per q̄
possunt intelligi spirituſanci dona q̄bua chīst⁹ texit portas
templi. i. p̄texit ecclesiā et muros ciuitatis. i. apostolos et eq̄
successores: ppter quod ecōtrario malis prelati⁹ dicitur Eze
chielis. xiiij. a. Nō opposuistis vos murū pro domo domini.
p **E**t domū quā ingressus fuero. Per quā intelligit
virgo beatā: q̄ spirituſci charismati⁹ p̄e ceteris fuit tecta.

*** E**t audierūt

A **N**ota **a** Et audierunt reges. Contristans heretici et oes ecclesie inimici quoties electos per catholica fide vel mox correctione quibus ecclie muri renouens spicium laborare. Notanda enim est auctoriterum diversitas. Supradicti sunt qui de captiuitate remissa erat in iudea in afflictione magna et opprobrio fuisse. Neemias quod longum cum fletu et precibus duxisse ieiuniu: quod murum hierusalem dissipatus et porte cōbustit. Hunc autem versa vice hostes contristant et affliguntur: quod edificia illi restauranda: et ciues ab insultatione hostium intelligunt liberados. vñ. Plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaude. sicut tri. ver. i. gau. Flēte autem mundo quod gaudebat: tristitia iustorum vertitur in gaudium: cum res ecclesie crescere: et eos quod peccando erraverant penitendo redire cognoscunt.

b Considerabā murum. Diversa destructe urbibus loca lustrando punaguntur: et singula quod debeat reparari sollicite scruta. Doctorum quod spiritualium est sepius noctu surgere: et solerti indagie statu ecclie quiescentibus ceteris inspicere: ut vigilanter inquiratur: quod ea quod vitiorum bellis sordida vel delecta sunt corrigitur et erigantur. Burus autem hierusalem dissipatus iacet et queritatio fidelium terrenis et infimis sordet affectibus. Porte sunt igni presumptae: cum hi qui alii introitu viante pandere debuerant: relicto veritatis magistro eis ceteris ignavia torpescere temporalibus curis inseruiunt.

c Quia hierusalem deserta est. Planata sunt hec spūali sensu cognitae: quod doctores immo oes qui celo dei fuerunt in afflictione maxima sunt hodie hierusalem. i. visione pacis quam nobis deus reliquit et commendauit bellis dissensionis non cernunt esse desertam: et portas virtutum quas iuxta Esaiam laudatio occupare debuit: qualemque inferorum portis delectas et opprobrio habitas.

Nico.de lyra

a Et audierunt reges. Hic psequebatur describit neemie sagacitas: qua postestate sibi concessam secretaria tenuit usque ad tempus debitum: non potuit tamen celare quin venisset per bono filiorum Israel cum esset de eorum gente. et hoc est quod subditur: Et audierunt sanguis. Et isti autem erant aduersari iudeorum. b Et veni hierusalem et eras tribus diebus. Annos ostenderent ad quod venisset. vñ subditur. Et non indicaui cuius reges. Sequitur: c Et iumentum non erat me: nisi aial. Et aliis autem qui erant cum neemia ibant peditando ne forte iudei qui erant in civitate opinarentur quod vellent latenter exire de nocte: et tradere civitatem hostibus: et se eis invenire in equis. d Et egressus suus per portam vallis. i. que dicit ad valle Iaphat. e Nocte. Quia nolebat quod alii peripererent quid intenderet donec possibiliter reedificandi murum consideraret. id subditur: f Et considerabā murum. s. qualiter posset reedificari: et portas eius qualiter possent de novo instaurari. g Et non erat locus iumenti cui se debet. Propter ruinas ibi existentes. h Et re. veni ad portam vallis reges.

Et quia exierat ut prius ex predictis. et sic prius quod circumvexit totam civitatem ad videlicet diligeretur murus posset reedificari. i. Magistratus autem. i. gentiles qui erant positi ex parte regis ad custodiā terre. k Usque ad loci nisi. indistincti. usque ad illud tempus: ita quod accipiat hic locum per tempore: tenuit enim secretum quod intenderet reedificare civitatem donec videret quod esset si bi possibile: ita quod nec iudeis nec gentilibus qui eum conduxerat invia positum suum aperuerat. l Et dixi eis. Hic pars describit voluntas

voluntas quod eis aperuit: quod postmodum viderat reedificationem murorum possibiliter licet difficultate: aperuit iudeis voluntatem quam habebat de restauracione muri: et gratiam quam super hoc habebat a rege inducens eos ad opus: et dicens: m Glos nostis afflictionem in qua sumus. Quia samaritanus et alii gentiles multas eis molestias inferebat. culpabilis causa subditur: n Quia hierusalem deest. et sic aduersarii poterant eam inuadere de faciliter. Tum quod habitatores eius erant pauci. Tum quod porte erant destruēt: et muri in pluribus locis disrupti. o Et inde eis manum dei mei. i. directio: ne eius et gram. p Et confortate sunt manus eorum. Quia parati fuerunt pone re manum ad opus. q Audierunt autem sana. Et iste erat princeps samaritanorum et alii adiuuabant eum. r Et subsannauerunt nos. i. deriserunt: et dicunt subsannatio a nase rugato vel distorto: cum aliquis in deridendo vultus signis. s Quae est hec res quam facitis. q. d. non est vobis licita. et subditus causa: t Nunquid contra regem vos rebellatis. q. d. etiam apparet manifeste quod sic: edificando. s. contra eum fortalicia. v Et reddi eis sermonem. Rationabiliter respondendos quod non erat ita: cum hoc fieret de regis libertate. x Dixerunt ad eos. s. repellendo eorum maliciam. y Deus celum. Non debemus vos timere. z Glos autem non est prius. Quia samaritanus non poterat ostendere ex aliquo scriptura quod defecuit memorie quod ipsi vel prius eorum habuissent ibi pte: nec per se quod habebat ius aliquod reclamandi: et ideo ad ipsum nihil pertinebat de reedificatione civitatis vel eius impedimento.

* a Et audierunt sanaballath horonites reges. Per istos intelliguntur sacerdotes scribe et pharisei quod christum et aplos impetrare conati sunt in edificio ciuitatis dei quod est ecclia: sicut prius ex decursu euangelij. b Et veni hierusalem et eras reges. Per quos significantur tres anni primi illud Ezechiel. b. Diez per anno dedi tibi. quibus christus predicauit in iherusalim metropoli iudeorum in locis circumiacentibus. t Et surrexi nocte ego et viri pauci mei: et non in dicauit cuius quod deus de. Et de christo scribit Luce. vi. c. Et erat proutus in oratione dei: scilicet per preparacionem ecclie quantum ad muros fidei et virtutum. t Venite et edificemur muros iherusalim: et non sumus ultra opprobrium. Verbum est christi ad suos discipulos ad edificationem ecclie per predicationem et vita bona inducentis eos. t Nunquid contra regem vos rebellatis? Herba sunt scribarum et phariseorum christo et discipulis eius rebellione imponentium. Primum contra regem celestem imponendo eis divine legis transgressionem: ut prius in pluribus euangelij locis. Secundum contra regem terrenum/dicentes pilato Luce. xxii. a. Hunc inuenimus subuententem gentem nostram: et exhibentem tributa dari cesaris et dicentem se regem christum esse.

x Dixerunt ad eos. Propter quod non potuerunt pharisei et scribe edificium ecclie impedire: sicut dicit Samuel Act. v. g. Si vero ex deo est hoc opus non poterit ipsis dissoluere. z Glos autem non est pars iusti et memoria in iherusalim. Hoc dicit christus quantum ad illos qui remaserunt in peccatis obstinati qui sunt exclusi ab ecclia militante et etiam triumphante. de qua dicit Bal. iii. d. Illa quod sursum est hierusalem libera est que est mater nostra.

Glo.ordi. Neemie La. III

Et surrexit eliasib sacerdos i. ponti. **Ca.** III
sex tuis illius fili⁹ ioachim q̄ post patrē suū ieluz filiū
iosedech: nō paruo tye pontificatū tenuit: et recte re-
stauratio ciuitatis a sacerdote magno et fratrib⁹ eius cepit: vt
q̄ gradu p̄cesserant ordinis exemplū ficeret alijs in bonis ope-
ribus: et bñ edificatibus sacerdotibus
adiungit: et vſq; ad turrim centū cubi-
torū sanctificauerūt eā vſq; ad turrim
ananehel. Edificat enī sacerdotes i cē-
tenario numero cubitorū: cū oēs quos
erudiūt in amore et desiderio eternorū
incendit. Nā centū q̄ in cōputo digi-
torū de leua trāstūt in dexterā: celestia
bona figurāt: q̄ cōparatione terrenorū
q̄si dextera ad sinistrā sunt. **b** Et
edificauerūt. **Bed.** Utus trāstatio
habet: Et edificauerūt portā et piscinā
p̄batica: cuius nōis meminit Joha-
nes/dicēs: Est aut hiersolymis p̄ba-
tica piscina: que cognominat hebraice
bethsai r̄. Neq; aliqd obstat intellige-
re ipm locū hic esse designatū: q; nec
nomē p̄baticē multū distat a noīe gre-
gis. grece enī ouis p̄batō dicit: De-
minit huīus loci Hieronym⁹ in libro
locor⁹/dicēs: Bethsaina piscina est in
hierlm que vocat̄ p̄batica: et interstat
a nobis pecualis: hec quōdā q̄nq; por-
ticus habuit: ostēdūt quoq; gemini lacus: quoq; vn⁹ hyber-
nis pluīis impleri solet: alter mīrū in modū rubēs: q̄si cruen-
tis aq; antiq; in se opis signa testat. Nā hostias in eo lauari
a sacerdotib⁹ solitas ferūt. vñ et nomē accepit. Ex qbus oībus
vides porta gregis vicina esse piscine p̄baticē: ut p̄ hanc ho-
stie afferant: in illa lauen. **Bed.** Vide inuita litterā ideo
p̄mā portā gregis a sacerdotib⁹ edificatā vel sanctificatā esse
q̄ in vicinla sp̄lī tēpli fuerit: et ad ipos p̄prie p̄linuerit. Qd̄
gruere enī vides ut edificatio ciuitatis a tēplo incipiat: q; ne-
cessē est ut p̄stantia fidei et dilectiōis in deum ante oīa cōstrua-
mus in nobis: deinde oīa p̄teratis q̄ ad p̄ximi dilectionē p̄ti-
neant addam⁹. tertio. i. ultimo loco q̄ ad generale huīus vite
puisionē respicunt. De qbus apls: Habētes inq̄ victū et qui-
bus tegamur his cōtentī simus: Hoc quoq; p̄babile vide: et
q̄ ex eo porta gregis dicat: q; per eā pecora in tēplo offerēdo
introducebant. Portā enī gregis in p̄mordio edificatē ciui-
tatis dei sacerdotes edificat: cū p̄dicatores aī oīa auditores
sūos fidei veritatis q̄ dilectionē operaū imbuūt: p̄ quā vici-
mas bonorū operū introducāt: et in altari cordis deo offerāt: et
hūp̄ porte edificūt per centū cubitos extēsum vſq; ad turrim
ananehel. i. ḡre di sanctificat: cū ab initio fidei vſq; ad firmata-
tē bone actiōis: q̄ nō nīl deo inspirātē et auxiliātē p̄ficiē: sola
interne retributiōis intentiōe p̄tendit. **c** Portā autē pi-
scinā. Que. l. respicit ioppen et diospolim. i. lyddā vicinior: ma-
ri inter cūctas vias hierlm: q̄ nūc porta dauid fer̄ appellari: et
esse p̄ma portarū ad occidentē montis sion. Huic opinioni
p̄sentire vident̄ verba dierū: ubi scriptū est de manasse rege
iuda. Post hoc edificauit murū extra ciuitatē dauid ad occidē-
tē gyon in cōualle ab introitu porte piscinā per circuitū vſq; ad
ophel: et exaltauit illū vehemēter. **Typice** autē sicut ḡrex si-
gnificat dñi fideles sic et pisces solēt appellari. vñ: Joh. xxii. d.
Dat. 4.c Pasce oīes meas. et: Genite post me faciā vos fieri p̄scato-
res hoīm. de qbus dicit Matth. xiiii. f. Aegerunt bonos pi-
sces in vasa: malos aut̄ fo. misē. r̄. Porta et piscinā edificat
cū illis virtutū ogibus fideles deserunt: qbus intuētes p̄xi-
mos a fluctibus p̄turbatiōis et p̄cupiscētē mūdialis eruptos:
ad trāquillitatē et pacē vite sp̄uālis introducāt. Porta piscinā
edificat in hierlm: cū illi gradus i ecclia ordinant p̄ quos ele-
cti a reprobis q̄si boni pisces a malis segregati: ad cōsortiū p̄-
petue pacis ierant. Deminit hūp̄ porte Sophonias dicit:
Aor clamoris a porta piscinā et v̄lular⁹ a scda. Secūdi autē mu-
ri in eodē climate portā significat. d. a secūda. Z̄porib⁹ autē
Ezechie duplicatū fuisse murū ciuitatis verba dierū sic ostendit: Edificauit quoq; agēs industrie oīm murū q̄ fuerat dissili-
patus: et extruxit tress desup: et forūsecus alterū murum.
Typice autē ipse sophonias vece clamoris a porta piscinā: et
v̄lular⁹ audiuit a secūda: q; ab hostib⁹ v̄trāq; dei cōlendā p̄co-
gnouit. fidē enī et oīa doctor⁹ per q̄ ab vndis vite corruptibili-
lis ceteros erui et in ecclia oportebat induci: vidit diaboli in
sidiōs terre esse sternēda. i. p̄ appetitū terrene voluptatē esti-
bus gaudijs

bus gaudijs esse priuādos. Bene aut ab vtrāq; portis p̄ma. s. 5
et scda: interiori et exteriori vocē clamoris et v̄lular⁹ auduit:
q; exteri⁹ oīa et intus corda diabolo impugnāte v̄dit subuer-
tenda. Sed q; dñs erigit elisos. Neemias portā piscinā post
ruinā narrat iſtauratā: q; si aliq; p̄dicatoꝝ peccātoꝝ corrueint
nō deerūt vſq; in finē seculi qui succē-
dētes portas iusticie dñi adiuuātē si
delib⁹ bñ viuēdo et p̄dicādo aperiat.
Al. de ly. **Ipsi texerūt.**

Et surrexit. Describ. III
pto adūetu Neemie. hic con-
sequēter describit ciuitatē re-
editatio. et p̄mo describit bñmō edi-
ficiū. sedo triplex fugueniēs impedi-
mentū. iiii. ca. Circa primū sciendū q̄
sicut dictū fuit. iiii. Regū. iiii. ca. 7. iiii.
Reg. xiiii. ciuitas bierlm fuerat clau-
sa tripli muro: intra mūrū interiorē
habitabāt rex et sacerdotes: ita scdm
pphete et nobiles. intra tertū sine ex-
teriorē ppls cōmuniis et artifices. p̄l-
mo ḡ hic agit de reedificatione mūrū
exterioris. secūdo mūri medij ibi: Et
edificauit iuxta eū aīc. tertio mūri in-
terioris ibi: Surlum aīt. Prima au-
tem diuidit in sex ptes bñ sex portas
hierlm q̄s p̄cipiales edificauerūt: et
alias portiones mūri interpositas: et patebūt partes p̄seque-
do. Circa primū dicit: a Et surrexit eliasib sacerdos.
Iste fuit filius ioachim fili⁹ iosedech: ut cōmunius te-
netur. aliqui tamē dicunt q̄ fuit frater dicti ioachim: et succe-
dit ei in sacerdotio. b Et edificauerūt portā gregis.
sic nominatā: eo q̄ animalia que adducebant in templo ut im-
molarent transibāt per eam. vocata est etiā hec porta negotia-
torū: quia negotiatorēs iuxta eam ponebāt statioēs mercatio-
num suarū. c Ipsi sanctificauerūt eam. i. firmauerūt
seu p̄parauerūt. verbū enī hebraicū qd̄ hic ponit equinoē
est ad sanctificare et p̄parare. d Et statuerūt valuas
eius. i. portas: et dicit a voluū uis: q; voluū et reuoluū
in clausione et apertione. e Et vſq; ad turrim cen- cu-
bitorū. i. tantū edificauerūt in mūro iuxta portā. f Et iux-
ta eū edificauerūt viri hieri. scz in mūro: et sic de alijs in-
telligendū est. g Portā autē piscinā. Dic agitur de edil-
ficio alterius porte mūri cōsequētis que sic vocabat: eo q̄ pi-
sces apportati de mari per illā inferebant et nūc dicit porta
david: eo q̄ sita est i opposito mōt. siō q̄ vocabat ciuitas dō.
Ipsi texerūt

Moraliter. a Et surrexit eliasib sacer. mag. et fra-
tres eius sacer. In hoc caplo agitur de edificatione hierlm
in qua fit specialis mentio de sex portis que fuerunt in exter-
ori mūro claudente hierusalē: per quā bñ sensum anagogicū
intelligit hierusalē superna. ad quā intratur per obseruatio-
nem mandatorū dei Matth. xix. c. Si vis ad vitam ingredi-
serua mandata. Propter qd̄ illa que inducunt ad mandato-
rum obseruantia porte hierusalē dici possunt. Circa qd̄ sciendū
q̄ mandatorū aliqua sunt negatiua a malo retrahentia.
sicut illud: Non occides et cōsimilia. Aliquavero affirmatiua
ad bonū inducentia. sicut illud: Honora patrē tuū r̄. Igli-
tur illa que retrahit a malo: et illa que ad bonū inducunt: por-
te superne hierusalē dici possunt bñ illud Psal. xxxvi. e. De-
clinā a malo et fac bonum: et inhabita in seculū seculū. Retra-
hentia vero a malo tria sunt specialiter: scz viciō fētō: indicis
terror: supplicij horror. Primū significat per portam sterqui-
linū. secundū per portam iudicariā. tertīū per portam vallis:
quia bñ om̄es doctores de hoc loquentes suppliciū gehenne
ponit in profundis terre. Inducentia autē ad bonū tria sunt
similiter: et accipiunt per oppositū ad tria p̄dicta. Sunt autē
hec tria: decor operis: dulcor federis: valor muneris. Nam
opus virtuosum operant̄ decorat: deo federat: et eternā bea-
titudinē meretur seu comparat. Primū significat per portā
dauid cuius est interpretatio vultu desiderabilis. secundū per
portā fontis vel aquarū. nam aque gratie federant deum cui
homine. tertīū vero significat per portam negotiatorū: quia
per opera virtutum pro terrenis cōmutantur celestia: et pro
temporalibus eterna: in qua cōmutatione seu negociatione
nos exercere vellet domin⁹ nōs iesus christus qui dicit Luc.
xix. b. Negotiamini dum venio.

2. pa. 33. c

Typice

Dat. 4.c

Soph. 1.c

Typice

A ipsi texerunt. Hicversus etiam de cesse est ut quicunque structura boni opis inchoauerit vel ad tectum bone pfectio[n]ia p[ro]ducatur; et munimina custodie solertis: qui in portis statuuntur: ut eis cognoscant p[ro]p[ter]e p[re]dictis: ciues intrandi et exundi facultatem habeant. H[ab]ere et vectes ut obseratis ianuis hostis intrare non possit. Sic in bonis opibus value sicut apponendeb[us]: ut coiuersus. i. primi n[ost]ri hec videntes glorificent patrem q[uod] in celis est: et ipsi q[ui] p[ro]p[ter]e exempla nostra incedere et menia virtutum nobiscum discant intrare. H[ab]et et sere et vectes p[ro]tra insidias et irruptionem hostium apponendeb[us]: ut diligenter vnde muniamur industria: ne forte arcem virtutis hostium ita missus expugnet. vni: Fra[ns] ter q[ui] adiuuauit a fratre q[ui] civitas firmata: et iudicia q[ui] vectes vrbium. Cui g[ener]aliter p[ro]p[ter]e s. et gentium fraterna libi in Christo charitate presentit unam ecclesiam. s. ciuitatem dei edificat: et sicut vectes vrbium portas munimunt: ita dogmata veritatis ecclesias p[ro]tecte q[ui] una catholicam faciunt ab infidelium incurione defendunt. It[em] seras vectesq[ue] portentrum statuum cu[m] p[re]cauemus ne archanae fidei nrae porcis et canib[us]. i. immundis mentibus, pdamus: vel h[ab]uani gratia favoris iusticiam nrae faciamus: eosq[ue] ad videlicet bona nostra intromittam q[ui] plus p[ro]cul nobis lauando afferat: q[ui] salutaris amminiculi a nob[is] videndo referat. b Et portae ye. De q[ui] dicitur. i. a. Ioh. ii. Charissimi non mada tu nouu scribo vobis: s[ed] v[er]o q[ui] habuisti ab initio. D[icitu]r vero est vobis q[ui] audisit. Porta vero vobis edificat in hierusalem: cu[m] verba fidei et dilectionis q[ui] ab initio ecclie traditum est: vel recuperat in erratis: vel in nup[er] credibili instituit. c Et illa mu[r]a. scilicet firmata. s. et munimentum p[ro]fecte dilectionis in corde electorum: ad quam iusti et reges ei edificando p[ro]uenient: cu[m] in opibus charitati p[ro]sticentur. d do dicunt: Si m[od]estator tuorum curri et. illa. s. dilatatio[n]e metris illustrate q[ui] et amicu[m] do et inimicu[m] diligunt. p[ro]p[ter]e deum. d Et portae val. Be. Vallis iosephat q[ui] et gehenna non. i. vallis enon dicebat ad orientalem plagam ciuitatis est: p[ro]qua torres cedrorum pluvius vel niuibus auctus: a septentrionali in australi plaga defluit. In occidente talis q[ui] p[ro]tegunt eiusdem ciuitatis vallis gyon est legit[er] in paralipomeno: vbi d[icitur] manasse rege d[icitur]: Post h[ab]et edificavit murum extra ciuitatem d[icitur] ad occidente gyon in p[ar]allelo. Est autem gyon nomine fontis vbi v[er]o est salomon in regno foris ciuitate. Sive q[ui] hac sive illa: sive qualibet ciuitatis vall[is] esdras hoc loco significet. Et mystice. Porta vallis edificat in hierusalem cu[m] imbutis nup[er] noticia fidei electorum: vel repatis in castitate fidei q[ui] errauerat a doctoribus vereatis iter alia virtus h[ab]ilitatis obseruanda p[ro]cipit: p[ro]qua maiore dei gratia sublimari mereantur. Deo enim sup[er]bis resistit: h[ab]ilib[us] dat gram. vni: Ps. lxxviii. c. Quales ab[er]i, frumenti, h[ab]iles dono supne refectio[n]is. Et portaval. Bed. B[ea]t[er] p[ro]p[ter]e portae veteres et murum latioris platee edificat portavallis: q[ui] p[ro]rudimenta catholice fidei q[ui] per dilectionem operatur: necesse est ut h[ab]ilitas nobis q[ui] ciuitates fortitudinem tenet in sinuus: ut q[ui]to magni sum h[ab]iliemur in oib[us]. e Et mille. Bed. Ferunt q[ui] sit vallis hierusalem ita molli clivo in oriente simili et occidente disposita: vergat ut pluvia ibi decidet istar fluui p[ro]p[ter]e orientales portas defluens: ciuitatis secum platearum solidum rapit: in valle iosephat torre, et cedrus augeat. Vide portae sterquilini illa vocari:

a Consummaverunt. a asnaa: et ipsi texerunt ea: et st[a] a a T[unc] q[ui] p[ro]fessari ciues vel hostes ingredi vel egredi poterint. b T[unc] p[ro]missiones c T[unc] quibus arce[nt] hostes. tueruntur valias eius et seras et a munimina diligentie. vectes. Et iuxta eos edificauit marimuth filius viri filii ac chus. Et iuxta eum edificauit solla filius barachiel filius mense gabal. Et iuxta eum edificauit cadoch filius baana. Et iuxta b edificauerunt thecueni. Optime mates autem eorum non supposuerunt colla sua in ope domini dei sui. Et portae veteres edificauit ieiada filius phasea et m[od]estia filius besodia: ipsi texerunt ea: et statuerunt valias eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificauit melchias gabao[n]ites et iadon meronathites: viri de gabaon: et maspha produce q[ui] erat in regio[n]e transflumen. Et iuxta eum edificauit eciel filius araria aurifex. Et iuxta eum edificauit ananias filius pigmentarij: et dimiserunt s[ecundu]m hierusalem vlosq[ue] ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphaia filius abub[us] p[ro]nceps vici hierusalem. Et iuxta eum edificauit ieiada filius aromath[er]a domum suam. Et iuxta eum edificauit atth[er] filius asebonie. Medi[us] autem p[ro]tegunt vici edificauit melchias filius heret: et asub filius phethmoab: et turrim furorum. Et iuxta eos edificauit sellu filius aloes: p[ro]nceps medie partis vici hierusalem: Ipse et filius eius. Et portae vallis edificauit annun: et habitatores canoe: ipsi edificauerunt ea: et statuerunt valias eius et seras et vectes. Et perfecta operatione.

a T[unc] qui se[nt] sordes virtutum et corrupte mentis efficiunt ab anima. tos in muro vlosq[ue] ad portas sterquilinij. Et portae sterquilinij k[on]stituuntur melchias filius rechab: p[ro]nceps vici bethachare. He edificauit eas: et a T[unc] ut supra. statuit valias eius et seras a T[unc] per qua rapiete pluie abundantia egerunt ciuitatis stercora. T[unc] doctores q[ui] fidem trinitat[em] p[ro]dicant. b Siloe. T[unc] dei patris de quo filius nascitur. et vectes. Et portam fontis i

la vocari: p[ro]qua sordes et imundicie solent egeri: nec minois virtutis et utilitatis est iniuncta q[ui] de ciuitate domini efferrit: q[ui] munda ferri. Porta q[ui] sterquilinij in hierusalem edificat q[ui] illos in ecclie ministerium ordinat: p[ro]qua virtutum sordes ab electorum metibus expungent: et corrupte metibus hostes ab ecclia arceant: lumenate eos et eneruante oem puritate inbre g[lor]ie celesti ut discedant de ciuitate domini oem q[ui] operantur iniuste. Et q[ui] magna p[ro]fectio[n]is est: cu[m] q[ui] honestate a deo p[ro]ficit ut errat suos viuaciter inspicere: et efficaciter valeat expurgare recte deo: q[ui] q[ui] portae vallis edificauerunt mille cubitos in muro vlosq[ue] ad portae sterquilinij p[ro]struerunt. Mille portae enim p[ro]fectione: cubit[us] operatio[n]e q[ui] p[ro]manit et brachia significat: et illi in muro sete ciuitatis a porta vallis vlosq[ue] ad portae sterquilinij mille cubitos edificando p[ro]ueniunt: q[ui] p[ro]cepta honestatis gratia tanta se industria p[ro]fectis bonis opibus incepit ut oia a se rudera actiis noxiis utilis locationis et etiam superflue cogitationis efficiant. f Et portae fontis. Bed. Narrat scriptores q[ui] ab ea fratre mortis sion q[ui] prouta rupe orientale plagam expectat: intra muros et in radicibus collis sions siloe p[ro]p[ter]it: q[ui] in meridiem fluit non iungitur aqua: q[ui] incertus diebusq[ue] ebullit: et p[ro]p[ter]e fragrante p[ro]caua et durissimi saxi antra magno sonitu venit: q[ui] uno nec perpetuo utitur ciuitas. Siloe autem q[ui] interpretat missus: ubi cecinat illuina tus est regnum significat: q[ui] a deo p[ro]p[ter]e ad illuminationem nostram missus est: cuius fons p[ro]p[ter]e q[ui] nat[ur]a est intelligi potest. De q[ui] p[ro]p[ter]e. xxxv. c. Quid apud te est fons vite: et in lucis vi. lu[m]ine. Porta fontis edificat in hierusalem: cu[m] ordinantur in ecclie doctores q[ui] fidem divine eternitatis prop[ter]e dicunt: et muri piscine siloe cu[m] firmissima et inexpugnabilia scripturarum testimonia quibus sacrum dominice incarnationis designat in mente fidelium.

Ai. de ly.

a T[unc] ipsi texerunt. Et portae ye. hec est tertia pars: et nominatur alibi ista porta iudicaria: q[ui] senes in quibus est sapientia ibi sedebat ad iudicandum. f Produce qui erat in regio[n]e transflumen: q[ui] ille ex deuotione voluit aliquid in hoc opere ponere licet esset gentilis: executio nem tamquam operis comisit iudeis. g Et dimiserunt hierusalem. i. eius murum extenderunt. h Et portae vallis. Dec est quarta pars. sic autem vocabatur: eo q[ui] per eam erat egressus versus vallum iosephat: ut dictum est capitulo p[ro]cedere. i Et mille cubitos in muro. iuxta illam portam. k Et portae sterquilini. Dec est quinta pars. et vocabatur sic ista porta: eo q[ui] imundicie ciuitatis per illam emittebant in torrente cedron tempore pluviali: ciuitas enim hierusalem sita est in declivi montis: et ideo aque pluviales descendentes et secum trahentes imundicias ciuitatis habebant cursum versus illam portam. l Et portae fontis. Dec est sexta pars: et nominatur sic porta ista a fonte p[ro]pinquo: et hec porta. s. eod. ca. vocat porta aquarum.

Glo. ordi.

E & disponunt. Qui s. muri dñini sibi in hortū regis pueniūt: cū agnitis dispensationis dñice mysterijs germinavirtutū summo rege opitulatē pferre ceperimus: perueniūt vscq ad gradus q̄ descēdunt de ciuitate dauid cū q̄ a generali fidelii vita spūalibus desiderijs ad celestia p̄ficerē didicerit. Gradus enī q̄ de ciuitate dauid ad inferioria hierusalē descēdūt diuine inspirationis vel p̄tectionis auxilia sūt: qbus paulatim excita mur: vt ad menia regni celestis pueniamus. Fecit enī gradus dauid qbus ad ciuitatē eius ascēdim: cū diuina nos p̄etas ordinē docuit virtutum: quibus celestia petimus: cum ipsas virtutes exēdūt nobis donū tribuit. vnde: Ascēsiones in corde suo disposuit. Et paulo post. Ibidem. post. Ibi de v̄tute in virtutē: videbit deoꝝ in sion. Ad hos ergo gradus structores sc̄ē ciuitatis post muros p̄scine syloē: et post hortū regis edificando pueniūt. cū post ostēsa dñice incarnationis mysteria vel sacramēta: qbus cea a natuūtate ḡtilitas absoluta et illuminata est: post inchoata p̄ fidē germina boni opis doctores sc̄ē diligēti et p̄te auditorib⁹ suis p̄fectus virtutū ostēdunt: qbus ad visionē cōditoris manu fortis. s. et desiderabilis (quod vocabulo dauid significat) ascēdat. Quos gradus maxime in humilitate cōsistere patet bñdictus intelligit: cū in scala patriarche Jacob ostēsa angelis p̄ eā ascētibus et descendētibus iter nostrū ad celestia designatū interpretāt̄: gradus ipsius ecclie incremētis et p̄fectibus bonoꝝ opeꝝ que per humilitatē sūt cōparans. a De ciuitate dauid. Ciuitas dauid iuxta l̄am mōs sion appella dauid tur: q̄ a meridie positus p̄ arce v̄bi supereminet: et maius pare ciuitatis infra mōte iacet in planicie humilioris collis sita. Ut in libro regū: Cepit autē dauid arce sion hec est ciuitas dauid. Et paulo post: Habituavit autē dauid in arce et vocauit eā ciuitatē dauid. b Edificauit neemias. Be. Post portā sonis et muros p̄scine syloē q̄ i hortū regis et vscq ad gradus q̄ descēdūt de ciuitate dauid pueniūt: etiā vscq p̄tra sepulchrū et mēsura ciuitatis sancte p̄tendit: q̄ fidē sancte trinitatis p̄dicat et dispensationē diuine incarnationis et fructificationē christo adhērētis ecclie. de q̄ dicitur: Horū p̄clusus soroꝝ mea z̄c. nō eis t̄ff grad⁹ bonoꝝ operū qbus ascēdat in celū: sed et dñicā passionē debet insinuare: vt p̄ eū q̄ p̄ ip̄is mortu⁹ est et resurrexit: se q̄z de regione r̄umbra mortis ad vitā resurrectuōs: et ad regnuō celeste ascētuōs cognoscāt. c Contra se. dauid. Nota dauid nō in bethleem vt q̄ dā putat: sed in hier̄lm esse sepultū certa rōne mysteriū. Sicut enī in bethleem natus et in regē vinctus p̄pm ibidē nasciturū de suo semine: et a magis sub p̄sona regis adorandū figurauit: ita in hierusalē defunct⁹ et sepult⁹ ip̄m in eadē ciuitate passurū ac sepeliendū. d Ad p̄scinā z̄c. P̄scinā scripturā. s. diuinā q̄ sanctisp̄us ope p̄fecta: absolutionē nobis p̄tōrū et salutare poculū ministrat: q̄ si a dño nobis in vīnū. i. in spūalē sensum fuerit p̄uersa: gratioꝝ nos suauitate inebrīlat veritatis: vbi etiā est domus fortū: q̄ q̄cūq̄ crebriꝝ diuini eloquij fluentis audiēdo et operādo reficiunt. co tra oēs

Neemie La. III

edificauit sellū filius coloçai: a T vici. p̄nceps p̄agi maspha: ip̄e edi ficiuit eā et texit: et statuit val a T firma scripture testimonia q̄b⁹ sacra metū dñice incarnationis p̄dicas. uas ei⁹: et serās et vectes: et mu a T qd̄ interptāt̄ missus. hic est x̄ps ad illuminationem nr̄am a patre missus. Teos. s. q̄ opitulante summo rege p̄fert germina virtutū. ros p̄scine siloē in hortū re a T aurilia diuine inspirationis vel p̄tectionis: vel incremēta bonoru operū q̄ p̄ humilitatem sunt gis et vscq ad grādus q̄ descē

a dicit de ciuitate dauid. Post eū edificauit neemias fili⁹ aboꝝ p̄nceps dimidię p̄tis vi ci bethsur vscq p̄tra sepulchrū dauid: et vscq ad p̄scinā q̄ grādi ope p̄structa est: et vscq ad do mū fortū. Post eū edificauit leuitē reū fili⁹ bēni. Post eū edificauit ācebias p̄nceps dimidię p̄tis vici ceilē in vico suo. Post eū edificauerūt fratre eoꝝ: becui filius endad/ p̄nceps dimidię p̄tis ceilē. Et edificauit iuxta eū ācer fili⁹ iōsue p̄nceps maspha mēsura d secūdā: p̄tra ascēsum firmissi a T murum sc̄dm. i. mentis firmū mu nimentum.

mi ānguli. Post eū in monte edificauit baruch fili⁹ cachai mēsura secūdā ab āgulō vscq ad portā dom⁹ eliasib sacerdotis magni. Post eū edifica uit merimuth fili⁹ vrię fili⁹ ac chus mēsura sc̄dam a porta domus eliasib donec extēde retur domus eliasib. Et post eum edificauerūt sacerdotes viri de campestribus iordanis. Post eos edificauit beniam et asub contra domum suam. Et post eū edificauit ācarias filius maasię fili⁹ ana nię contra domū suaz. Post eū edificauit bennui filius en nadā mēsura secūdā a domo ācarię vscq ad flexuraz et vscq ad āgulū. Post eū edificauit phalel fili⁹ oči p̄flexurā et turiz q̄ eminet de domo regis excelsa: id est i atrio carceris. Post eū phadaia fili⁹ fe p̄fessione p̄fectoris vite deo dicati. s. ros. Mathinnei autē habitabāt b

Glo. ordi.

tra oēs insidias diaboli fortes reddunt. Post sepulchrū ergo dauid p̄scina grādi ope p̄structa locat: cui dom⁹ fortū cōtingua est: q̄ p̄ passionē dñi scripturarū nobis abyssus p̄tēfacta est: q̄ q̄z affluentia corda fidelii roborata: et ciuitas xpi cōctis hostib⁹ in expugnabilis facta est. Deficiebit⁹ enī vel ablati ab hoste aq̄s facile capiſci ciuitas: et si hostis antiqui fonte nobis abstulerit sibi dei p̄tinuo arcē mētis rum p̄pit. e Et edificauit. Be. Ducusq p̄mus ciuitatis mur⁹ extruīt: hinc mēsura sc̄da. i. muri interioris incipit. And dī: q̄ plurimi structoz p̄tra domū suā edificauit. Vero enī interiori domus ciuitatis plurime vel vicine erāt vel iūtē. Post edificiōez & muri exterioris: sequit̄ in nr̄a ciuitate secūdī mēsura muri: cū post operū et lingue p̄fectionē q̄ oībus apparere pot̄ magis in interiorib⁹ mētis deo placere cōtēdimus: ne qd̄ in aīo cōcipiamus in q̄ interni arbitri oculos offendam⁹. f T Lōtra ascēsum fir. z̄c. Hic est x̄ps q̄ in fide sua et dilectione iudeoz p̄plm adunauit et gentiū. vñ lapis angularis dicit: p̄tra ciuitis ascēsum mēsura secūda edificat: cuz p̄ mēdiciā pie cogitationis ad visionē ei⁹ tē dimus: cū etiā in hac vita retēti crebro visionis ei⁹ desiderio suspiram⁹. Sequunt̄ plurimi structoz ordines q̄ mēsura secundam edificasse narrant̄: q̄ marima ecclie structura est i munimine iterori v̄tus: cū. s. oī custodia munimius cor nostrū: q̄ ex ipso vita p̄cedit. Singula vero ad intelligentiam spūale trahere nimis longū est. g Mathinnei. Dicunt̄ gabaonite qui in ministeriū dom⁹ dñi iuxta dispositionē Josue filij Mun fideli deuotōe seruiebat. h In ophel.

Nico. de lyra

* a T Et muros p̄scine siloe in hortū regis. i. cui⁹ aque fluūt versus hortū regis. Et aliter p̄ edificauit muros vscq ad hortū regis: et vscq ad grad⁹ q̄ descēdūt de ciuitate dauid. Arx siō q̄ vocata sūt ciuitas dauid erat sita in mōte siō: et de ea p̄ gradus descēdebat ad inferiōrē p̄tē ciuitatis. b T Et vscq ad do. fortūz. Que vocat sic: q̄ ibi māserūt agoniste: v̄l forte q̄ fortes dauid ibi habitabāt q̄t̄veniebat ad regē: et vñ h̄li vscq ad domū fortū itel ligit exclusiue: q̄ fortes dauid cū alijs nobilibus manebāt itra sc̄dm muz. c T Edi. iuxta eū. Hic agit de reedificatiōe muri mediū: cū subdit: d T Mēsura secūdā. i. portionē suā in secūdo muro. e T Lōtra ascēsuōz fir. an. In angulis enī muroz solet fortior mūr⁹ edificari et desup turrīs ad defensionē v̄triusq̄ lateris. f T Post eū in mōte z̄c. Densura sc̄dam q̄ edificauit in secūda clausura muri qui erat in ascēsu montis: eo q̄ ciuitas partim erat in mōte: et partim i valle: et partim in declivī. g T Vscq ad portā domus z̄c. Li vscq tenet̄ hic exclusiue: q̄ domus summi sacerdotis erat itra muruz interiorē suē tertii qui erat intermedius inter habitationē sacerdotum et nobilium que claudebat muro secūdo de quo hic agit. Letera patent ex dictis vscq ibi: h T Mathinnei autē habitabāt. Ophel est nomē turrīs p̄pinque templo tamē extra murū interiorē claudentē habitationē sacerdotū: et ibi habitabant mathinnei qui ministrabāt ligna et aquas in atrio sacerdotum ut essent p̄pinq̄i habitationi sacerdotū: put̄ poterat fieri. * Dic ad

A In ophel. **B** ed. Turris erat nō longe a tēplo altitudi ne enormi. **C** in ophel. i. tenebræ vel nubili nomē accepit: qz nubibus caput inseruit. **D** enis vbi in michea scriptū est: Et tu turris gregis nebula: bene dicitur turris ophel. hec turris in qua pte sit ciuitatis liber. **E** paralipomenon ostēdit: dices: **F** manasses edificavit murū extra ciuitate dāuid ad occidentē gyon: in cōual le ab introitu porte pisciū p circuitū usq ad ophel. **G** lōueniebat ḡ iuxta sitū loci vt ministri tēpli in vicina tēplo turre habitarēt. **H** ystice autē nathinnei habitant in ophel. i. in turre nebula: cū h̄ q̄ pfectioñis vite dicati sunt deo: et in munimēto et altitudine virtutū actione semp et cogitatioñe morant̄: et pueratio eoz in celis est: quos admirās vulgus ait: Qui sunt isti qui ut nu. vo. r̄. **I** tē thecueni habitant in ophel: cū q̄s religiōis habitu insignes abdita scripturarū de q̄bus scriptū est: Tenebrosa aque in nubib⁹ aeris. i. mystica sciētia in prophetis illustrato corde penetrat et aliud legūt et meditantur. **J** Cōtra portā aquaz r̄. **K** ed. **L** om̄s qui quotidie nos misericōdie sue gra:ne in erūnis vite labam⁹ plentis et deficiam⁹ irrigat. **M** anc portā desiderabat psalmista/dicēs: Sicut desiderat cervus ad fontes aquarū ita desi. ani. mea ad te deus. Que porta cōgrue ad orientē ponit: qz dñs qui torēte nos sue voluntatis ne sciam⁹ inebiat. **N** p̄ nos dono sue visitatiōis: ne ī tenebris errorū caligem⁹ illustrat. **O** vñ: Visitauit nos oriens ex alto: et illuminare his q̄ in tenebris et umbra mor. se. ipse nos p̄ sidio sue p̄tectionis ab hoste defendit. **P** sequit: Et usq ad turrim q̄ p̄menabat, de qua. s. dicens: Deduxisti me q̄ factus es spes mea turris fortitudinis a facie inimi. **Q** habitant ḡ nathinnei in ophel usq cōtra portā aquarū ad orientē et turrim que p̄menet cū fideles lecti onib⁹ sacris dediti diuine pietatis gratia debrisi: et auxilio ab hoste gaudet.

R defendi. Et qz post plentia virtutū dona ad videnda claritatem dñi ascendit: recte inserit: Post eum edi. the. **S** A turre r̄. **T** A turre magna et eminēti usq ad murū templi quenit structura ciuitatis: cū iusti ab altitudine p̄replatiōis: que men tem in hac vita despectis t̄pali bus ad celestia desideria suspēdūt: veraciter in illavita ad claritatē dñs incarnatiōis intuēdā: patefacta etiā diuine eternitatis glia ascēdūt. Et qz thecua buccina vel tuba: thecueni buccinatores interptant: apte dīcif q̄ thecueni hoc edificauerint. **U** doctoz enī est quoꝝ sonus exiit in oēm terrā plentia dei dona vel futura in ciuitate ei⁹. i. fideli⁹ p̄facingere. **V** Ad murū tē. **W** Corpus sc̄z r̄pi: **X** quo dicit̄ Jōs. ii. d. Soluite tēplū hoc et in tri. ex. II. qd̄ sc̄z p̄se cutores in morte soluerāt: sed excitatū et ad celos extatū amatores videre nō cessant in glā. **Y** Sursum autē ad por. equo. **Z** ed. **A** nanc portā significat Hieremias esse in orientali plaga ciuitatis scribēs typice de ecclia. **B** edificabit̄ dño ciuitas a turte ananeel. et paulo post usq ad torrentē cedron: et usq ad angulū porte orientalis. **C** Ad portā equoz edificat̄ sacerdotes: cū sufficiētia viuēdi exēpla p̄bent eis: q̄ ad refrenādos lasciuos motus carnis vel aīc: ianuas intrat ecclie: vel cū cogitatiōes q̄bus de victu suo suoñq vel vestitu tractat̄: ita disponit̄ ne libertatē mētis qua celestia q̄runt retardat̄. **D** in bñ de operātibus dicens: Unusq̄s p̄tra domū suā: qui sermo crebitus in hac p̄structione repetit̄: neḡ in expositiōe laborādū est quō in ecclia p̄tra domū suā quisq̄ murū edificare et mētē suā aduersus insidias diaboli debeat munire ne aliunde pos̄it irruptionē: dum quisq̄s corpus suū et mentē fortis in deū fide munierit: quisq̄ etiā contra domū suam edificat̄: si illos qui sibi cōmissi sūt diligēti custodia regularis discipline defensat̄: ne incursu vītorū vel persuasione hereticorū decipiant̄. **E** Ad portā equoz. **F** q̄ cū in bono accipit̄: sicut asini camelii et muli coueros ad dominū populus gentiliū vel curas rerū temporeliū dño sc̄z anime subflugatas ostendit̄. **G** Edificauit̄ sacerdotes

rūt sacerdotes. **H** Sacerdotes vō ciuitatis dei murs ad portam aquarū edificat̄: cum doctores postvocationē iudeorū ad inducēdos in ecclia gentiles verbū dei seminādo quenunt̄. **I** Bed. Longū est de singulis edificijs vel edificatorib⁹ mystice differere: que etiā per se peritus lector potest agnoscere.

J Tantū hoc notandū: qz qui portas et turres edificant per quas ciues ingrediant̄ vel inimici arceant̄: p̄pete sunt apostoli et euāgeliste. per quos nobis forma fidei et recte operationis q̄ quā ecclia intremus ministrat̄: quoꝝ verbis aduersarios veritatis redarguere et repellere discimus. **K** Quivero reliq̄ vrbis extrūt pastores sunt et doctores quos secūdo loco posuit apls. per quos industria usq̄ hodie tanq̄ magnos architectos ecclie fides catholica per totā orbem seruat̄. **L** Et sicut Neemias ex ordine cunctos ciuitatis structores enumerāt̄ perpetue memoriē cōmentat̄: ita cōsolator nostre pauperatis r̄ps oīm q̄ ecclia in electis edificat̄: noīa p̄scribit̄ in celo.

NICO. De lyra

M a **N** usq ad murū tēpli. **O** dicit̄ accipit̄ murus templi large pro muro qui claudebat habitationē sacerdotū: qz habitatio media nō poterat p̄cedere usq ad murū tēpli accipiendo p̄prie immo atrium sacerdotuz et habitacula eorum erant intermedia. **P** **Q** Sursum autē. **R** hic cōsequēter agit̄ de reedificatione muri interioris seu terriū intra quā habitabat sacerdotes: in fine tamē ponit aliquid de reedificatione muri mediū. Circa primū dicit̄: **S** Sursum autē. i. in superiori parte ciuitatis in qua erat templū et habitatio sacerdotū. **T** Ad portā equorū. locus erat ad quē homines euntes ad templū poterāt equitare: sed extine p̄cedebat pepitando: et ab illo loco incipiebat habitatio sacerdotū. ideo sequitur: **U** Edificauerūt sacerdo-

sez murū claudent̄ habitationē ipsoꝝ. **V** Unusq̄s usq cōtra domū suaz. ita q̄ domus eorū evna parte iungebātur muro: et ex parte opposita habebat aspectum versus templū. **W** Post eos edificauit seddo r̄. iste nō habebat intra murū interiorē sed extra: verūtamē domus eius ex una parte iungebāt seu appropinquabat muro interiori: et ideo ibi edificauit partē suam. **X** Et intra cenaculū anguli in por. gre. edi. arti. et nego. nō in muro interiori: sed in muro medio cui iungebāt domus eorū in parte exteriori: qz habitabat in tertia habitacione cū populo cōmuni: vt dictum est supra. **Y** ystice autē exponēdo portas hierusalē supra dictas. sciendū q̄ hierusalē in sensu allegorico signat ciuitatē celestē. **Z** in qd̄ dicit̄ Salath. iii. d. Illa que sursum est hierusalem libera est q̄ est mater nr̄a: ad illā autē intraſ per obseruatiōnē mandatorū: teste saluatorē Matth. xix. c. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. **A** mandatorū autē quedā sunt negativa a malo retrahētia. vt istud: Nō occides. **B** lilia affirmatiua ad bonū inducētia. vt illud: Honora patrē r̄. **C** illa igī que a malo retrahit̄: et illa q̄ ad bonū inducūt sunt portae ciuitatis hierusalē. **D** in illō Psal. xxvi. c. Declina a malo et fac bonū: et inhabita r̄. **E** Retrahētia vō a malo tria sunt specialiter. vītū fetor: iudicij terror: supplicij horror. **F** Primū figurat̄ per portam sterquilinū. scđm per portā iudicariā. tertū per portā vallis: quia supplicij gehenne vīm oēs doctores est in profundis terre. **G** Indumentia ad bonū sunt tria similiter per oppositū. sc̄z decor operis: dulcor federis: valor muneris: qz opus virtuosum operant̄ decorat̄: deo federat̄ et eternā beatitudinē meretur seu comparat̄. **H** Primū designat̄ per portā dāuid: qui interpretat̄ vultu desiderabilis. **I** Secundū per portā fontis seu aquarū: quia aqua gracie federat deum cū homine. **J** Tertium per portam negotiatorū: quia per opus virtutis cōmutantur pro terrenis celestia: et pro temporalibus eterna: ad que nos perducat qui sine fine viuit et regnat.

Glo.ordi. Neemie Sa. III

Factū est aut̄. Be. Sa. III
Plane hec ira hereticorū est.
Hec sūt v̄ba eoz q̄ se samari-
tanos cognomināt. i. custodes leḡ det:
cū sine deo & legib⁹ ei⁹ p̄trarū tāq̄ a do-
mo dauid. i. ab vnitate xp̄i & ecclie q̄ he-
reles & scismata & mala oga segregati: q̄
ne sua expugnat impietas: muros fidel-
edificari metuunt. Hec subsannatio est
oīm q̄ dicit se nosse deū: factis autē ne-
gāt. Samarite enī ita dñō seruiebāt vt
dñs suis nō renunciarēt. Quos hodie
imitant̄: q̄ ita christiani sūt vt vētrē suū
deū habeāt: aut auariciā sequant̄: q̄ est
idoloy seruit̄: aut ceteris mundi illece-
bris mācipati: creature magis seruant̄
q̄ creatori. Tales ḡ sicut heretici nolūt̄
ecclie muros innouare: ne crescēt statu-
pietatis a sua cogant̄ ipletate recedere.
Tales solēt̄ ibecilles appellare iudeos
. i. p̄fessores fidei & facile a gentib⁹ supe-
randos: dū in q̄tidiano aīaz certamine
plus amāt̄ vitia q̄ v̄tutes victorie pal-
vā obtinere. Et q̄ sūt inter hereticos:
q̄ etiā penitētibus venia negāt̄: recte ex
ez̄ plona subiungif: Nūqd edificare
poterūt lapides de aceruis pulueris q̄
cōbusti sunt. Edificant enī lapides cō-
busti de aceruis pulueris: cū hi q̄ igne
p̄secutionū v̄icti fidē negauerūt: vel v̄l
tiorū delectationib⁹ subiecti: mādiciam
operis perdiderūt: miserātē deo respi-
scūt̄: vt integritatē catolice fidei cōstā-
ti p̄fessione recipiāt̄: & oīnamēta virtutū
morib⁹ emēdat̄ p̄sequant̄. b. **H**z & tobias. Be.
Qui tobie p̄sona & ver-
ba hereticis cōueniūt. Persona qdē: q̄
patriarcha ei⁹ ammon de incestu: ebrie-
tate nocte & spelūca natus est: & hereti-
corū origo de voluptate carnali & imun-
dicia de tenebris errorū vel sceleruz de-
priuatis cōliabuliz: & nō de publico ec-
clesie symbolo genita est. Q̄ v̄o idē to-
bias. i. bonus dñi nō merito & veritate:
sed elatiōe supbie murū dicit a vulpe trā-
siliēdū. Vulpes heretici vocan̄. Sm illud
Can. ii. b. Capite nobis vulpes par-
uulas q̄ demo. vi. Qd̄ est dephēdite et
in lucē p̄ferte putridas & dolosas here-
ticoz versutias: qbus fructiferas fidel-
um mētes corrumpere nitunt̄. c. **E**t
orauimus. Hoc est vnicū p̄tra hostes
ecclie refugiū. oīo. s. ad deū & industria
doctorū q̄ die noctiū in lege eius medi-
tates: corda fidelū p̄tra insidias diabo-
li & militū eius p̄dicādo: p̄solando & ex-
hortādo premuniāt. d. **H**umus ni-
mia est. Be. Cōgesta. s. in loco muri q̄
pri⁹ exportāda erat vt fundamēta muri
in v̄lva terra ponerent̄: qd̄ p̄uenit euā-
gelice domui cui⁹ structor fodit in altū:
elataq̄ tre p̄gerie fundamēta posuit su-
pra petrā: q̄ nullo aq̄z vel ventoz p̄petu-
tē deſciunt̄.

M. roſepe
cio

M. oītī
mū refugīū

Nico.de lyra
Factū est aut̄. **Sa. III**
Hic cōsequēter ponit̄ triplex
ipēdimētū qd̄ supuenit iudeis
edificantib⁹ murū. scdm ponit̄. v. ca. ter-
tū. vi. ca. Primū ipēdimētū fuit ab ad-
uersariis eos deridētib⁹ & inuadētib⁹ &
eis insidiātib⁹ et subito eis irrūctib⁹:
& iō neemias opponit oīonē p̄tra deri-
dētes. scdm defensionē p̄tra inuadētes/
ibi: Factū est aut̄. tertio munitiōne p̄tra
insidiātes/ibi: Et factū est. q̄rto circūspe-
ctionē p̄tra subito irrūctes/ibi: Et dix.
Cōra

Nico.de lyra

Cōra primū d̄: b. **L**ū au. sanabal. b
Qui erat primus inter samaritanos.
c. **I**rat̄ est valde. De iudeoz p̄spēri-
tate. d. **E**t dixit. Judeos despiciēdo.
e. **Q**uid iu. un. faciūt. q. d. nō poter-
rūt p̄ficerē qd̄ iceperūt. Tū q̄ sūt ibecilles
vt dicta est. Tū q̄ ip̄edēt eos gētīes: vñ
subdit̄: f. **M**ū di. eos gentes. q. d.
nullo mō debēt eos dūmītere ogari paci-
fice. g. **M**ū sa. & cōplebūt in vna
die. Tranpositio est actuū. & est sensus:
Mū cōplebūt op̄ suū & sacrificabūt deo
grās agēdo de opis p̄summatōe. q. d. nō:
q̄ hoc est eis ip̄ossible. vñ seq̄: h. **M**ū
qd̄ edifi. poterāt lapides v̄. **A**n enī
nabucardan incēdit ciuitatē: vt habeb̄. iii.
Reg. vlt. tāta fuit ignis vehemēta q̄ ma-
gna pars lapidū ita fuit adusta q̄ resolute
ad edificādū. i. **S**ed & tobias amā.
p̄im⁹ ei⁹. Quia erat cōiuncti p̄ affinita-
tē. k. **T**at̄. Deridēdo eos. l. **E**difi-
cent. i. nō curem⁹ de edificio eoz q̄ nihil
eis valebit. iō seq̄: m. **S**i alscē. vñ
ves trā. mu. eoz. i. ita bassus erit & non
erit eis ad aliquā defensionē. In hebreo
habeb̄: Dissipabit murū eoz. i. ita debilis
erit q̄ nō poterit sustinere aliquē impetū.
n. **E**t dixit neemias. Hoc nō est in he-
breo nec est de textu sed subintelligit: & p̄
pter hoc alijs doctorz apposuit p̄ modum
glose q̄ postea inserta est textu p̄ ignoran-
tiā scriptoz. o. **A**udi de⁹ nr̄. Inclina-
do ad nos tuā clemētā: eripiendō nos de
opprobrio et cōrēptōes nō opprobrio
supponēdo. p. **N**e operias mū. eoz.
Dissimulādo vindictā. q. **E**t puoca-
tū est cor p̄pli ad operādum. Tū pro-
pter opprobriū intūste illatū. Tū q̄ opus
p̄spērabat in manib⁹ eoz. r. **F**actuz
est at cū au. sanaballath & to. & arā.
ammonite v̄. Hic cōsequēter ponit̄ de-
fensio cōtra inuadere volētes. vñ subdit̄:
s. **E**t cōgre. oīes pariter. Et fortius
nos inuaderēt & opus cessare facerēt.
t. **E**t orauimus deū nostrū: et po-
custodes sup murū v̄. P̄imo & p̄m
cipaliter p̄fidendo de ei⁹ p̄tectione: q̄ ta-
mē nō debebāt omittēre de his que pote-
rāt fieri humana p̄udentia. iō subdit̄: Et
posuim⁹ custodes sup murū v̄. v. **D**ixit
aut̄ iudas. i. viri de tribu iuda fracti
timore aduersariis & anxietate laboruz.
r. **H**abilitata est for. portatōis. i. por-
tantū onera ad op̄. v. **E**t humus ni-
mia est. Quod exponit sic ab aliobust
q̄ oporebat multā terram amouere & ex-
tra portare vt possent fieri fundamenta.
* **E**t nos nō
Horalr. a. **F**actū est aut̄. v̄. seq̄:
e. **Q**uid iu. sa. ibecilles. Per istos
designāt̄ sacerdotes & scribe p̄im deridē-
tes i. cruce: q̄ qdē derisio i. suos disciplos
redūdabat. & eridebat aut̄ eū de ibecillita-
te/ dīctes. Vach q̄ destruis tēplū dei & in
trib⁹ dieb⁹ reedificas. Itē alios saluos fe-
cit/ seip̄m nō p̄t saluu saluare. t. **C**on-
uertere. op. v̄. Qd̄ & factū fuit: nā i. vñ
etā opprobriū xpo illati: de⁹ fecit venire ro-
manos & iudeā q̄ destruxerūt tēplū: & ciui-
tate & p̄plū p̄tm occidēt & p̄tm captiu-
uerūt. s. **E**t cōgrega. sūt oīes pari-
ter v̄. i. eccliam p̄mitiuā: postq̄ enī p̄nci-
pes iudeoz viderūt q̄ a p̄dicatione noīs
christi nō potuerunt ap̄los impēdēre p̄ver-
ba cōminatoria: sicut pat̄z Ac̄. iii. et. v.
queserūt eos impēdire per persecutiōes
& flagella: p̄ut pat̄z Ac̄. viii. et. ix.
* **E**t factū est

Benédictus. **P**rius enī de corde nō egerēda est humus terre, murus sup fundamētū fidei cōstruēdus. **N**ā qui sūg humū t ruderā infirmarū cogitationū edificiū sancte actiōis erigit: fallit: t p domo vel ciuitate: pcella tēptationis ingrūte: rui nā edificasse pbaſ. **a** Dixerunt hostes. **H**ec in edificio spirituali agi solēt. manet enī idēfessus hostis cū satellitib⁹ suis spiritib⁹. **s.** im mādis t hoībus malignis qui opavir tuū t fidei nobis incantis impēdīre t expugnare p̄cedūt: t mentē fideliū mu trone prae suggestiōis iterficere. **G**z cōtra hec nobis armatura dei sumēda est: vt possimus resistere in die malo: t in oībū pfeciū stare. **b** **S**tatiū in loco. vt agmine scz armatoz circūdati opatores liberius t securi edificarēt. Dispartiti enī sūt gradus fideliū. Alij bonis opib⁹ intus ornātes ecclesiā edi ficiat. Alij armis sacre lectionis muniti cōtra ipugnātes hereticos vigilat. **R**eligiōs deuotioē primos in fidei ve ritate p̄fortat. illi aduersus diaboli vel vitorū tela necessariū certamē exercēt: t ab ouili dñico insidiātes lupos pasto rali sollicitudine arcent. **c** **A**Media pars. **B**ed. Notandū qz nō solū me dia pars iuuenū faciebat opus: t pars media parata erat ad bellū: t sed et ijdē iuuenes qui faciebat opus gladio erāt accincti. Tanta enī versucia hostis an tiq: tant⁹ est furor malicie eius cōtra ecclēsiā: vt nō solū p̄dicatores veritatist: sed t ipse pp̄la dei semp debeat p̄travi gilare: t qz in acie stare. Edificātes enī gladio accingunt renes cū hū qz p̄sunt bonis opib⁹ insisterē vel sibi cōmissos curāt regulari rōne disponere: hoc enī est viuos lapides in edificio scēciū ciuitatis cōperenter locare: qz fluxa luxurie in se acumine verbi dei satagūt restringe re. Nec p̄tereundū est qz cū dāuid v̄l sa lomon eandē ciuitatē edificarēt: nihil de armatis stratorib⁹ vel aduersariis impugnātibus dicit: sed destructa p̄pē p̄tā maiori labore industria reficit. Si milles aut̄ est edificatio spūalis qz in ani marū salute gerit: vt in baptismo renati per fidē t p̄fessionē sancte trinitatis sine labore p̄ gratiā dei ciuitas t dom⁹ eius efficiamur t si post diabolo suadē te vel seducēte ad p̄tā relabimur: t vir tutum menia hostis victor igne vicioz deūcit: necesse est grauiori studio afflitionis vigiliārū t artiori vite bonoz operū edifica reparare. **N**az expertis vicioz illecebrib⁹ difficilius carem⁹ qz incognitis. Minorisqz laboris est in cognitam cauere carnis voluptatem qz reuocere cognitam. **d** **E**t sint vo bis. **B**eda. Nota quantū studium in operando habuerint: qui etiam nocte in labore pestiterunt: sicut paulus qui **N**l. **D**ely. **N**oche t die

* a **E**t nos nō pote. edifi. mu. scz donec ista terra sit amota qz est ul tra vires nras: sed hec expositio nō vi detur rōnabilis: qz licet muri ciuitatis fuissent in multis locis dirupti t vehe mēta ignis adusti: tñ fundamēta que erant in terra remanserūt salua: t ideo aliter exponūt hebzei. **E**t hum⁹ nimia est. i. arena et calx qz sunt necessaria ad faciēdū cementū requirunt in magna quātitate: ita qz nō possumus habere: t qz cōsequēs nō poterimus edificare. **b** **E**t dixerūt hostes nři ne. t̄c. t sic iminebat

t sic iminebat eis difficultas in edificādo ab inferiori t exte riori. **c** **E**nītib⁹ iudeis: qui ha. iurta eos. i. sama ritanos in villis cāpestrib⁹. **d** **E**t dicētibus nobis. ma licias t insidias samaritanoz. **e** **S**tatiū in loco post mu. t̄c. ad resistendū insultibus coz. ideo subdit: **f** **O**nī magni t ter. in iudicis. **g** **A**hemētote. quō pugnanit p patribus nr̄is in mari rubro. t alijs locis. **h** **E**t pugna. p fra. ve. mo ti charitate: t fidicēs de diuina pte ctioē. **i** **E**t reuer. su. oēs ad mu edificādos destructo cōsilio samarita noz. Ex quo ptz q timore eoz opus in termiserāt: vt meli⁹ ab eis se defendērēt. **k** **E**t factū est. **H**ic ponit mu nitio t̄ra insidiātes cū d̄: **E**t factū est a die il. scz qz cognouimus hostes nr̄os insidiari. **l** **E**t media ps pa erat ad bel. totaliter intēta ad defen sionē edificatiū: ip̄i etiā edificātes erāt armati: lz leui⁹: vt si hostes irruerent: possent aliq mō se defēdere. **m** **E**t clan. buc. tanqz parati ad pliū: vt si hostes appropinqrēt timerēt eos in uadere audientes clangorē buccine. **n** **E**t dixi. **H**ic ponit circūspectio p̄tra subito irruētes p̄ ppli vniōnē ad certū signū tube clāgētis: qz v̄tus vnl ta fortior est seip̄a disp̄sa. t ptz l̄avsqz ibi: o **E**t ab ascē. au. qz cito possent videre ad opādū. p **D**onec egre astra. i. appareat: qz ex tūc oporebat qescere ab ope. **q** **E**t sint no. t̄c. ad opāndū. nō est qz hoc intelligēdū qz oparent de nocte: qz hoc nō posset bñ fieri: vt patz ex dictis: sed aliq p̄ vi ces erāt ordinati ad vīgīslāndū de nocte pro custodia ciuitatis: qui irruētib⁹ hostibus possent alios excitare. *** N**ō deponeba. *** k** **E**t factū est a die illa me pars iu. fa. opus. Per qz significā tur fideles ecclie p̄mitue se exercētes in bonis opib⁹ active vite. **l** **E**t media pars pa. erat ad bel. Per istos significant speculatiū illi⁹ t̄pis qui cōtra insult⁹ hostiū pugnabāt viri liter orōnibus deuotis. **t** **V**na manu sua fa. opus t̄c. Per hoc si gnificant illi⁹ qz sunt in vtraz vita acti ua scz t̄ templatiua pfeci: cuius per fectionis debent esse pontifices noue legis. **G**reg. in pastorali: Sit presul actione p̄cipiūs: sit pre alijs contem platione suspēlus. Poteſt etiā hoc ali ter moraliçari: vt p̄ hoc qz dicit vna manu faciebat opus: exercitiū cuiuslibet boni operis intelligat: t qm ex hoc vana gloria soler insurgere. ideo sub ditur: **t** **E**t altera tenet gla. scz cōtra vana gloriā insurgentē. **t̄c** no tandū qz tēpore salomōis hierusalē fuit edificata pacifice sine armis: t̄c post qz fuit destructa per nabuchodonosor fuit reparata tēpore Neemie: cum la bore magno t armis. Per salomonē vero qui pacificus interpretat domi nus nōster iesus christus qui per suū sanguinē pacificauit ea qz in celis sunt t in terris significat. Per nabuchodonosor vero qui interpretat sedens in angustia: diabolus qui secum semp portat lignem suum intelligit: quoniā semp angustiat. **I**gitur per p̄dicta si gnificantur qz edificium virtutis et gra tie per christum sine labore cōstruit in baptismo: sed si per suggestionē dia boli destruatur non reparatur sine la bore magno.

Moraliter

D

Slo.ordi.

Neemie

La.

Nico.de lyra

En nocte et die operabam manibus suis ne que credentium vici quod
rendo fatigaret: nisi forte ita sibi per vices succedebat ad operam
dum: ut alij per diem laboraret in opere muri: alij contra hostium incur-
sores ageret excubias noctis. Nam et nre ciuitatis extrectores
vtrumque sui faciunt. Si enim quod fideles instruendo eccliam edificat:
infideles et etiam contradictiones arguedo
ab ecclia repellunt. **La. V**

Efactus est. Be. Desidera-
bat populus murum construere sed in
pediebat fame quam non solum
penuria frugum: sed etiam auaricia principi-
pum fecerat: quod ab eodem populo maiora posse
reddere poterat tributa exigebat. Quod
quidam apud nos fieri videmus: multi
enim in populo dei diuinis cupient obtinepe-
rare mandatis: sed inopia regalium rex re-
tardat: ex exemplo eorum quod habitu religiosis
predicunt cum ipsis ab eis quod possunt importa-
bile vectigal secularium rerum exigunt: et non
huius saluti eo vel verbo vel exemplo vel
pietatis ope complet aut preterit: atque ut
nam ut aliq; in diebus nostris Neemias. i.
consolator a domino venientes mores nostros co-
pescat: et pietatis nostra ad amorem diuinum
accedit: et manus nostras a populis volu-
ptatibus avertentes ad construendam christi con-
uertat ciuitatem. **Bed.** Tribus de cau-
sis augeat clamor populi. Quidam fame co-
acti filios suos ditoribus vendere vole-
bant. alij liberis parcere agros potius et
domos: nonnulli phibentes liberos et
agros venditionem. Hoc tamen persuadebat ut
mutuo sumerent pecuniam in tributa re-
gis oppignoratis agris et vineis: do-
nec redeunt fertilitate reddere possent
feneratoribus quod mutuo accepissent.
Et increpauit regis. Be. Tamen dum
optimi militie celestis et sapientis archite-
ctus ciuitatim dei: quod optimates facere
voluit et magistratus populi se prius secesser-
declarauit: elemosynam. s. paupribus dare:
nihilque ab eis querere nisi custodiā legis
et edificationē ciuitatis. In hac autem lectio-
ne non oportet nos allegoriam querere: si
litteris diligenter operando seruare: ut
ex exceptis quotidianis elemosynaz fru-
ctibus: ubi generalis fames ingruerit: quod
possimus egentibus pibeamus: et quod a subdi-
ctis quasi iure solebamus exigere tributa: di-
mittamus ut dimittat nobis pibita nostra. **Insur-**

ale. tunc dicitur

Divisio

Nico.de lyra

* a Non deponebam vestimenta nostra. Ex quo patet in eis magna diligen-
tia. b Unusquisque tamen nudabat ad baptismum. i. ad purificatio-
nes per modum iudeorum quod tali purificatione
vtebantur: sicut dominus de Iudith. viii. b. Quidam
priocabat se in fonte aqua per alias aut baptis-
mum iste intelligit ablutione sordium cor-
poris tractare ex ope ac etiam sudore.

Efactus est clausus. **La. V**
Hic ponit secundum impedimentum
peruenientem ex usuris quibus diuini-
tes in populo iudeorum grauabantur inopes: et ideo primo describit af-
flictio populi in egestate. Secundo reprehensio diuitiū ex ipietate: ibi:
Et iratus sum nimis. tertio facta remissio ex cōfessione charitate: ibi:
Et ego et fratres mei. quanto larga Neemie expensio in hospita-
litate: ibi: A die aut illa. Circa pmū dī: Et factus est regis nota-
biliter grauati a diuitiis: quod egestate copulsi acceperat ab eis
ad usuram: et aliquis de liberis suis eis videretur: et adhuc de re-
siduis sibi facere volebat: saltē aliquis. id subdit: d. **Et erat quod dice-
ret. Hec est secunda querela. f Agros nostros regis. s. venditū ut
ipignoratio. g Et alij dicitur est tertia querela. g Abu-
tu suā pecunias. i. ad usuram. h Demusque agros nostros.
Cedendo vel ipignorando. Sicut egyptum regis famis viderunt
terras**

terras suas regi: ut h̄ Regn. xlviij. i. **E**t nunc si car. fra.
nro et regis. i. sic diuites de populo nostro liberi sunt: sic et nos debemus
esse. filii nostri sicut et filii sui: cum sumus de eadem lege. Hoc inducit per nos
ne quod melius erat viderere vel ignorare terras et possessio-
nes genitilium filios et filias subiungere seruituti. Alter hoc expo-
nitur et melius ut videatur: quod corobabel
esdras et neemias ut plures possent se
cum adducere de babylone. p̄misera libertate et prosperitate: ideo aliqui eorum
in afflictione positi querelando dicebant:

Et nunc sicut carnes fratrum iudeorum.
i. iudeorum qui remaserunt in babylone.
sunt in afflictione et labore. k Sic
carnes nre sunt. Hic in consimili affictione vel maiori. l **E**t sicut filii
eorum. Sunt subiecti seruituti: ita et
filii nostri. ideo subdit: m Ecce nos
subiungauimus filios nostrorum. n **E**t sic
non sumus melioris conditionis quam ipsi
sed in aliquibus peioris. o **E**t iratus
sum nimis. Hic ponit reprehensio di-
uitiū: propter oppressionē pauperū pre-
dicta: cū dicit: Et iratus sum nimis.
Verbum est Neemie iratus: non ira que
est per virtutē sed per celum. o **E**t cū au-
dissez clamorem eorum sum vba hec.
Quae sonabant displicere eis quod de ba-
bylone redissent. p Logitauitque
cor meū. Nec cū ita quod non impetuose
sed ex modestia et deliberatione p̄misit
ad reprehensionē diuitiū. q **E**tsu-
ras ne singuli de fratribus vestris
exigatis. Quasi diceret hoc est mani-
festū. et tamē hoc est valde malū et lege
probabilitū. **E**ccl. xxiiij. r **E**t cogre-
gauit aduersum eos cocionē ma-
gnā. Et erubescerent renuere corre-
ctionē meā rationabilē. s Mosy
scitis redemim⁹ fratres nostros
iudeos qui veniunt. t **L**icet enim illi
qui erant in babylone rediissent sine
redemptore: tamē corobabel esdras et
neemias aliquos iudeos redemerunt:
qui fuerant venditi gentilibus extra po-
testatem regis babylonis. t **E**t
vos igit vendite fratres vestros
et ememus eos. Quos emisisti in
seruos contra legem. v **E**t siluerunt
nec inuenierunt quid respoderent.
Non habentes responsonē rationabile. w **N**e exprobaret nobis
a gentilibus inimicis nostris. s. Q
non timetis dominum: nec legē eius seruat. **E**t ego et fra-

ternaliter. c **E**t factus est clausus populi magnus aduersus
fratres suos iudeos. Allegorice. Clamor iste figura fuit illius murmu-
ris in primitiva ecclia: de quo dicitur
Act. vi. a. In diebus illis crescēt nu-
mero discipulorum factus est murmur
grecorum aduersus hebreos: eo quod despi-
cerent in ministerio quotidiano vidue
eorum. Sed sicut per Neemiam qui consola-
tor interpretat: clamor populi fuit pa-
cificatus ut in textu dicitur consequenter: sic per spiritus sanctū qui est
verus consolator murmur credentium in ecclia primitiva fuit quietus. **N**on per eius inspirationē. vii. diacones fuerunt ordinati
et constituti ad opus ministerii quotidiani qui pacifice nego-
cium tractauerunt. **N**ormaliter autem clamor populi murum hie-
rusalem edificare cupientis: sed per potentiores eiusdem populi
in temporalibus grauabantur: et sic in ope murorum impediabantur:
significans afflictio religiosorum pauperum in edificio spirituali ec-
clesie laborare desiderantiū: sed ab aliquibus potenteribus temporaliter
affliguntur: et sic ab edificationis ope impediuntur: et utrum
veniat Neemias. i. consolator missus a rege celesti qui tale re-
mediū apponat per dicti religiosi quiete valeat vivere et in ope
muri virtutū efficacius laborare.

In super excus. Vulcine
terribilis clavula imponitur.
Quicunq; enim paupib; miseri-
cordia non impedit: ut ab eis q;
non habet velut iuste exigit: de
domo sua excutit. i.e. de cetero ec-
clesie: in q; putabat se ppetuo
manere et de laborib;. s. in fru-
titib; bono et operu: in qbus se
laudabiliter laborasse putabat:
nil prsuis laboris recipiet. la-
bores enim sine pietate non pnt
apd deu fructuosi ee. b Et
dixit vni. Quatu neemie ob-
lurgatio vel imprecatio corda
omn mouerit ostendit: audita
en prestatione ridentes ame-
r deu collaudates fecerunt que
iussit. In quo patz: q; no ti-
more sed amore dicta ei susce-
perunt. c Per annos zc.
Be. Hoc exponit apls dices:
q; statuit dñs eos q; euageliu
annunciati de euagelio vivere:
ego autem nullo ho vslus sum.
Duodecim autem annis neemias
cum fratrib; suis ita in duca-
tuvinebat: vt annonas q; duci-
bus debebant no comedenter
insinuas euagelicu opus esse
In regimine plebis: op recto-
ris notabiliter circa ecclesiam ex-
ercere: et a subditis comedenti ter-
renu no grere. La. VI

Factum est autem zc.
d Geni et pcuti-
am. Bed. Hostes
lae ciuitat; p suadebat neemie
in capistris descendere et fedus
pacis secu inire: mactatis simili-
vitilis in testimoniu: cōpacti
federis: s ille ne opus religio-
sum negligat in montanis pse-
uerat: sic et heretici et catholici
falsi volut cum veris catholicis
pacis consorciu habere: no vt
ipsi ad arcem catholice fidei et
operationis ascendat: sed vt eos
potius quos in culmine virtutu
cōmorantes aspiciunt: ad insi-
ma operu vel prauorū dogma-
tu descendere cogant. Bene au-
te in capo vnovolunt cum neemias
pactu inire: q; in eadē liberta-
te latioris vite quā sequuntur:
q; ppter resoluti desiderant.
Bene idē pactu cum eo in vi-
tulis pariter mactatis volunt
inire: q; falsi frēs oronis sue
vel actionis deo hostias una
cum veris catholicis gestiunt of-
ferre: vt veri fideles crediti p
victimā cōmunionis veros ca-
tholicos corrumpere possint.
Sed neemias personā fideliū
doctor tenēs: nec ad pphantos
descendere: nec eorū hostiis inq-
nari cōsentit: sed inceptis vir-
tutib; opibus denotus p̄sistit: et
quo acriter terrere nitunt eo ma-
gis bene operando ipsi terri-
bilis efficit: vñ in sequētib; di-
citur: Offices autem hi terre no-
tē. Similiter ergo nos in spi-
rituali structura: q; versut bo-
stis semp manus nostras tem-
ptat impedire: curem eas sem-
per diuino auxilio confortare.
Et ingressus.

cis nr̄is: Ego et frēs mei et pueri et
mei cōmodauim plurimis pecuni-
am et frumentū. Non repetamus in b
cōmune istud. Es alienū cōceda-
mus qd debet nobis. Reddite eis et
hodie agros suos et vineas suas et
oliueta sua et domos suas. Quin et
potius et centesimā pecunie frumē-
ti vini et olei quā exigere soletis ab
eis. Date p illis. Et dixerūt: Red-
demus et nihil ab eis qremus: sicq; faciem
vt loqris. Et vocauit sacer-
dotes: et adiuraui eos vt faceret iu-
xta qd dixerā. Insuper excussi sinū s
meū et diri: Sic excutiat de oēm vi-
rū q; no cōpleuerit vñbū istud: de do-
mo sua et d laborib; suis. Sic excu-
tia: et vacu fiat. Et dixit vniuersa
multitudo. Amē. Et laudauerunt
deū. Fecit g ppls sicut erat dictū.
A die aut illa q; pcepereat rex mihi b
vt essem dux i terra iuda / ab anno
vicesimo usq; ad annū tricesimū se-
cūdū artaxerxis regis p ānos duo t
decī: ego et frēs mei annonas q; du-
cib; debebant no comedim: Bu-
ces aut pmi q fuerunt aī me graua-
uerunt ppls: et accepérunt ab eis in
pane / vino et pecunia quotidie si-
clos qdraginta. Sed et ministri eo
rū depressoat ppls. Ego aut non
fecit ita ppter timore dei. Quinpo-
tius in ope muri edificaui: et agruz
no emi: et omnes pueri mei congre-
gati ad opus erant. Judei quoq;
et magistratus / centū qui quaginta
viri: et qui veniebat ad nos de geno-
tibus que in circūtu nostro sunt in q
mensa mea erant. Marabat autem
mihi per dies singulos bos vñus:
arietes sex electi: exceptis volatili-
bus: et inter dies decē vina diuer-
sa: et alia multa tribuebā. Insuper et s
annonas ducatus mei no quesui.
Malde enim erat attenuatus popu-
lus. t Ahemēto mei deus meus in
bonum: fm omnia que feci popu-
lo huic. Capitulū VI

Factum est autem cum au-
disset sanaballath et to-
bia et goçē arabs et ce-
teri inimici nr̄i q edifi-
cassem ego murū: et no esset in ipso
residua iterruptio: usq; ad tps aut
illud valuas no posuerā in portis:
miserūt sanaballath et tobia et goçē et
arabs ad me dicentes: Gleni et pcutia et

* a Et ego et fra. mei. Hic pñr ponit
tur remissio facta paupib; ex coi charitate:
et incipit Neemias a seipso dices: Et ego
et frēs mei zc. Et sequit: b Et non re-
pe. in coe istud. i. cōiter p̄sentiam vt ista
no repetant. c Reddite eis ho. ag.
venditos vel impignoratos. d Quin
poti et cen. pe. fru. vini zc. vt solueret
regi p tributo terre. e Date p illis. qz
sunt ita pauges q no habet vñ soluant: soli
enī sacerdotes et ministri erāt imunes ab h
tributo: vt habeat. s. Esdr. vñ. f Et vo-
caui sacer. zc. q; erant gubernatores pp̄l
a tpe reditus captiuitatis babylonice: vt dī
ctū fuit. s. in principio Esdr. vt sic vñbū istud
esset firmū. g Insuper excussi si. meū.
sicut enī pphete aliquā vtebant sensibilib;
signis: vt pphete eoq; essent magis note: si
cut Esias iuit nudus et discalciatus: vt br
Esa. xx. c. et Hieremias posuit catēas ligne
as in collo suo: Hier. xxviii. c. i signū q po
pul° isrl sic ducere i captiuitatē: sic Neemias
excussit signū suū orādo q sic euacuareb
bonis suis et ejceret de cōitate pp̄l qcūg
no p̄sentire vbo et facto in hmōi remissione.
h Adie autē. Hic pñr describit Neemias
expēlio in hospitalitate: q; ne ppls gra-
uaret: multa dimisit ab eo petere q sibi tan
q duci debebant: et illos q ex pte regis ve
niebat recipiebat et sustētabat de pphio suo
q a cōitate pp̄l debebat sustētari. et hoc est
qd dz: i Per an. duo. qbus supple fuit
dux missus a rege artaxerre. k Anno
nas. i. victū. l Que ducib; de. a pplo
iudeoz rōne offici. m No comedē. im
mo talia qetaui ne ppls nimis grauaret: si
cut fuerat tpe alioq; ducī. n Quinpo-
tius in ope mu. edi. etiā manu pphria: licet
essem in statu ducis vt p hoc ppls incitaret
ad opandū: et hec est forma boni pastoris:
vt der alijs exemplū boni opis. o Judei
qz et magi. cen. qnq. vi. i. aliq; de iudeis
qbus debebant expēla a pplo rōne cōis sta-
tus vel officiū: et sūt gētiles q erant ad custo-
diā terre qbus ppls debebat de expēsis p
uidere: quoq; numerus ascēdebat ad centū
qnquaginta viros. p Et qve. ad nos
zc. scz a samaritanis philisteis et alijs gētis
bus q erat in circuitu pierlm p alijs ne-
gotiis. q In mēsa mea erāt. ne ppls
grauaret de expēsis eoq;. r Et iter dī.
de. vina di. zc. tantū enī expēdebat in do-
mo eius devino q in decē dieb; euacuabat
aliq; dolia: et optebat accipe alia. s Et
alia mul. tri. que ppls cōmuniis debebat
soluere: ad ei pbleuationē. t Ahemē-
to mei deus meo in bonū. gratie et glo-
rie. v Scdm ola q feci po. hu. ppter
amorē tuū et charitatē fraternā. La. VI

† f. 13. d

Factum est autem. Hic ponit tertū
impedimentū pueniens circa plo
nā Neemias: qua impedita impe-
diret totus ppls p cōsequēs ab ope. et pmo
ponit impedimentū sibi pueniens ex parte
gentiliū. scđo er pte iudeoz ibi: Et ingress-
sus sum. pma in duas: q; pmo ponit impe-
dimentū simulatiōis. scđo cōminatiōis ibi:
Et misit ad me. Primū autē impedimentū
qd qrebāt gētiles erat q simulabāt se velle
facere confederationē cum Neemias: et sub
hoc ptertu educere eū de ciuitate: et sic eum
p̄ditorie occidere: vt sic alij iudei cessarent
ab ope. et hoc est qd dicit: y Et miserūt
sanabal. et to. et goza arabs zc. veni scz
extra ciuitatē

Moraliter. Factū est autem cum au-
disset sanabal. Sequit: d Geni et p
cutiam sedus zc. Per istos q neemias et
socios ei

Glo. ordi. Neemie La. VI Nico. de lyra

a Et ingressus. Pulsat insidijs hostiū neemias domū lamiae q̄si amici & fratris ingredit: sed ipm insidiato rē & hostē inuenit tāq̄ extēno & donis & amicitia corruptū. Sēp enī electi habet foris pugnas int̄ timores: nec solū apli sed & pphete periculis ex gene re: periculis ex gētib⁹: periculis ex falsis fratribus suspectā vitā agebant.

b Āb̄is elul. Be. q̄m hebreos sext⁹ est: & apud romanos septēber appellat. Et recte murus sc̄tē ciuitatis pro anni mēsē cōplect: vt etiā hoc tge pfecta fidelit̄ vel pnic v̄l' innocētē actio designet. Genario enim pfectio boni opis designat. Tel q̄ de sexto die creationē mūdi p̄sumauit & in septimo re quivit. Tel q̄ nos in sex hui⁹ seculi etatib⁹ bonis opib⁹ desudare: in septima aut̄ q̄ est in alia vita: sabbatū aīarū voluit sperare. Recte etiā vicesimoq̄nto eiusdē mēsis die cōplete: ppter quinq̄ sensus corporis: q̄p ministerio bona foris opari debem⁹. Sicut enī q̄nariū simplex solet hos sensus significare: ita q̄ seipm multiplical⁹: & ad. xxv. pdūctus eosdē maiori pfectiōe demōstrat. Perficimus & muros hierlm. xxv. die mēsis sexti cū oēs sensus corporis nostri diligēter diuinis mancipatis ministrūs: cepta virtutū studia ad finē firma pducimus: queq; ad munitionē catholice pacis fideliter agere ceperim⁹: effi caciter iūnāre deo cōplem⁹. Bñ etiam muri q̄nq̄ginta duob⁹ dieb⁹ dicūt̄ esse cōplete. Quinquagesim⁹ enī penitentie & remissionis est psal. in q̄ de huius edificatione ciuitatis ōrās ppheta dicit: Benigne fac dñe in bona voluntate tua sion vt edi. mu. hieru. Quinquagesimo die dñice resurrectionis sp̄ssitūs aduenit q̄ quē deuotio nobis penitendi & penitentib⁹ venia pferit. Duo autē sunt p̄cepta charitatis: dei. s. amor & primi q̄bus data nobis q̄ sp̄mīctm indulgentia p̄cōrū p̄ eterna vita laborare iubemur. Ideoq; murū reedificat̄ cives q̄nq̄ginta duob⁹ dieb⁹ restaurat̄: q̄ hec est

Nico. de lyra

* extra ciuitatē & p̄cutiamus fedus. s. amicitie. a In vitulis. Qñ enim siebat fedus amicitie: occidebat vnum aīal vel plura: in signū q̄ illi q̄ p̄curiebat fedus ad inuicē essent digni morte: si vellēt p̄tra fedus venire. In hebreo h̄r: In cip̄. & est nomen regiōis extra hierlm: vt dicit Ra. Ga. b In cā. poyno. In hebreo h̄r: In cāpo ono. & est nomen loci determinati in regiōe p̄dicta: & credo q̄ Ira n̄a corrupta est p̄ scriptores ex silūtūlne istarū duarū dictionū. c Āb̄is ḡ ad eos nūciōs. Declinādo periculū sagaciter: & excusando me veraciter. d. d Opus grāde ego facio r̄c. Quia p̄ absentiā principalis & p̄ceptoris talia negligunt. e Et misit ad me. Dic ponis sc̄dm ipedimētū q̄d fuit cōminatio nis: q̄ vidētes q̄ nō poterāt op̄ ipē dire p̄ Neemie occisionē: incepit ei cōmūari de rebelliōe apparēti r̄ regē: vt sic territ̄ dimitteret op̄: & hoc est q̄d subdit: f In gētib⁹ bus au. est. i. fama cōmuni diuulgatū: istud erat scriptū in litera sibi missa & ea q̄ sequunt. g Et gozē dixit. Iste erat de p̄ncipalibus inter gētiles: & ppter hoc dictū ei⁹ scriptū erat in ep̄la. h Qu tu. Principaliter. i Et iudei. Tibi ad berētes

mus fedus pariter in vitulis in cāpo vno. Ipi aut̄ cogitabant vt b̄ facerent mihi maluz. Āb̄is ḡ ad eos nūciōs dices: Opus grāde ego facio & nō possū descēdere: ne forte negligat̄ cū venero & de scēdero ad vos. Misit aut̄ ad me fm̄ v̄bū hoc p̄ q̄ttor vices: & respōdi eis iuxta fm̄onē priore. Et misit ad me sanaballath iuxta verbū pri⁹ quinta vice puep̄ suum: & eplam habebat in manu sua scriptā hoc modo: In gētib⁹ auditū est: & gozē dixit: q̄ tu & iu dei cogitetis rebellare: & pp̄fea edifices muruz: & leuare te velis sup̄ eos regē: ppter quā causam & pphetas posueris qui p̄dicēt de te in hierusalē: dicētes: Rex in iudea ē. Auditur⁹ est rex v̄ba obēc: Idcirco nūcveni vt incam⁹ p̄ consiliū pariter. Et misit ad eos dicens: Non est factum fm̄ verba hec quē tu loqueris: Be corde enī tuo tu cōponis hec. Oēs aut̄ hi terrebant nos: cogitantes q̄ cessaret manus nostrę ab ope re & quiesceremus. Quā ob cau sam magis p̄fortauit manus me as: Et ingressus sum domum sa maię filij dalaę filij methabehel secreto. Qui ait: Tractem⁹ nobis cum in domo dei in medio tēplū & claudamus portas edis: q̄ vē turi sunt vt interficiāt te: & nocte venturi sunt ad occidēdū te. Et diri: Nū q̄sib⁹ silis mei fugit: Et quis vt ego ingredieb̄ templum & viuet: Non ingrediar. Et intellexi q̄ de nō misisset eu: sed quā si vaticinās locutus esset ad me. & tobia et sanaballath conduxissent eu. Acceperat enī preciū vt territus facerē & peccarē: & habe rent malū quod exprobarēt mihi. Memento mei domine p̄ tobia & sanaballath iuxta opera eo rū talia: sed & noadie pphete & cē terorū ppheterum qui terrebant me. Completus est autē murus & vicesimoq̄nto die mēsis elul / qn̄ quagintaduobus diebus. Factū

herētes p̄nr. k Logitetis rebella re. Cōtra regē. l Et ppterēa edimurū. Ad vestrā defensionē. m Et facerent mihi maluz. Āb̄is ḡ ad eos nūciōs dices: Opus grāde ego facio & nō possū descēdere: ne forte negligat̄ cū venero & de scēdero ad vos. Misit aut̄ ad me fm̄ v̄bū hoc p̄ q̄ttor vices: & respōdi eis iuxta fm̄onē priore. Et misit ad me sanaballath iuxta verbū pri⁹ quinta vice puep̄ suum: & eplam habebat in manu sua scriptā hoc modo: In gētib⁹ auditū est: & gozē dixit: q̄ tu & iu dei cogitetis rebellare: & pp̄fea edifices muruz: & leuare te velis sup̄ eos regē: ppter quā causam & pphetas posueris qui p̄dicēt de te in hierusalē: dicētes: Rex in iudea ē. Auditur⁹ est rex v̄ba obēc: Idcirco nūcveni vt incam⁹ p̄ consiliū pariter. Et misit ad eos dicens: Non est factum fm̄ verba hec quē tu loqueris: Be corde enī tuo tu cōponis hec. Oēs aut̄ hi terrebant nos: cogitantes q̄ cessaret manus nostrę ab ope re & quiesceremus. Quā ob cau sam magis p̄fortauit manus me as: Et ingressus sum domum sa maię filij dalaę filij methabehel secreto. Qui ait: Tractem⁹ nobis cum in domo dei in medio tēplū & claudamus portas edis: q̄ vē turi sunt vt interficiāt te: & nocte venturi sunt ad occidēdū te. Et diri: Nū q̄sib⁹ silis mei fugit: Et quis vt ego ingredieb̄ templum & viuet: Non ingrediar. Et intellexi q̄ de nō misisset eu: sed quā si vaticinās locutus esset ad me. & tobia et sanaballath conduxissent eu. Acceperat enī preciū vt territus facerē & peccarē: & habe rent malū quod exprobarēt mihi. Memento mei domine p̄ tobia & sanaballath iuxta opera eo rū talia: sed & noadie pphete & cē terorū ppheterum qui terrebant me. Completus est autē murus & vicesimoq̄nto die mēsis elul / qn̄ quagintaduobus diebus. Factū

* socios ei⁹ nō potētes ipedire ab ope muri & iuasiōes aptas: xp̄e q̄d se quererunt ad malicias occultas vt sic ipediret eos sub specie pacis & boni: signant demones q̄ vidētes se sc̄dōs hoīe ipē dire nō posse p̄ aptas tētatiōes ab ope muri & tūtū: p̄ malicias occultas sub specie boni querunt hoc ipedimētū. Exemplū ad hoc h̄r libro de collationib⁹ patrū ab Johāne abbate: quē diabolus sub specie boni ad imoderatū induxit ieiuniū int̄m q̄ p̄ hoc fuit a meliorib⁹ actib⁹ immoderatā ad refectionē accederet in figura tetri ethiopis ad el⁹ genua. puolutus. Indulge inquit mibi q̄ tibi h̄c labore in dixi. c Āb̄is ḡ ad eos dicens: opus grāde ego facio & nō possū descēdere r̄c. Per neemiam autē qui

* maliciā p̄dictord

Sicut hec est iustorum in hac vita pfectio: ut quod deliq̄uit p̄itēdo p̄ gra-
tia diuine īspiratiōis castigetur: et deinceps se in dei et p̄imi dile-
ctio in bonis opib⁹ adorantur. a **T**hiuuerse ḡetis. **Beda.**
Qui autem structores sc̄tē ciuitatē terrere volebāt: ut ab ope re-
tardaret cōplete p̄structiōe timēt: et aīo p̄cidūt: sc̄tētes q̄ edifici-
atio illa deo auctore cepta esset: et com-
pleta. **H**ic in ecclia cū virtutē structura
firmitate surrexerit timēt imūdi spūs: et vi-
rib⁹ n̄ris tēp̄atio eoz repellit: et ad no-
strā victoriā p̄ficit. **H**eretici q̄z et falsi
catholici st̄ati bonoz fidei p̄ dilectiōez
opanter: aut corrigunt emēdati: aut ca-
uent manifestari: et ab ecclia expulsi.

Dost̄ḡ autē r̄c. **L**a. VII
Prolystice. Abi ecclie murus
collectis ad fidē nouis pp̄lis
vel correctis his q̄ errauerāt edificat⁹
fuit: mox p̄nēde sunt value regularis
disciplie: ne diabolus q̄ q̄si leo rugiēs
circulit in ouile dei possit irrūpere.
Trecēsui ianito. Sanitores q̄ sc̄tē
claves regni celoz p̄cepēt: ut dignos
et humiles suscipiat: supbos v̄o et indi-
gnos ab īḡressu supne ciuitatē arceat/
dilectōr. **N**ō ē tibi p̄s neq̄ lors in p̄mo
ne b. **L**or effi tuū nō ē rectū corā deo.
Nō apian⁹ porte r̄c. i. toto tpe
nocti: ne aut in tenebris hostis irrum-
par: aut alīs ciuitiā incaut⁹ exēs ab ho-
ste capt⁹ pereat. **N**ō etiā tota nocte hu-
ius seculi custodes aīaz debet vigilan-
tes agere: ne illi negligēter agētib⁹ dia-
bolus cohorte fidelium turbas irrūpat:
vel quilibet pditurus rapiat. **A**pārē
te at sole iusticie: et clareſcēte luce brītu-
dinis future lā nō erit op̄ clauſtr̄ cōti-
nēt: q̄ nec aduersarij dabit ultra fa-
cultas ipugnādi vel tēptādi eīna cum
p̄ncipe suo vltiōe dānatis. vñ: **E**t por-
te ei⁹ nō claudent p̄ diē: nox em̄ nō erit
illīc r̄c. e **E**t posui custodes. Cu-
stodes aīaz nō sunt de neophyti v̄l de
plebe p̄stituēti: s̄z de illis q̄ a certamē
vitiorū dei grā liberati: iā mentē in hie-
rusale. i. in vīsiōe trāq̄ile pac̄: h̄nt: q̄z
p̄uersatio in celo est. **A**lijs ei⁹ p̄sumā
to curli d̄ hac luce subtrac̄. **A**lij mor-
substitut⁹: ne vñq̄ desint q̄ pacē ec-
clesie excubādo abiāt p̄p̄ timores no-
cūmos. **S**m illud: **P**ro p̄rib⁹ nati
sunt tibi filij. **H**ec illi tēpori typice cō-
ueniūt q̄ seminato p̄ aplos lōge lateq̄
dei v̄bo tōr̄ orbis nouū fidei germe-
accepti needū ecclie edificate: s̄z tm̄ au-
diu verbi et sac̄is pp̄li adhuc rudes
erāt ibuti. **N**ō cōgregar̄ nō solū optimatibus: s̄z et vulgo dili-
genter eoz numerū recensere curauit: ut p̄specta omniū summa
discerneret qui in hierusale qui in alijs ciuitatibus habitare de-
berent. f **U**nūquēq̄ cōtra domū suā. **S**ic em̄ custo-
dia ecclie p̄ficit: si quisq; ita sollicitudinem omniū fidelium ge-
rat ut sp̄aliter eis quibus deo auctore platus est curam dili-
gētōris studij impendat.

Nico.de lyra

Vix et cum toti impedimentis factū fuit tantū opus. **I**deo po-
stea subdit⁹: a **E**t sc̄rēt q̄ a domino factū est opus
hoc. **Q**uia nō potuissent hoc fecisse in tā paruo tempore nisi su-
issent a deo adiutū specialiter. b **S**z et in diebus illis.
Ponit secundū impedimentū a iudeis qui erant p̄federa-
ti Samaritanis p̄ matrimonia: et sic renelabāt eis Neemie cō-
silia. et hoc ē quod dicit⁹: **S**ed et in diebus illis multe op-
timatū iudeoꝝ epistole mittebant ad tobias. in quib⁹
bus reuelabant facta et dicta neemie. **C**uius causa subdit⁹:
Multi em̄ erant in iudea habentes iuramentū
eius. i. sedis cū eo initū iuramento. d **Q**uia gener erat
lechenie. **I**ste em̄ sechenias erat de maioribus iter iudeos:
et s̄lī mesollam. de quo subdit⁹: e **S**ed et laudabant
eum. s̄ tobiam. f **C**oram me. vi inducerent me ad ex-
undū ad

undū ad ip̄m sub p̄textu federis inēudi: et sic interficerer ibi. **C**
Et verba mea nunciabant ei: et tobias et latēter p̄
nuncios et litteras.

* maliciam p̄dictoz cognoscens verbis eoz nō acquieuit: si **M**oraliter
gnans illi qui maliciā demonis cognoscētes: eius respuūt mo-
nitiones: sicut d̄ beato Martino legit̄
q̄ cū diabolus sibi apparuiſz in forma
regis pulcherrimi diademate et purp̄
ra decorati dices se esse xp̄m in mundū
ventuz sed ei p̄mo volebat apparere se
cū sibi p̄dilector: vt sic eū deciperit: tunc
Martinus eius maliciā cognoscēs/di-
xit: **D**ns iesus xp̄s nō purparatū et dia-
demate renitente se vētuz p̄dixit: et tūc
diabolus ad hāc vocē p̄fusus recessit et
cellā illā setore repleuit. **L**a. VII

Dost̄ḡ autē. **S**ugius descri-
pta est mūrū ciuitatis p̄para-
tio: hic p̄n̄ describit̄ eius clau-
silio. et primo describit̄ ciuitatis clausu-
ra. secundo pp̄li summa/ibid: Deus a. **C**ir-
ca p̄mū vero p̄mo describit̄ positio por-
tar/ cū dr: Et posui valvas. secundo se-
rap̄ et vectium/cum dicit̄: i **E**t dixi
eis: **N**ō aperiant̄ porte r̄c. ne subi-
to irrūpet aduersarij anteq̄ viri bella-
tores essent plenarie excitati: et p̄ ordi-
nationem custodū/ cū dr: **E**t posui cu-
stodes r̄c. k **E**t nō erāt domus
edificate. **G**idei p̄riari ei q̄d p̄dicit̄:
Unūquēq̄ d̄ domū suā. **D**icendū
q̄ domus nō erāt edificate ad p̄manen-
dū: sed iuxta muros a pte interiori fece-
rant quedam appēditia et tuguria in q̄/
bus poterant manere ad tempus quo/
usq; ciuitas esset iterius edificata: et id
quod dicit̄ est suglius de edificatōe mu-
ri exterioris et medi⁹ et muri interioris:
et domoz sacerdotalium: et aliquoz ali-
oz. dicit̄ ibi p̄ anticipationē. l **D**e
autem dedit in corde meo et con-
gregauit r̄c. **D**escripta ciuitatis clau-
sura: hic consequenter describit̄ populi
summa: quod seicit Neemias ex inspi-
ratione dūlina: ut videret qui essent habi-
taturi in hierusalem: et qui extra et d̄ ha-
bitantibus in hierusalem qui et qualis
ter deberent edificare muros interio-
res: et domos ad habitandū: ista nu-
meratio populi habet supra Esdrē. ii.
ca. ita q̄ hic et ibi est idēz nūerū totius
multitudinis: licet in aliquibus varie-
t̄ sm partes et sm nomina numeratorū: et
quod factum est: quia plures eoz erāt
binomii: et h̄c nominantur uno nomi-
ne: et alio ibi: et ideo exponat̄ līra sicut ibi fuit exposita: usq; ibi:

* **M**onulli aut̄ de
Moraliter. b **D**ost̄ḡ autem edificatus est mūrus
r̄c. **S**equit̄: i **N**ō apian⁹ porte hierusale usq; ad calo-
rem solis r̄c. **S**com sensu moralē ciuitas hierusale signat an-
imā fidelē in qua regnat verus dauid iesus xp̄s p̄ gratias. **S**u-
ins autem ciuitatis porte sunt exteriōres sensus anime qui nō
debent agiri de nocte. i. ad opa mala pagenda que sunt opa te-
nebrar̄: vt pote visus nō est aperiendus ad aspectū impudicū:
nec auditus ad verba detractionē: neq̄ gustus ad castrimari
gē vitium: neq̄ tactus ad amplexū immundū: neq̄ odoratus
ad odorē meretriceū: nec ad alia vītia p̄dictos sensus respicien-
tia debent aliquiter aperiri sed ista sunt posita p̄ exemplo. **S**z
porte p̄dicte ad calorē solis sunt apiente. i. ad faciendū opa cha-
ritatis q̄ signant̄ et calorē solis. **A**piendus ē em̄ visus ad mis-
erias paupeꝝ relevandas: **E**sa. xlviij. b. **S**ū videris nudū operi
cū et carnē tuā ne despereris. **S**ūr auditus ad exaudiendū cla-
mores afflitoꝝ. **D**rouer. xxi. b. **Q**ui obturat aurem suā ad cla-
mores paugis: et ip̄e clamabit et nō exaudiēt. **E**xemplū Luc. xvij
de diuīte epulone: q̄ clamās ad ab̄as guttā aque nō potuit im-
petrare: eo q̄ mīcas panis laçaro nō p̄cessit. **E**t s̄lī dicendū est
de apertione alioꝝ sensuum ad actus sibi conuenientes sm or-
dinem charitatis.

Neemie

Ca. VIII

Egregauit optimates et magistratus et vulgus ut recēserē eos. Et inueni librum cēsus eorum q̄ ascēderant primū: et inueniētū est scriptū i eo: **I**sti filii puincie q̄ ascēderāt de captiuitate migratiū: quos trāstu lerat nabuchodonosor rex babylonis: et reuersi sūt in hierālm et i iudeā: vnuſquisq; i ciuitatē suā: q̄ venerūt cū corobabel/iosue/neemias/açarias/raamias/naamin/mardochæus/belsar/mespharat/beggaoi/nasi/baana. **N**uerus viroꝝ pp̄li isrl. **F**iliū phares/duo milia centū septuaginta duo. **F**iliū saphatiē trecēti septuagita duo. **F**iliū area/sexcēti q̄nquagita duo. **F**iliū phethmoab/filiōrū iosue et ioab/duo milia octingēti decē et octo. **F**iliū helā/mille octingenti q̄nquaginta quatuor. **F**iliū cethua/octingenti quadragintaq; **F**iliū cacchau/septingēti sexaginta. **F**iliū bannin/sexcēti quadragita octo. **F**iliū bebai/sexcēti vigintiocto. **F**iliū açgad/duo milia trecenti vigintiduo. **F**iliū adonica/sexcēti sexaginta septē: **F**iliū baggoamī duo milia sexaginta septē: **F**iliū adim/sexcēti q̄nq̄ gintaq; **F**iliū ather filii ezechie/nongēti octo: **F**iliū aseim/trecēti vigintiocto: **F**iliū besai/trecēti vigintiquatuor: **F**iliū areph/centū duodeci: **F**iliū gabaon/nonagintaq; **F**iliū bethleē et nethupha/cēti octogita octo. **V**iri anathoth/cēti viginti octo. **V**iri bethamoth/q̄dragita duo. **V**iri cari athiarim/cephira et beroth/septingēti q̄draginta tres. **V**iri ramia et gebad/sexcēti viginti vñ. **V**iri machmas/cēti vigintiduo. **V**iri bethel ethai/ducēti vigintires. **V**iri nebo alteri/quinq̄ginta duo: **F**iliū helā alteri/mille ducēti q̄nq̄gita quatuor: **F**iliū arem/trecēti vigiti: **F**iliū hiericho/trecēti q̄dragintaq; **F**iliū lodadid et ono/septingēti viginti vñ: **F**iliū senaa/tria milia nongenti trigita. **S**acerdotes: **F**iliū adaia i domo iosue/nō genti septuaginta tres: **F**iliū emmer/mille q̄nqua ginta duo: **F**iliū phassur/mille ducēti q̄dragita septē: **F**iliū arem/mille decē et septē. **L**euitē/filiū iosue et gadmihel filiorū odoia/septhingēti q̄tuor. **C**atores/filiū asaph/cēti q̄dragita octo. **I**anitores/filiū fellū/filiū ather/filiū thelmō/filiū accub/filiū athita/filiū sobai/cēti triginta octo. **N**athinnei filii soa/filiū aspha/filiū thebaoth/filiū cheros/filiū siaa/filiū phado/filiū lebana/filiū agaba/filiū selmon/filiū anan/filiū geddel/filiū gaer/filiū raia/filiū rasin/filiū nechoda/filiū iece/filiū aça/filiū phasea/filiū besai/filiū munim/filiū nephusim/filiū bechuc/filiū acupha/filiū acur/filiū besloth/filiū mada/filiū arsa/filiū berchos/filiū çicara/filiū thema/filiū nesia/filia athipha/filiū seruorū salomonis/filiū sodai/filiū sophereth/filiū pherida/filiū iahala/filiū dercon/filiū gedel/filiū saphatia/filiū achil/filiū phocereth: qui erat ortus ex sabaim filio amon. **O**mnes nathinnei: et filii seruorū salomonis/trecēti nonaginta duo. **H**i sūt aut qui ascenderūt de thelmellaththelarsa/cherub/addon/et emer: et nō potuerūt indicare domū patrū suorū: et semē suū/vtrū ex israel essent: **F**iliū dalaia/filiū tobia/filiū nechodā/sexcēti q̄draginta duo. **E**t de sacerdotibus/filiū iabia/filiū accos/filiū bercellai q̄ accēpit de filiab̄ bercellai galaaditidis vxore: et vocatus est nomine eorū. **H**i quēsierūt scripturā suam in cēnsu et nō inuenērunt: et electi sunt de sacerdotio. **D**ixitq; athersata eis vt nō mandarent de sanctissanctorū donec staret sacerdos doctus et eruditus. **O**mnis multitudo quasi vir vnuſ/quadraginta duo milia sexcenti saxaginta absq; seruis et ancillis eorū: qui erant septem milia trecenti triginta septem: et inter eos cantores et cantrices ducentē quadragintaq; **E**qui eorū sexcenti triginta septem: muli eorū ducenti q̄dragintaquinq; camelī eorū quadrinventi trigintaquinq; asini sex milia septingenti viginti. **H**iero. **H**ucusq; referēt quid in cōmentario scriptū fuerit: et in neemie historia texitur. **N**ō nulli aut de principib⁹ a familiaq; dederūt in op⁹. **A**thersatha dedit i thesaurū auri dragmas mille: phialas/qui quaginta: tunicas sacerdotales/quinquaginta triginta. **E**t de principib⁹ familiarū dederūt in thesaurum opis: auri dragmas viginti milia: et argēti minas duo milia ducētas. **E**t dedit reliquias populus: auri dragmas viginti milia/et argēti minas duo milia: et tunicas sacerdotales sexaginta septem: habitauerunt autē sacerdotes/et leuite/et ianitores/et cantores et reliquā vulgus/et nathinnei et omnis israel in ciuitatibus suis.

Ob. ordi.

Evenerat mē. rē. Ca. VIII
Bed. Qui nō lōge aberat. **L**uz
em̄ mur⁹ eēt. xxv. die sexti mēsis
copler⁹. v. tñ dies ad exordiū. vii. mēsis
†. **E**sd. 5. et superat: q̄ a p̄ma die vñq; ad vicesimā se-
z. **E**sd. 9. et cūdā tot⁹ legitimis ceremoniis p̄fērat⁹
ē: q̄b̄ ita rite celebratis: deinde ad dispo-
nendos vrbis māsores cū principib⁹ et
plebe reuersus est.

Nico. de lyra

Nluiſio **E**venerat mēsis sep̄. rē. Postq; Ca. VIII
descripta est ciuitatis muratio et murate clausio: hic
p̄p̄r̄ describit̄ pp̄li cōgregatio ad depeſadū dñm ne-
pp̄ter

Ea querēte s. neemias
puidere et disponere q̄
in ciuitate quā edificā-
uerat habitare deberet
†. **V**ene Ca. VIII a
rat mēsis septim⁹: scenophe-
gię s̄b̄ esdra et neemia. Fili au-

Cōgrega-

pter peccata populi ciuitas iterum va-
staret. Circa qđ primo describit̄ festiva
celebratio. scđo trāgressionis cōfessio.
ix.ca. tertio correctionis firma. pmissio
ca. x. Circa primū describit̄ primo cele-
bratio festi tubarū. scđo tabernaculoz.
ibi: In die secūdo. Circa primā celebra-
tionē. primo describit̄ legis lectio. secū-
do eiusdē interpretatio. ibi: Dixit autē ne-
emias. Circa priū dicit̄: a **T**et vene. mēsis sep̄. q̄ ap̄
* hebreos erat
Aboraliter. a **T**et venerat mē. septi. rē. Per nume-
rū septenariū septiformis gratia sanctis spiritus designat: in
qua dei populus cōgregat̄. ideo subdit̄:
* Cōgregatus

Sed a Cōgregatusq; Beda. Notāda deuotio ppli & concor-
dia q̄ vir vn. i.eadē fide & dilectiōe ad tēplū dei puerū;
t pōtificē rogauerūt vt allato libro mādata legis q̄ agerēt:re
plicarer: vt cuz ciuitate edificata opis q̄z deo placiti structura
populi surgeret: ne sīc antea, pp̄ religiōis negligētiā: ciuitas p̄iret.

Bn aut̄ sexto mēse ciuitas extracta se/
ptimo in eā pplis ad audiendā legē cō/
gregatus ē. **S**ex em̄ dies in lege sunt
opandi: septiā q̄scēdi: r̄ hec ē post bo/
nū opus accepto dño q̄es nr̄a: vt absti/
nētes ab ope seruili. i. pctō audiendis
& implēdis mandatis eī operā dem.
En in p̄ncipio mēsis septimi statuta ē
solēnitās tubaz: quaz cātu pplis inter/
orōnes & hostias ardētiās ad legē me/
moriā excitare. **D**ystice q̄z edifi/
cata ciuitate oportet seq̄ lectionē diui/
nā & tubas sonare crebriores vt pplis
sacris celestib⁹ initiatuſ: etiā sacris elo/
quīs ex tpe solertiā q̄liū viuere debe/
at instruāt. **b** Ante portā aqua/
rum. **B**eda. Portā aq̄z: reor dici in
atrio sacerdotū q̄ templuz vndiq̄ p̄ q̄/
drū erat circūdātū marie ad orientalē
plagā tēpli: vbi erat mare enēū ad la/
uadas man⁹ pedesq̄ introeuntiū in tē/
plū vbi erat decē luteris enei ad lau/
das hostias: vbi etiā altare holocausti
int̄ qđ & tēplū lapidatus est caharias
fill⁹ barachie. **N**ō aut̄ hui⁹ atrij portā
intrādi pplis habebat licentiā: s̄ tñ sa/
cerdotes & mistri dñi. **P**pls aut̄ extra/
hāc portā & marie in platea q̄ erat ad
orientalē plagā ei⁹ ad audiēdū vel ad
orādū stare solebat. **B**n ḡ ante portaz
aquaz collectus ē pplis tanq̄ p̄ antissi
tēlū fluētiā scripturaz spūaliē potā/
dus. **c** Stetit autē esdras tē. vi
def memisse hui⁹ loci Paral. vbi dictū
est: q̄ stetit salomon corā altari dñi ex
aduerso yniuerse multitudinē isrl̄: t̄ ex/
tēdit manus suas. **S**iqdē fecerat salo/
mon basem enēā: & posuerat eā in me/
dio basilice. h̄ntē q̄nq̄ cubitos latitu/
dinis & tres cubitos ī altū: stetitq̄ sup
eā. In medio em̄ basilice: in medio di/
ciū atrij sacerdotū: cui basilica maior ex/
teriorz atrioz oī tēpli erat circūda/
ta: de qb̄ in eodē libro scriptū ē. **F**ecit
etlā atrij sacerdotū & basilicā grandē
tē. **S**ed & salomō q̄si rex basem fecit
eneā. **E**dras q̄si minoris potētiē ḡdū
ligneū sicut salomō vel moyses altare
holocausti fecerūt enēū: & filij transmi/
gratiōis lapideum. **S**ed nō est putan
dum minus sacramentum ligneum gradum q̄ basem enēam
babere. **S**icut em̄ es p̄ diuturnitate pdurandi: vel suauitate
sonandi diuinis congruit sacramentis que nulla sacramen/
toz longitudine deficitur: & in omnem terrā exiuit sonus eo/
rum. Ita lignum congruit eisdem ppter tropheum domini/
ce passionis. **S**tetit autē esdras scriba tē. **B**eda. Stat
pontifex in gradu ligneum quem fecit ad loquendum: cum sin/
gulari imitatione dominice passionis altiores se ceteris facit:
vnde merito fiducialiter pdicat verbum dei. **S**i em̄ nō unita/
tur passionem dominū: nōdū gradum ligneuz: vnde alijs p̄
minent ascendit. **A**nde necesse est vt timidus & erubescens q̄
ip̄e nō fecit alijs faciendo pdicet tē. **C**um psules q̄tū ho/
nore tantū opere subditos antecellunt: ip̄i eoꝝ exemplis inci/
tati vite sue gradum exequunt̄ deuoti: & ab eis pie admoniti
p̄ peccatis vel desiderio patrie celestis lachrymas p̄fundere
delectantur. **A**nde bene subdit̄: **F**lebat em̄ omnis populus:
cum audiret verba legis tē. **P**te & comedite. **A**t infirmio/
res conscientias primoz exemplo pie actiōis & luauitate de/
note admonitionis confortemus precipit. quatenus sicut adi/
pe & pinguedine repleant: labiſq̄ exultationis laudent no/
men domini. **J**uxta litteram quoq̄ cum in festis diebus post
orationem lectionem & psalmorum studia completa carnem
reficiamus: pauperum & peregrinorum meminisse debemus.

G Molite cō.

o hebreos erat quasi totius festiuſ: quia prima die erat fe/
stum turbarum: in memoriam liberationis isaac ab immolatio/
ne: & decima die festum expiationis in memoriam diuine pla/
cationis de fabricatiōe vituli aurei in deserto: & quindecima die
festum tabernaculoꝝ in memoriam q̄ filii israel post exitum de

egypti habitauerunt in tabernaculis

in deserto: & istud festum celebraverūt

filii israel qui de captiuitate redierant

nō tamen prima die mēsis septimi sed

quindecima die: vt videbit̄ infra se q̄n/
ti capitulo. **S**cenophegie sub esdra &

neemia hoc nō est in hebreo: nec est de

textu: nec subintelligit: quia scenophe

gia idem est quod festum tabernaculoꝝ

rum quod nō siebat tunc sc̄z prima die

mēsis septimi: sed post. s. quindecima

die: q̄ sic p̄cipit Leuit. xxiii. a Cō/
gregatusq; est oīs pplis q̄. a

a T̄eadem fide & dilectione.

b si vir vnū ad platea q̄ est ante b/
portā aquaz: t̄ dixerit esdre scri/
be vt afferret libruꝝ legis moyſi
quā h̄cep̄at dñs israeli. **A**ttulit &
ergo esdras sacerdos legē coraz
multitudine viroꝝ & muliebz: cū/
ctisq̄ q̄ poterāt intelligere: in die e/
p̄ma mēsis septimi. **E**t legit̄ i eo
apte in platea q̄ erat ante portā
aquaz de mane vſq; ad mediaz f/
die: in p̄spectu viroꝝ & muliebz &
sapientiū. **E**t aures oīs ppli erāt s/
erecte ad libru. **S**tetit āt esdras b/
scriba sup̄ gradū ligneū/ quē fece/
rat ad loq̄ndū: t̄ steteſt iuxta eū/
mathathia & semeria & aniatyria/
& delchia & maasia ad dextrā ei⁹
& ad sinistrā phadaia misabel/ et
melchia & asū & aseph/ dana & ca/
charia/ et mosollā. **E**t aperuit es/
dras libz corā oī pplo. **S**up̄ vni/
uersaz q̄ppe pp̄lm eminebat. **E**t
a T̄ em̄ ḡdū doctoris accipit: merito vite
p̄fectionis trascēdere d̄z actionē vulgi.
cū aperuisset eū: stetit oīs pplis &
b̄ndixit esdras dñio deo voce ma/
gna. **E**t r̄udit oīs pplis: Amen: &
amē: eleuās man⁹ suas. **E**t icur/
uati sūt & adorauerūt deū p̄ni in
terrā. **P**orro iesue & baani & sera/
bia/ iam̄ accub/ septhai/ odia/ ma/
asia/ celita/ açarias/ ioçabed/ ana

dras autem nō erat ita diues sicut Salomon: & ideo p̄ gradu
eneo fecit gradum ligneum ad loquendum. **e** Et benedi/
xit esdras domino deo. **O**stendens q̄ in p̄ncipio pdicatio/
nis ad impetrandum gratiam dei fieri oratio non soluz
a pdicante: sed etiam a toto populo. **I**deo subdit̄: **E**t respo/
dit omnis populus amen/ amen: eleuans manus tē.

* a Cōgregatusq; est omnis populus quasi vir
vnū. **E**nde dicit̄ Bcl. iii. f. Multitudinis credentiū erat
cor vnū & anima vna. **b** Ad platea que est ante por/
tam aquarum: Id est lachrymaz cōjunctionis & deuotōis.
tales em̄ aq̄ in p̄agragatiōe fideliū debēt esse. **t** Attulit &
esdras sacerdos legē corā multitudine tē. **P**er esdrā q̄
adiutor: interpret̄at doctor: vel pdicator: euāgelicus designat. vñ
Paulus magnus pdicator & doctor gentiū dicit. i. Cor. iii. b.
Dei em̄ adiutores sumus. **E**t iste debet afferre legē euāgelicaz
& eam fideli pplo pdicare & eius intellectum fideliciter aperire.
i. **C** Et benedixit esdras dñio. quia pdicator dei grā postu/
lare debet in p̄ncipio nō solum p̄ seipm sed etiā p̄ pp̄lm. **I**deo
subdit̄: **t** Et r̄udit oīs pplis amē. **P**te & comedite pi/
guia tē. **E**x hoc p̄t q̄ in diebus solēnibus licitu ē lautiū vi/
uere q̄ alij t̄pibus. **G**el p̄ istā refectionē p̄t eucharistie sum/
ptio designari: q̄ in diebus solēnibus est potissime assumenda.

M ii * Egredimini

Moraliter

Gloria. **O**folite cōtri. **D**octoris q̄ men-
tes auditioꝝ sacris lectioꝝ ad lachry-
mas excitat: et idē solanꝫ: dū gaudia
secutura pmittūt. **b** Quia dies
sanctꝫ. **D**ū sc̄z verbiꝫ dñi audiēdis et
implēdis operaꝫ damꝫ: in q̄ die q̄uis
exterꝫ aduersa patientes nos in spe
gaudere oportet. vnde: **Q**uasi tristes
temp̄ aut̄ gaudētes t̄c. **c** Et in ue-
uerūt t̄c. **B**ed. Hec in leuitico plen-
us scripta sūt et q̄ in memoria sieri ius-
sa sint lōgi itineris q̄ educēs dñs po-
pulū de egypto. xl. annis p̄ desertū in
tabernaculis habitare fecit: q̄tidie ill̄
p̄ moysen leḡ p̄cepta depromēs. **J**us-
la ē aut̄ fieri tabernaculoꝫ fixo q̄ gre-
ce scenophegia dicit: oībus annis se-
pt̄ diebꝫ. i. a q̄ndecimā die septimi men-
sis usq; ad. xxv. **H**uiꝫ obseruātie lacra
mētū debemꝫ p̄scrutari: cū xps huic se-
stūtati adesse dignat̄ est. **L**ūqꝫ pp̄lm
assatus consuētē sacris dedicauerit
verbis. **N**ostri q̄z p̄fes liberati sunt
ab egyptiaca seruitute p̄ sanguinē ag-
nit: et adducti p̄ desertū q̄draginta an-
nis in terra p̄missiōis: cū p̄ dñi passio-
nē liberatus ē mūdus a seruitio dia-
boli: et p̄ apostolos primitiuā ecclia co-
gregata est: q̄ quasi p̄ desertū quadra-
ginta annis duxta ē ad patriā celestē:
q̄ q̄dragenariū ieunū moysi et helie
et ipius dñi imitādo cōtinētē vitā du-
xit semp̄ eternā sūtē patriā: et ab oībꝫ
mādi secreta illecebribꝫ: in q̄tidiana di-
uine legis meditatiōe evigilauit. **N**os
q̄z debemꝫ manere in tabernaculis ex-
eentes de habitaculis nřis. i. seculii
voluptatibꝫ relici peregrinos nos ēē
in terra: et patriā h̄re in celis p̄fiteri et
desiderare eā oībus votis: et h̄ in die
solēni mēle. vii. i. luce gaudiū celestis
implente cor nři grā spūlanti q̄ se-
priformis ē. **I**n tabernaculis septē di-
ebꝫ manere p̄cipimur: qm̄ oī tpe huiꝫ
vite q̄. vii. diebꝫ agit meminisse nos
oportet: q̄ Incole sumꝫ in terra et pere-
grini sicut p̄fes nři. **d** Ligni pul-
cher. t̄c. Qd sc̄z hebrei vocat cedruꝫ.
Frondes vero myrti et obumbracu-
lū sibi affert q̄ dicere p̄t: Xpi bōnus
odor sumꝫ deo in oī loco. **e** Fron-
des lig. pul. et frond. myrti t̄c. Fru-
ctus charitati q̄ inter omes virtutes
pulcherrima: p̄ quā et xps lignū cruci
p̄ nřa salute aſcēdit: cuiꝫ passionē dū
q̄tū possumꝫ imitamur frondibꝫ p̄ te-
cto ligni pulcherrimi et myrti in mor-
tificationem vitorꝫ et libidinū p̄tegi-
mur. **M**agi em̄ dñō myrrā offeren-
tes docuerūt: q̄ q̄xpi sūt carnē suam
cū vitorꝫ et cōcupiscētē crucifigunt.
f Rāmos pal. **B**ed. Rāmos pal-
marū afferimꝫ qd̄ ē manꝫ vītricis or-
natus cū mentē vitorū vītricē gerī-
mꝫ et inuitā cūctis hostibꝫ vt stemus
ante thronū i cōspeciu agni amicti sto-
lis albis: et palme in manibꝫ nřis.
Ni. de ly. **E**nusquisos

ni phalaia: leuitē silētiū facie-
bāt in populo ad audiendā le-
gē. **P**opulus aut̄ stabat in gra-
du suo. **E**t legerūt in libro legl
dei distincētē et apte ad itelligē
dū: et intellexerūt cum legeret.
Bixit autem neemias: ipse est b
athersatha et esdras sacerdos et
scriba: et leuitē interpretantes
vnueso populo. **D**ies sancti-
ficatus est dño deo nostro. **N**o-
lite lugere et nolite ftere. **F**lebat d
enī omnis populus cuꝫ audi-
a **T**iuinitus. s. collate actionis libertatē
et audiendi verbū dei dulcedinē: mulsum
est vīnum nīelle dulcoratū: vīn et grece
vinomelle vocat̄.
ret verba legl. **E**t dixit eis: **I**te c
comedite piguia et bibite et mul-
sum: et muttite partes his qui
qui non p̄parauerunt sibi: q̄r
a sanctus dies dñi ē: et nolite cōb
tristari. **G**audiū etenī dñi ē for-
fortitudo nostra. Leuitē autē si-
lentū faciebāt in omni pp̄lo di-
cētes: **L**acete q̄r dies sanctus
est: et nolite dolere. **A**bijt itaqꝫ
ois ppl̄s vt comedeter et bibe-
ret: et mutteret partes: et faceret
leticiā magnā: q̄r intellexerant
verba q̄ docuerat eos. **E**t i die
secūdo congregati sunt princi-
pes familiarū vnuersi pp̄li sa-
cerdotes et leuitē ad esdrā scri-
bā vt interpretaret eis verba le-
gis. **E**t inuenerūt scriptū in le-
ge h̄cepisse dñm in manu moy
a **T**quasi in cole et peregrini sup̄ terrā.
si vt habitent filij Isrāel i taber-
naculis. luce. s. gaudiū celestis. **b** Pleni gra-
naculis in diē solēni mēse se-
ptimo: et vt h̄dicēt et diuulgent
vocez in vnuersis vrbibꝫ suis/
a **T**nobis quoq̄s egre-
diendum est de quadam mansione gene-
ralium cogitationū ad meditandum alti-
tudinem scripturarum.
t in hierlm̄/dicētes: **E**grēdimi +
a **T**fructus misericordie q̄bus paupes re-
creādo nos ab estu vitorꝫ obumbrē.
ni in montez: et afferte frondes +
olue: et frondes ligni pulcherri +
mi: frondes myrti et ramos pal +
a **T**id est ceterarū ornamēta virtutū.
marū: et frōdēs ligni nemorosi p
a **T**de his oībus tabernacula facimꝫ: cū
bonis delectati opibꝫ: totū oīm a mūda-
nis illecebribꝫ abstrahimus.
vt fiānt tabernacula: sicut scri-
ptū est: **E**t egressus ē oīs ppl̄s q
attulert. **F**ecerūtq̄s sibi taber-

q̄r esset magis cōfusio utellectus audien-
tiū q̄s instrucō: nisi forsitan in diversis
locis et diuersis partibꝫ ppl̄s sic loquerē
tur q̄ vīnō nō impediret aliū: qd̄ tñ nō vi-
def veruz: q̄r in principio huiꝫ capl̄ d̄:
Lōgregat̄ est oīs ppl̄s q̄li vir vīnus ad
plateā q̄ ē ante portā aquaz. **E**t q̄ videt
q̄ totus erat cōgregat̄ i loco vīno: solus
iḡis esdras legem legebat: et obscura de-
clarabat: s̄z alii in h̄ ipm iuuabat: q̄r sibi
assistētēs faciebāt silētiū i pp̄lo ipm re-
mētes a luctu et gemitu q̄r nō erat dies
luctū s̄z spūalis leticie. **d** **F**lebat em̄
i mult̄. **e** **A**kte come. t̄c. i. vīn mel-
le dulcoratū: ex h̄ p̄t q̄ in diebꝫ festiū
p̄nt fideles et debet lautiꝫ viuere cū mo-
deramine m̄. **f** **E**t mit. p. lexenia.
g **H**is q̄ nō p. s. i. paupibꝫ q̄ nō ha-
buerūt vīn possent sibi sufficiēt puidere.
h **E**t no. cō. cuꝫ rō subdit̄:
i **G**audiū etenī dñi t̄c. i. gaudium
spūale q̄ debet i dñō gaudere i bac sole
nitate ē psolatio n̄a nos fortificans ad
bonū. **C**etera patēt ex dicti. **k** **E**t in
die sc̄. **H**ic p̄n̄ agit d̄ celebrando festi
tabernaculoꝫ: cuiꝫ occasio p̄mitit cū de-
cīt: **l** **E**t inuenerūt scri. i. le. **L**eu.
xxii. **m** **P**recepisse do. i. ma. mo.
.i. g ipm moyſen. **n** **E**t ha. ft. t̄c. fa-
ctis de ramis arboꝫ viridibꝫ et floribꝫ: **p**
em̄ festū celebrat̄ i memoria bīscī dīni-
ni: q̄ fecit habitare filios isrl̄. xl. annis in
tabernaculis ē deserto: et absq; notabilis
defectu: s̄m q̄ h̄ **D**eu. ii. b. **N**ouit dñs
iter tuū habitās tecū. xl. anis. et nihil ti-
bi defuit: et ad designādū p̄ de de-
ser to eos educēs introduxit i terrā fertile
et delectabile. **o** **I**n die so. m̄. sep-
timō: die em̄ q̄ndecimā septimi mēsis i
cipiebat festū istud et durabat. vii. diebꝫ
sc̄vīq; ad. xxi. diē mēsis inclusiue.
p **E**t frō. lig. nēmo. i. ramis et foliis
copiosi. q̄s signat dilatatio charitatis
i oībꝫ opibꝫ charitat̄. **P**s. cxviii. d. **E**is
mādator tuoz cucurri cum dilatatiō cor-
mētū. **t** **E**t siāt ta. **E**t isrl̄ em̄ sit tab-
ernaculū spūale in q̄ filij isrl̄. i. boni xp̄ian
debēt. vii. diebꝫ habitare. i. toto tpe vī-
te sue: totū em̄ tps. vii. diebꝫ renoluit: et
ideo septenario dicerum totus decursus
temporis designatur.

B a **T**unc q̄s in do. **Beda.** In domate suo: tecto. s. domo
dū: q̄ in paleitina nō h̄t culmina in domibus: s. ēgles sunt
dīm domoz sūmitates supposit̄ trabib̄ & tabulatis. **I**ta q̄s
nostrū egressus facit tabernacula in domate: tecto. s. domus
suecū h̄taculū sue carnis aīo trāscēdēs affect̄ noxios sedula

Nug. **I**dē in atrijs n̄is facim: cū mēte
ad celestia flagrāte q̄si extra mūdū p̄su-
stimus: cui māsonē oī relinq̄re des-
ram: & in atrijs dom⁹ dei: q̄n & si non
dū aulā supne habitatois licet igredi:
in ei⁹ tñ vicinia totā cogitatōis nostre
mēorū sedēz locam: & in platea por-
te aq̄z cū dilatato corde in via māda-
toz dei: sicut ceru⁹ desiderat ad fontes
aquaꝝ: ita desiderat aīa n̄a ad dēū vi-
uū. **E**t in platea porte ephraī. i. frugi-
seri vel crescentis: q̄n in latitudine liberi
cordis ita p̄ficiunt: vt patesfacta nobis
a dō porta iusticie semg in illo cresca-
mus in salutē: & in maiorib⁹ bōe actio-
nis frugib⁹ abundare mereamur.

Heptē diebus. **Beda.** Scenophe-
gia septē dieb⁹ agebat. i. a q̄ndeci-
ma luna mēsis septimi vſq̄ ad vicesi-
mā p̄mā: octauo die. i. xxii. mēsis de-
novo collecta pp̄li agebat māori festi-
nitatem iſignis. **A**n in leuitico a q̄ndeci-
ma die mēsis septimi q̄n cōgregaueri-
ti os fruct̄ terre v̄re celebrabit̄ feri-
as septē diebus: & die p̄mo die octauo
erit sabbatū. i. requies t̄c. **L**egit ḡ es-
dras septē dieb⁹ scenophegie pp̄lo in
libro leḡ dei: q̄r̄ hec ē vera solēnitas
mērit: vt p̄ dies singulos. i. p̄ oī bōa
opa q̄bus a deo illustramur legēdis:
audiēdis: faciēdis: et sermonib⁹ intē-
to corde vacem⁹. **I**ncipit at hec solēni-
tas a. xv. die mēsis q̄n luna nocte ple-
nissima ē: cū oēs. s. menti n̄re tenebre
clarissimo xp̄l lumē resoluunt: sequit̄
h̄ ea dies octauo sabbati. i. q̄t̄ q̄d erit
t̄e resurrectōis in vita futura: cuius
gaudio iteri in spe s̄brenamur tūc i re-
ip̄a p̄frenimur: cum optata illa collecta
oīs sc̄t̄oꝝ cer̄ageloz. s. & hoīm in spe
eū dei cōgregatus & nunq̄ segregan-
dus epulauerit. **Ca. IX**

Nota **I**n die at. **Beda.** Morāda cor-
recti pp̄li deuotio. Cōpleta em̄
rite solēnitate uno tñ intermisso die
mōr in ieunio & pn̄ia spōte cōuenērūt:
vt q̄d gerēdū audierāt diligēter gere-
rēt sepios. s. sepios mente & corpe a
p̄sortio eoꝝ q̄ a dō alīci sūt: ne p̄ eoꝝ
p̄sortia in illia mala reciderēt q̄ vix post longa tpa euaserāt.
Nos igit̄ q̄cqd in publica sinax v̄l auditōrio faciēdū cogno-
vīm: mutua iter nos collocutiō tractem⁹: & q̄lit singula casti-
gatiō cordis v̄l corporis cōplere valeamus solerter p̄gram⁹.
Duxie at pbaf vite correctōis industria: cū s̄b dīt: c **E**t
p̄surrecerūt. Quis nō miret tantū pp̄lm tātā habuisse pie-
tati curā: vt q̄ter in die. i. mane hora tertia & nona q̄bus
orōni vel psalmodie vacandū erat auditū legis diuīe se tra-
deret: q̄ innouata in dēū mēte purior & deuotior ad dep̄cādū
eūs misericordiā rediret: & in nocte q̄ter excusso torpo som-
ni ad p̄fitendū p̄ctā & veniā postulandā exurget. **E**n vt re-
mos in ecclia pulcherrimus inolevit: vt p̄ singulas diuīas
psalmodie horas lectio de veteri & nouo testamēto cūctis au-
diētibus dicat: & sic ap̄līcīs & p̄pheticis cōfirmatiōib⁹: ad in-
stantiā orōnis genua flectat̄: & nocturnis horis: cū a ceteri la-
boribus cessat diuinis lectiōibus aures liberius cōmodant̄.

Nico. de lyra

Nicas q̄ non h̄t tecta plana remouēt coopturā domus su-
p̄a tabernaculū: vt sic sit sub diuīo. **A** Et habitauerunt
in taberna. s. septē dieb⁹ p̄m p̄ceptū legis: **L**eui. xxii. **N**ō
em̄. fece. t̄c. talia filii isrl̄. nō est intelligendū q̄ ista solēn-
tia fuerit simp̄l̄ maior q̄ aliq̄ q̄ fuerit intermedio t̄p̄ p̄dicto:
q̄ t̄p̄ibus

q̄ t̄p̄ibus q̄bus floruit regnū. s. t̄p̄ dauid & salomonis fuerūt
pluries facta tabernaculoz festa solēnora q̄ stud: s. ista cōpa-
tio accipit p̄m q̄d: & p̄portionab̄liter: q̄r̄ t̄p̄ intermedio p̄di-
cto nō leḡ p̄pliū sic suis generalis cōgregatus in hierlm q̄st
vir ynus: vt dī in p̄ncipio h̄iūs cap̄li: nec q̄ p̄pliū fuerit sic at-
tētus ad audiēdū legē. **I**te p̄m q̄daz
p̄portionē malus fuit illis q̄ de capti-
uitate redierāt facere tale festū q̄ regi-
bus potētibus & pp̄lo existēti in statu
potētissimo facere festa multo maiora
simp̄l̄: sicut maius ē puerō portare q̄
tuor q̄ viro robusto decē vel viginti.

Et in die Octauo collectaz. p̄
emendis necessariis in v̄sum templi.
Juxta ritum. Qui haberūt Le-
uitici. xxii. **Ca. IX**

Let die at vicesimoquarto.
Dic p̄m describit pp̄li p̄fessio.
t̄p̄mo p̄fessio trāsgressiōis. sc̄do cōfes-
sio diuīe laudis ibi: Surrexerūt autē.
Circa p̄m p̄mittit t̄p̄s/cū dī: In die
autē vicesimoquarto mensis hu-
iūs. Sicut em̄ dictū est cap̄lo p̄cedēt
singulis diebus festi tabernaculoz au-
dierūt legē: & sic p̄cepērūt se ēā trans-
gressos fuisse iungēdo matrimonia cū
alienigenis: & ideo transacta die colle-
cte q̄ fuit. xxii. dies mēsis septimi i cra-
stino segauerūt semē filioꝝ isrl̄ ab alie-
nigenis: & xxii. die ieunauerūt iduti-
faccis: & asp̄li capita puluere in signuꝝ
vere pnie & humiliatiōis: put dī: **L**o-
uenerūt filii isrl̄ in ieunio & t̄c.
Et separātū est semē filioꝝ isrl̄
ē. h̄ ia erat factū die p̄cedēti. **I**do dī:
Et separatum est. de p̄terito. **F**at
steterūt. separati ab alienigenis die vi-
cesimoquarto. **G**at p̄fitebāt p̄ctā
sua. factō v̄bo & signo. **H**at
in die & quater in nocte p̄fitebāt.
in q̄ apparet veritas pnie: q̄ subtrahe-
bāt sibi quietē noctis p magna parte.
I Surrexerūt autē. **D**ic p̄m descri-
bit p̄fessio diuīe laudis ad quā p̄mi-
tit exhortatio leuitaz cum dī: **Surre**
xerūt autē t̄c. vt meli p̄pliū excitarēt
ad diuinā laudē. vñ s̄dif: k **L**et di-
xerunt leuite io. p̄pliū exhortando.
Mayster. **P**urgite bñdici.

Simāq̄rtā mēsis huius t̄c. **S**ic ha-
bef ex cap̄lo p̄cedēti: singul̄ diebus fe-
stis tabernaculoz esdras legit in lib̄o
legis dñi ip̄az interp̄tādo: & sic pp̄ls q̄
ad audiēdū erat intētus: vt ibidē dī

p̄cepit se in pluribus deliq̄sse: & sp̄aliter in cōmixtione p̄ matri-
monia cū alijs gētib⁹ q̄d p̄hibitū erat in lege diuīa: ppter q̄d
egit pn̄ia in ieunij: saccis & cinere & segregatiōe a gētib⁹:
vt p̄t̄ in textu. Per esdrā autē intelligit p̄dicatoꝝ vt supra dictā
est: ip̄e vero p̄dicare debet vītia & virtutes pena & gloria. ideo
p auditū sue p̄dicationis pp̄ls audiens attētē p̄cipit sua pec-
cata: de q̄bus debet penitentiā agere in ieunio q̄tū ad p̄cita-
tē vītus: & in saccis q̄tū ad ansteritātē vestitus: & humus sup-
eos q̄tū ad humiliationē sui status & gestus. **E**t separātū
est semē filioꝝ isrl̄ ab oī alienigena. q̄d significat & ve-
re penitēs elōgare se debet q̄tū p̄t̄ a p̄t̄orib⁹. **Q**uia dī: Pro-
uer. xiiii. d. Qui cū sapiētibus gradis sapiens erit: amicus ful-
toꝝ s̄līs erit. **E**t p̄s. xvii. d. **C**ū sancto sc̄t̄us eris: & cū guero
puerteris. g. **E**t cofitebāt p̄ctā sua. **C**ū humiliatiōe ma-
gna. **H**at quater in die & quater in nocte cōfitebāt
& laudabāt. Quaternarius est p̄mus nūerūs q̄dratūs: q̄ re-
sultat ex ductu binarij in seip̄m semel: bis duo nāq̄ q̄ttuor: sūt:
& ideo signat stabilitatē: sicut in q̄ttitate cōtinua corpus q̄dra-
tum in quolibet suo latere stabiliter sedet. ppter q̄d p̄hs p̄mo
ethicoꝝ compat tetragono virtuosum: p hoc igit̄ & dī: hic q̄ter
in nocte & quater in die cōfitebāt & laudabāt: significat. & ve-
ra confessio peccator̄ & vera confessio diuinaz laudūt habeat
annexā quadraturā stabilem virtutū.

Esurgite: benedicite domino deo nostro ab a
eterno usq; in eternu. Et benedicat no- b
mini glorię tue excuso: in omni benedi- cione et laude. Et dixit e

Et dixit esdras: Tu ipse domine so- lus tu fecisti celum et ce- luum celorum: et oem exerci- sisti eorum: terram et vniuersaliam q; ea sunt: maria et oia q; in eis sunt. Et tu vniuersi- cas oiam hec: et exercit' celestium te adorat. Tu ipse domine deus q; elegisti abraham: et m- eduxisti eum igne chal-

deorum: et posuisti no- men eius abraam: et inuenisti cor eius si- dele coram te: et perficisti cu eo sed: vt da p- res ei terram chanaanum etham euagum et am- morrum et pherelem et iebusel et gergesel: ut dares semini eius. Et implasti uba tua q-

Exo. 3. d

Exo. 14. g

Exo. 13. d

Exo. 21. a

Deut. 15. c

Exo. 32. a

Exo. 30. d

1000. 1000. 1000.

a Surgite benedicite domino deo nostro corde et ore. **b** Et benedi- cat. **H**ic pñr ponit laudis diuine confessio: et scđo diuine misericordie implo- ratio ibi: Nunc itaq; dñe. Circa primu ponit dicta confessio leuitis pñm- tib: et alijs audiētib: et tacite deū laudatib: in qua qdē pñfessione primo cognoscit̄ diuinū beneficium: qd est generale respectu oīm: et scđo multiplex beneficium spāle collatū pplo isrl ibi: Tu ipse dñe. Primum beneficium duplex ē. **D**iuinū ē creatiōis: qd notat cu dr: **c** Tu ipse domine solus. f. es creator: pñmittit tñ in aliquibus libris. **d** Et dixit esdras: sed nō est in hebreo nec est de textu: qz nō est verbū soli esdras: sed etiā aliorū cōfidentiū deus reū. **e** Et celum celi. celum empyrreū qd est supmū. **g** Et oem exer- citū eorum. i. stellas et luminaria: q dicuntur exercitū celi siderum: et angelos q sunt exercitū celi empyrrei. **h** Et terrā. q ē insimū elemētu. et p b intelligit creatio corporū mediorū inter terrā et celum. Secundum beneficium est gubernatiōis qd notat cu dicit: **i** Et tu viuificas oiam hec: qz oēs creature p diuinā gubernationē ad actus suos mouent: q motus etiā in creaturis inanimatis dicunt quedā vita ut habet. viij. phicorū. **k** Et exercitū celi te adorat: qz angeli q sunt exercitū celi empyrrei adorant deū adoratione pprie dicta. Similiter exercitū celi siderum. i. stelle et lumi- naria eū adorat adoratione large dicta: in qdū in eorum illuminationib: re- lucet dei bonitas et sapientia: et ex hoc mouent creature rōnales ad adoran- dū eū adoratione pprie dicta. Ex h aut loco surrexit qdā error iudeorū di- cētū deū esse corporeū et esse in loco determinato. s. in occidente: eo q stel- le mouent ab oriente versus occidente. qz adorādo deū ibidē existente: s beccrō friuola est: qz eadē rōne dicere ēt esse in oriente: qz stelle mouent ab occidente in oriente in hemisferio nobis opposito. Et etiā dicitur error manifeste ptra dictū Mlere. xxii. d. Celum et terrā ego impleo dicit dñs. dictum tñ hoc ita est absurdū q nō indiget alia improbatione. ideo bre- uiter ptranseo. **l** Tu ipse domine. Hic pñr ponit confessio multiplicis beneficij filiis israel spāliter collati: et exprimendo beneficiorū multitudi- ne et magnitudinē: interponit populi ingratitudinē: vt opposita iuxta se posita magis elucescat: vt magis apparebit psequēdo. Primo ergo po- nit beneficium electionis quo deus pp̄lm israel sibi tanq; pecularē elegit in abā cu dicit: Tu ipse domine deus q elegisti abrahā: sic enim vocabat qn dñs ipm elegit et vocavit: vt h̄. Gen. xiij. m **Et** eduxisti eū de igne chal. qz pñi hebreos pfectū fuit in igne de pcepto Memroth pp̄k fidē vni veri dei: et inde diuinit̄ saluat: pñt dictū fuit plenū Gen. xiij. **n** **Et** posuisti no. eius abraā. i. patrē milititudinis fidelit̄: sicut h̄. Gen. xvij. o **Et** inuenisti cor eiū fidele: qz p amore tuo parat̄ fu- sit etiā filiū suū dilectissimū imolare: ut habet Gen. xvij. p **Et** perfic- sti cu eo fedis yī dāres ei terrā. ut habet Gen. xv. q **Et** imple- sti verba tua. Hic pñr exprimit beneficium liberationis israel de egypto. cu dicit: **Et** implesti verba tua: qz tpe famis fecit populus israel desce- dere i egyptū: vt habet Gen. xlvi. vt ibidē ad tps saluare p ipm ioseph. r **Et** vidiisti afflictionē patrū no. in egypto: qz mortuo ioseph populus isrl fuit ibi multipliciter afflictus: vt habet Exo. i. et capitulis se- quentib: usq; ad. xii. s **Clamorēq; eoz audisti sup mare rubrum.** egyptios submerges et filios isrl saluas: vt h̄. Exo. xiiij. t **Et** dedi- sti signa: mare dividendo. v **Atos portēta. pharaonē et eius exer- citū submergendo.** w **Cognouisti enī: qz supbe ege. iniuste filios isrl opprimēdo.** y **Et in colūna nubis duxor eoz fuit et. ve- babet Exo. xiiij. z **Ad montē quoq; sinai.** Hic pñr describit be- neficiū dationis legis cu dicit: **Ad montē quoq; sinai desce.** in si- gno visibili. Exo. xij. a **Et locutus es cu eis de celo.** Exo. xij. b **Et dedi- eis iudicia recta:** qdū ad pcepta iudicia. c **Et le- gē veritatis.** qdū ad moralia. d **Ceremonias.** qdū ad ceremonia- lia. e **Et pcepta bona.** qdū ad cetera mādata q ad pdicta reducunt. f **Dane quoq;** hic cōsequēter ponit beneficium nutritionis et deser- tor: qz dedit eis manna de celo: vt habet Exo. xvi. g **Et aquā de pe- tra eduxisti: vt habet Exo. xvij. et Nu. xx. h **Et dimisisti eis: vt in- grederent et possi. terrā: vt habet Nu. xiiij. i **Sug quaz leuasti manū tuā.** iurādo abrae q semē suū possideret illam terrā. Gen. xiiij. vbi dicit: Per memetipsum iurauit dicit dñs et. k **Ipsi vero.** Hic interponit populi isrl ingratitudo de beneficiis acceptis cu dicit: **l** **Supbe egerūt. mādata dei trāsgrediendo.** m **Et indura- ceruices suas: p obſtinationē in peccato.** n **Et no ſunt recorda- ti mira. tuoq; q feceras eis: egyptū multipliciter pcutiendo: et filios isrl mirabiliter liberādo: vt p̄z in diuillione rubri maris: et plurib: aliis et tñ frequēter insurgebant ad murmurādi cōtra moysen et deū: sicut p̄z Exo. xiiij. et. xvi. et in multis alijs locis. o **Et autē deus. pp̄tius et clemēs: ex tua bonitate eos supportasti: cu tamē essent exterminatio- ne digni. ſpecialiter ppter hoc qd subdit:** p **Et quidē cu fecisse ſibi vitulū: vt habet Exo. xxxij. q **Fecerūtq; blaſphemias ma- gnas: vitulū deū noīando: et ei taq; deo imolando: et ſic blaſphemau- rū verbo et facto.** r **Mo dimisisti eos i deserto.** abſq; tua benigna- ptectione et gubernatione. iō subdit: s **Colūna nubis nō reces- sit ab eis.** ppter dictas blaſphemias: et de ista columua nubis et ignis virū fuerit tua vel duplex; dictū fuit plenū Exo. xiiij.**********

Emilia

a Et māna tuū nō phibui. ab ore eoz. ingratos
pane celesti pascēdo: vt habeſt Exo. xvii. b Et aquā de/
disti eis in siti. Exo. xv. aquas dulcorādo. Et. xvii. aquas d
petra educēdo. c Vestimēta rē. et pedes eoz nō sūt attri
ti. i. leſt vel lassati ex itinere. Dicēdū tñ q̄ istud bñſciū nō pōt
stelligi de oībus generaliter: qr scribit Mu. xi. a Interea or/
tūc murmur populi quasi dolētiū p labore. s. itineris: pp̄ter
qđ dicēdū q̄ sicut māna erat
ibus valde sapidus bonis
sm q̄ dicit ḥap. xvi. c. Pa
nē paratū dedisti eis omne
delectamentū in se habentē
rē. et tñ erat insipidus ma
lis sm q̄ dicebant Mu. xi. b
Anima nřa arida ē: nihil all
ud respicunt oculi nostri ni
si man. ita dicendū est hic q̄
vestimēta bonoz nō sunt ve
tustate cōsumpta: nec pedes
eorū ex itinere lassati: h̄ tñ
maloz. d Et possede
rūt terrā. Hic pñr recolit
bñſciū introductionis i ter
rā ad terrā fertilē. Et primo
qñ ad terrā q̄ erat vltra ior
danē: in q̄ habitauerūt due
trib⁹ et dimidia. c̄ dicit: Et
possederūt terrā rē. vt
habeſt Mu. xi. Secundo q̄
tñ ad terrā citra iordanē q̄ p
rie dicit terra pmissionis/
cū dicit: e Et adduxi
ſte eos ad terrā de qua
dixi. pa. eoz. s. abrae isaac
iacob. f Et humilia
ſtcoraz eis habi. terre.
imittendo eis tñ terrorē q̄
nō poterāt se defendere: vt
habeſt Josue. ii. g Et re
ges eorū. s. trigintavnum
quos debellauit iouſe: vt bñ
Josue. vii. Letera patent in
lra. h Et comedērūt.
Hic iterū interponit ingra
titudo populi iſrl de benefi
ciis acceptis. Et comedē
rūt saturati sūt rē. et seq̄:
i Provoſauerūt autē
te ad ira. multipliciter te of
ſendendo. k Et recessē
tūt a te. p idolatriā.
l Et pphetas tuos oc
ciſſut p̄z. iii. Reg. in plu
rib⁹ locis spāliter. xxi. ca. vbi
dicit d manasse: q̄ ſanguinē
innocui ſudit multū nimis.
m Et dedisti eos i ma
nu ho. suo: iſtud refert
ad tñs iudicū: qr post mortē
iouſe pplo ad idolatriā decli
nate frequēter fuſt traditus
in manibus hostiū: vt patet
ex decursu libri iudicū.
n Et in tpe tribu. ſue
cla. ad te. afflictione eis in
tellectu dante. o Et fm
mife. tu. Quis eſſent indi
gni. p Hedisti eis ſal
i. iudices q̄ liberabat eos d
manib⁹ hostiū: vt p̄z ex de
cursu libri iudicū. vñ dicit:
iudicū. ii. c. Lūg dñs iudi
ces ſuſtitaret in diebus eoz
ſelectebat miſcēdia: et audie
bat afflitorū gemitus: et li
berabat eos de cede vastan
tiū. q̄ Nunc re. ab affl
tiōe hostiū. r Reuersi
ſunt vt fa.

sunt vt facerēt malū. mortuo iudice. s Et dereliquiſ
ſti eos in ma. inimicorū. s. donec liberarent p alii indice
ſuccedēte: ſicut p̄z ex decursu libri iudicū. t Conuerſiſ
ſunt et cla. ad te. tpe ſamuelis. v Et liberasti eos. de
manibus philistinorū ſamuele p eis orante: vt habeſt. i. Reg.
vii. ca. x Et cōtestat̄ es eos vt reuer. ad legē tuā. p
ſamuelē dauid et alios pphetas. y Ipsi yero ſup̄be ege
runt: et nō audierūt ma
tua. quia regnum iſrael a tē
pore hieroboam recessit a cul
tu dei colendo vitulos aure
os: vt habeſt. ii. Reg. vii.

z Et dederunt humerū at. to ueret
recedentem: quia poſt re
gnum iſrael regnum iuda de
clinauit ad idolatriam.

a Et ptraxisti poſt eos
annos multos. differendo
pene iſtuctionem. b Et
cōtestatus es eos. vt non
excularent ſe per ignorantia.

c Et non audierunt. ob
ſtinati per ſuam maliciā.

d Et tradi. eos in ma
nu populoꝝ terrarū. quia
regnum iſrael ſuit traditum
manibus regum affyliorū. s.
the glathphalasar: et talmanaf
sar: vt habeſt. iii. Reg. xvii.
et. xviii. et regnum iuda i ma
nu regis babylonis: vt habe
tur. iii. Reg. vi. e In mi
ſericordiis aut̄ tuis plu
no fecisti eos in cōſuptione
nem: qr multi de regno iude
remannerunt viui quo: ſu aliq
ſuerunt duci in babylonem: p
et aliqui remannerunt in ter
rā iuda ſub godolia vt habe
tur. iii. Reg. vlti. et quia illi
qui erant in babylone capti
via cyro rege: habuerunt li
centiam redeundi: vt habeſt
s. i. Eſdre. i. et a rege artaſer
re. Eſdre. vii. f Nunc ita
q̄. Hic vltimo ponitur diu
ne miſericordie iploratio ma
xime q̄tum ad illos qui redi
erant de captiuitate/cum dici
tur: Nunc itaq̄ domine.
per generalem omnium gu
bernationem. g Deus.
per creationem. h Mo
ſter. per cultum spiritualem.
i Magne. per infinitatem.
k Fortis. per omnipoten
tiam. l Et terribilis. per
iusticiam. m Custodiēs
pactum. per veritatem.
n Et miſericordiaꝝ. per
pietatem. o Ne auertas
a facie tua omnem labo
rem qui inuenit nos rē.
vt pro labore concedas no
bis quietem: et pro ſeruitute
libertatem. p A diebus
regis affur vlc̄ in diem
hanc. quia reges affyliorū
poſt captiuitatē decē tribu
um ceperunt moleſtare regnū
iuda tempore ſennacherib:
vt habeſt. iii. Reg. xviii.
et tandem captiuatum fuſt re
gnū iuda per nabuchodo
nosor regem babylonis cu
ius captiuitatē adhuc remane
bat effectus ſeruitutis. unde
ſequitur poſtea:

¶ iii Ecce nos

Sup oibus ḡ. La. X
his nosip̄i p̄cuti. fe.
ostendit q̄to deuotioē
oēs p̄sonē eoz nouū post festa sce
nophegie p̄uentū fecerint. vt. s. to
ta se inētiōē a scelerz cōtagiis ex
purgatos diuīo federi p̄ngeret:
z federis sancti p̄ditionē sermōe
firmaret z scripto: z sic ab ipiorū
p̄sortio separati securiores repleret
opus qd̄ dudū ceptant. i. vt cōgru
os vr̄b ciues de numero iploz in
stiterent. b **Signatores.**
Alia trāslatio: Neemias q̄ ather
sata ferit: erat em̄ dyonimos. vñ
singulariē subiungit fili⁹ achelai:
qd̄ supius apt⁹ dr: Dixit at nee
mias: z ipē ē athersata. c **Per**
dīe sabbati. Beda. Nobis qz
sabbatū sp̄uale sp̄ agēduz est: sg a
servili ope. i. a pctō feriandum: sp̄
vacādū z videndū qm̄ dñs ipē ē
de: vt post tale sabbatū liberati
a petis p̄scie: pueniamus ad sab
batū future glie. Sz querūt ppli
terre n̄rī p̄phanare sabbatū ve
nalia inferēdo in die sanctificata
qm̄ immūdi sp̄us mūdiciā cordis
nostrī maculare nitunt: z ingere
re illecebras vitior: accepto p̄cio
nostrī p̄sens q̄ dīe marie sancti
ficiatiōis inq̄nct. i. lucē p̄le actiōis
vel cogitatiōis errorib⁹ obnubi
let. Sed nos h̄mōt mercatū clau
sio mur⁹ n̄rē vrbls. l. custodia vi
te p̄sectoris p̄suis vitare debe
mus. **L**ucta q̄ in hoc caplo cō
tinent ad curā domus dñi: z mī
nistroz ac mīsterioz eius p̄tinēt:
optimusq̄ ordo ē religiose cōver
satiōis: z nob sp̄ualitā imitādus.
Primo em̄ ab inq̄natiōē gentiū se
castigauerūt: deinde obseruatōe
sabbati q̄ inter p̄ma legis eminet
sanctificati sunt: z de cetero oēm
curā agēdi ad obsequiū cult⁹ dñi
ni conuertūt. Primo die a malis
ensundari necesse est: deinde bo
nis actibus. adorari.

Nico.de lyra
Ecce nosip̄i hodie ser
ui sumus. qz lacerdotes cēnt
a tributo liberi z mīstri cēpli: vt
h̄r Esdre. vii. nō tñ alij. b **Et**
fruges ei⁹. qz de eis reddebat
certa sumā regi. c **Et** corpo
ribus n̄rī dñiant z iumētis
n̄rī. qz faciebat coruebias regi
de p̄sonis suis z aialib⁹. La. X
Super oibus ḡ his.
Hic incipit caplū p̄m si
gnationē Hiero. z he
breoz: vbi primo describit firmata
correctiōis p̄missio circa qd̄ mo
dus p̄mittēdī p̄mittit. scđo decla
rat qd̄ p̄mittit ibi: Sacerdotes.
Circa primū dr: Sup oibus ḡ
his. l. pctis p̄dictis simpli vitan
dis. e **N**osip̄i p̄cu. fe. l. nos
simpli obligamus: z scribim̄ h̄c
obligatiōē ad malorē certitudi
nē. f **E**t signāt. s. h̄c obliga
tiōē sigill suis. g **P**rincipes
nostrī z. qz erāt p̄ncipales capi
tanet in pplo: z in eis v̄tualit cō
sistebat reliq̄ mītitudo: pp̄t qd̄ il
la obligatiōē extēdebat ad oēs.
Signato

egim⁹. Reges n̄rī: p̄ncipes n̄rī: sacerdo
tes n̄rī: z pres n̄rī: nō fecerūt legem tuā: z
nō attenderūt mādata tua z testifonia tua
q̄ testificatus es in eis. Et ip̄i in regnis su
is bonis z in bonitate tua multa quā de
deras eis: z in terra latissima z pingui quā
tradideras i p̄spectu eoz nō seruierūt tibi:
nec reuersi sūt a studijs suis pessimis. Ec
ce nosip̄i hodie serui sum⁹: z terra quā de
disti p̄rb⁹ n̄rīs vt comedēret panē ei⁹ z q̄
bona sunt ei⁹: z nosip̄i serui sum⁹ in ea. Et b
fruges ei⁹ multiplicant regib⁹ q̄s posuisti
sup nos pp̄t p̄ctā n̄rā z corpib⁹ n̄rīs do
minant: z iumētis n̄rīs fm̄ volūtātē suā: z
in tribulatiōē magna sumus. **Ca. X**
Sup oibus ḡ his nosip̄i p̄cuti
mus sed⁹ z scribum⁹: z signant f
p̄ncipes n̄rī leuite n̄rī: z sacer
dozes n̄rī. Signatores at fue
rūt neemias athersata fili⁹ achelai z sede
chias saraiai z açarias hieremias phassur
amarias melchias att⁹ sebenia melluci
maare merimuth obdias daniel gēthō
baruch mosollā abia muami maçia bel
ga semieia hi sacerdotes. Horro leuite: io
sue fili⁹ açarie bēnui de filijs enadad ced
ni hel z frēs eoz sechenia odeuia celita
phalaia anā micha roobi asebia cachuri
serebia sabania odia bani baninū. Ca
pita ppli: feros p̄hetmoab elā cethu ba
ni bōni açgad bebai adonaia beggoai
adin ather ezechia açur odeuia asū be
sai areth anāthot nébat methphia mo
sollā açir mesicabel sadoch ieddua fel
thia anan anā osee anania asub aloes
phaleam sobech reuz asebna madria
ethaia hanan anan melluch arem baa
na z reliqui d̄ populo. Sacerdotes leui
te ianitores z cātores nathinnei z oēs q̄
se sepauerūt de pplis terraz ad legē dei:
vrox eoz fili⁹ eoz: z fili⁹ eoz: oēs q̄ po
terat sage spondētes p̄ fratribus suis op
timates eoz: z qui veniebat ad pollicen
dum z iurandū: vt ambularēt in lege dei:
quaz dederat in manu moysi serui dei: vt
faceret z custodiret vniuersa mādata do
mini dei nostri: et iudicia et ceremonias
el⁹: z vt nō daremus filias nostras popu
lo terre: et filias eoz non acciperemus fi
lijs nostris. Populi quoq̄ terē qui im
portant venalia: z omnia ad vsum p̄ diez
sabbati vt vendāt: nō accipiemus ab eis
in sabbato z in die sanctificato. Et dimit
omnis annū septimū: z exactionē vniuer
p̄ se manus. Et statuemus sup nos p̄cepta
vt demus tertiam partem sicli p̄ annum
ad opus domus dei nostri ad panes p̄: *

Signatores autē erāt neemias
atversata: qz fuit binomi⁹: vt. s.
dictū ē ca. viii. z cū eo noīans ali
q̄ de p̄ncipib⁹ z de leuiti z sacer
dotib⁹ q̄ erāt p̄ncipales in pplo: z
iō signauerūt obligationē p̄ se z
p̄ tota multitudine. b **Sacer**
dotes. Hic p̄ur oñdit qd̄ sacer
dotes z p̄ncipales ppli noīe suo
z oīm alioz p̄misserūt dño: qz pri
mo p̄misserūt obseruationē legis
generalē. H̄o subdit: i **C**l
abularēt in lege dñi z. z leg
tur: k **E**t cultodirent vni
uersa mandata. H̄tū ad mora
lia. l **E**t iudicia eius. H̄tū
ad p̄cepta iudicia. m **E**t ce
rimonias. H̄tū ad ceremonia
omnia legis p̄cepta: vt ostensū
fuit Exo. ii. ca. Secundo ostendi
tur quid p̄misserūt specialiter. s.
p̄seruationem a cōmītione cum
gentilibus a quibus se separau
rūt: vt dictum est supra. z hoc no
tāt cum dicit: Et vt non dare
mus filias nostras pplo z.
Secundo p̄misserūt in speciali ob
servantia sabbati: quod notaē cū
dicit: Populi quoq̄ terre. Et subdit: n **N**on accipie
mus ab eis in sabbato et in
die sanctificato. Hoc z in alijs
diebus festiūs in quibus debe
bant cessare ab operibus seruili
bus: vt in paschate pentecoste z
consimilibus. o **E**t dimitte
mus annum septimum. Si
ne cultura z seminatione: z etiā
sine collectione: quia domini cā
poz non poterant habere ibi al
quid quasi p̄prium: vt habetur
Leuit. xxv. sed illud quod ex de
cidētibus granis crescebat de do
no d. Ilerat cōmīne dominis pa
peribus z bestijs. p **E**t exac
tionem vniuerse manus. vt
habetur Leuit. xxv. quia septimo
anno debebant debita remittere
pauperibus iudeis: qui non po
terant soluere: z seruos hebreos:
vt habetur Deutero. xv. Tertio
p̄misserūt specialiter cultus de
bti continuationem. quod notaē
cum dicit: q **E**t statuemus
super nos p̄cepta vt demus
Scilicet singuli capitanei: tertii
am partem sicli p̄ annum: d
est quolibet anno. r **A**d op
domus dei nostri. Et quid sic
illud opus ostenditur: cum dicit:
s **A**d panes p̄posi. qui po
nebant noui quolibet sabbato.
Et ad sacri
aporaliter. d **S**uper om
nibus ergo his nosip̄i per
cutimus sedus z scribimus:
z signat p̄ncipes z. Sequit
z **S**ignatores autem: Sc
ilicet scripture dicte in fine p̄ced
tis capituli. t **E**uerunt nee
mias athersata filius ach
elai z sedechias saraias aza
rias hieremias phassur z.
Per hanc scripturam potest lex
euangelica conuenienter signifi
cari: hanc enim scripturam signa
uit sp̄ssancus: primo sua reue
latiōē dicitur

Nota. XI
Abitaue, nūt at. Be-
da. Nunc cōpleta est
dispositio q̄ mox fa-
cta ciuitate inchoata
erat: s̄ v̄q ad h̄ t̄ps
terminari nequivat:
nōdū recessito pplo:
vel expletis solenni-
tibus septimi men-
sis q. s. in ciuitate san-
cta qui in alijs habi-
tare tarent. **D**ystice
autē principes ecclie
q̄tum culmine poten-
tie plebē trāscendunt:
tm̄ debet vite meritū
transcendere. Reliq̄
em̄ ciuitates israel de-
uotam plebis cōuer-
sationez significant.
Habitatio vero hie-
rosolymoz̄ eoz act̄
specialiter significat:
qui iam superato cer-
tamine v̄tiorū: libe-
ra mente visioni sup-
ne pac̄ appropinquat̄
vñ: Diligit dñs por-
si. su. oia ta. ia. vñ eti-
qm̄ cōsequēter deci-
ma pars plebia i hie-
rusale habitationem
sortif. reliq̄ vero de-
cem resident in v̄rb̄/
bus suis: q̄ p̄sectorū
est. i.eorum q̄ p̄cepta
b̄ decalogi ad integrū
in dilectionē dei et p̄xi-
mi custodiunt: celesti-
b̄ secretis mente p̄xi-
mare: et pacem sume
beatitudinis iter tur-
bines vite labentis
imitari: cū in illis qui
generalia dei manda-
ta seruant pateat ia-
nua ad vitam eternā.
Tales em̄ quasi in ci-
uitatibus a dño sibi
traditis morant: q̄ i
custodia diuine legl̄
atra insidias diabolī
sese munitū. De his
vero qui omnino mū
do renūciant: et dñm
sequunt: et velut in ar-
ce hierlm̄ et p̄ximi tē-
plo et arce testamenti
inhabitant: q̄r gratie
cōditoris sublimi ap-
propriat. B̄ndicit vni-
uersus pplos: q̄r non
eis h̄uane p̄udentie
electione: sed p̄uentu
sortis cōtigit habita-
tio sancte ciuitatis: si-
cut et ceterarum pos-
sessio ciuitatum tem-
pore iōsue data est fi-
liis israel: quia et par-
ua parui: et magna
magni: non sui liber-
tate vel industria ar-
bitrij: sed occulti iudi-
cias et largitoris mu-
nere percipiunt.

Et in hieru-

positiōis et ad sacrificiūz a-
sempiternūz et in holocau b-
stum sempiternūz: i sabba-
tis in calendis in solen-
nitatibus et in sanctifica-
tis et p̄ peccato ut exoreſt
p̄ israel: et in omnē v̄sum
domus dei nostri. Hor-
tes ḡ misim⁹ sup oblatio-
nē lignoz̄ inter sacerdo-
tes leuitas et populos: vt b-
inferrent in domū dei nr̄i
p̄ domos patrū n̄foruz̄ p̄
tempora a tēporibus an-
ni v̄sq̄ ad annū: vt arde-
rēt sup altare domini dei
nostri: sicut scriptū est in
lege moysi. **E**ḡ vt afferre k-
mus p̄mogenita terre no-
stre: et primitua vniuersi
fructus om̄nis ligni: ab an-
no i annū in domo dñi: et m-
primitua filioz n̄forū: et n̄
pecoz n̄forū: sicut sc̄ptū ē
i lege dñi: et p̄mitiona boū
nōstrorū et ouiuž n̄raž: vt
offerrent in domo dei nr̄i.
Sacerdotibus qui mini-
strāt in domo dei nr̄i. Et
primitias ciboz n̄forū et
libamunū n̄forū et poma
ois ligni: vindemię q̄z et
olei: afferemus sacerdoti
b̄ ad gaçophylatiūz dei
nostri: et decimaz partem p-
terre nōstre leuitis. Ipsi
leuite decimas accipient
ex omnibus ciuitatibus
operū nōstrorū. Erit autē
sacerdos fili⁹ aaron cū le-
uitis in decimis leuitarū:
et leuite offerent decimaz
partē decime suę i domo
dei nostri ad gaçophyla-
tiū i domo thesauri. Ad
gaçophylatiū em̄ depor-
tabūt filij israel et filij leui
primitias frumenti vini
et olei: **E**t ibi erūt vasa do-
mini sanctificata et sacer-
dotes et cōtores et ianito-
res et ministri: et nō dimit
temus domū dei nostri.

Cap̄l̄ XI
Abitauerūt autē
autem princi-
pes populi i-

* a **E**t ad sa. sempi. i. iuge sacrificiū q̄d siebat om̄i die ma-
ne et vespere. b **E**t in holocaustū semi. in sab. q̄r rōne so-
lennitatis dici siebat sacrificia specialia. c **I**n calendis. i. i.
nonilunūs. d **I**n sole. lege statutis. s. paschate p̄tecoste et si-
millib⁹. e **E**t in sanctificatis. i. in dieb⁹ q̄r nō erāt statuti ex
lege: s̄z ex aliquo diuino b̄nificio postea facto: sicut solēnitas so-
tiū quā hester et mardocheus statuerūt: vt habeat hester vlti. et
qr ad cultū tēpli req̄rebāt ordo debit⁹ ministrorū: ideo subdit̄:
f **S**ortes ḡ mi. sup obla. lignoz̄: qb⁹ nutritiō p̄tinebat ad sacerdotuz
officium: vt h̄r Leui. vi. **A**pportatio lignoz̄ ad officiū nathinne
orū: vt h̄r Josue. ix. et solutio p̄tinebat ad pp̄lm. id subdit̄:
g **I**nter sa. et leui. sub q̄bus intelligunt̄ nathinnei.
h **E**t pp̄los. ita q̄r sortes fuit ordinatū qualiter sacerdotes
q̄ hebdomadas et dies nutritiō illū ignē p̄ vices sibi succedētes
et s̄līr de officio leuitaz et nathinneoz̄: et eodē mō de solutiōe per
pp̄lm. i **S**icut scriptū est in le. moysi. Leui. vi. k **E**t
vt afferre. primoge. ter. n̄fe z̄c. Primogenita p̄prie dicebā **P**rimoge,
tur primo nata de animalib⁹ et hoībus q̄ fuerunt deo obligata a
tpe quo p̄cessit primogenita egyptoz̄. **P**rimitiua autē p̄prie di-
cebā illa q̄ de aīalib⁹ et terrenascētib⁹ sacerdotib⁹ debebāt. s.
l. ps: tñ maḡ deuoti addētes dabāt. pl. min⁹ vero deuoti subtra-
hētes dabāt. h. aliqui tñ accipiunt̄ primogenita p̄ primitiis seu
primis sicut h. l **P**rimogenita ter. n̄fe z̄c. et s̄līr primiti-
ua p̄ primogenitis. cū subdit̄: m **E**t pri. filioz n̄forū que
redimebāt q̄nḡ siclis. n **E**t pecoz no. de q̄bus primoge-
nita aīalib⁹ imolaticioz̄ imolabāt dño. **P**rimogenita vero aīa-
liū nō imolaticioz̄ redimebāt: excepto primogenito asini q̄d mu-
tabāt que loco eī imolāda: et primogenito canis q̄d iterfiebat
put dictū fuit diffus⁹. **E**xpo. xiiii. o **A**ffercim⁹ sacer. ad ga-
zophyla. dei n̄fi. i. ad locū vbi talia reponebāt p̄ victu sacer-
dotū. p **E**t de. p̄tē ter. no. i. fructū terre n̄fe. q **L**eui-
tis. ad eoz sustentationē: tñ isti leuite de istis decimis a pp̄lo rece-
ptis dabāt p̄tē decimā sūmo sacerdoti. id subdit̄: Et leuite offer-
rent decimā p̄tē decime. r **E**t ibi erāt va. dñi sancti. i. ad
ministeriū tēpli necessaria. s **E**t sacerdotes z̄c. i. ministri **D**
debiti. t **E**t nō dimit̄ do. dei nostri. sine debito cultu.
* latiō dictādo. Sc̄do v̄ signauit̄ eā x̄ps i cordib⁹ ap̄loz eāz
scribēdo: sicut fuerat p̄dictū **H**iere. xxii. e. **E**cce dies veniūt dicit
dñs et feriā domui isrl̄ et domui iuda sed nouū: nō sc̄dm paciūz
q̄d pepigi cū p̄rib⁹ v̄ris. **E**t q̄ ptz q̄ loquī de lege noua. **E**t seq-
tur ibidē: Dabo legē meā i viscerib⁹ eorū: et i corde eoz scribā eā
z̄c. Tertio signauerūt eā euāgeliste i volumine scribēdo ad me-
moriā futurā. Quarto signauerūt eā apli alioz̄ discipulī p̄ orbē
p̄dicādo et miraculis p̄firmādo. Quinto signauerūt eā martyres
p̄ p̄fessione actoris euāgelij cōstatissime moriēdo. Sexto signa-
uerūt eā doctores sacri ip̄am p̄ hereticos defendēdo. Septimo
signauerūt eā et signāt religiosi p̄fitēdo. **N**ā v̄tra alios fideles
in sua p̄fessione p̄mittūt seruare euāgelica p̄silia saltē aliqua. Et
sic lex euāgelica sic septiformē signata designat **A**po. v. vbi dicit
Joh. Vidi in dextra sedentis supra thronū libriū scriptū itus
et foris et signatū sigillis septē. **L**a. XI
Abitauerūt autē. Postē descripta ē ciuitat muratio
et murate clausio. Hic p̄n̄r describit̄ eī pp̄latio: q̄r ci-
uitas magna erat respectu pp̄li ibi habitare volēt. id necessariū
fuit ordīare q̄ habitarēt i hierlm̄: et q̄ i ciuitatib⁹ alijs. Circa q̄d
p̄mo describit̄ hec ordīatio i generali. sc̄do maḡ i spāli. ibi: **D**
filii iuda. Circa p̄mu sc̄dū q̄ gētiles q̄ habitabāt circa hierlm̄
innidia moti inferebāt habitatorib⁹ eī multas molestias: vt ptz
ex p̄cedētib⁹: et id pauci volebāt ibi remanere: ppter q̄d oportu-
it de h̄ p̄ sortes ordīare: et h̄ i tribub⁹ iuda beniamin et leui: d̄ isti
em̄ tribub⁹ tenebāt ibi aliq̄ habitare ad defensionē eī: ne ab ho-
stib⁹ muri iterū destruerēt: q̄r ciuitas hierlm̄ erat p̄tim i sorte iu-
de: et p̄tim in sorte beniamin: vt dictū fuit **J**osue. xv. et xviii. et qr
tēplū erat ibi cui debebat ministrare trib⁹ leui. de istiē ḡ tribub⁹
fuerūt aliq̄ sortes et magnanimit̄: q̄ spontē se obtulerunt ad habi-
tādū i hierlm̄. et h̄ ē q̄d dr̄: v **H**abitauerūt at p̄n. z̄c. i. p̄n-
cipales absq̄ sorte i medio pp̄li habitabāt: nō ē i hebreo nec ē d̄ dertū
s̄z p̄ modū gloe fuit appositū: et postea p̄ iperitā schroz̄ tertui in
stū. iter reliq̄s v̄o d̄ trib⁹ tribub⁹ p̄dict̄: q̄ nō obtulerēt se spōte ad
habitādū i hierlm̄: ordīatu fuit p̄ sortes q̄ decia p̄ regni inde in
hierlm̄ habitarer: nouē autē p̄tes i reliq̄s ciuitatib⁹. et h̄ ē q̄d dr̄:
* Reliqua v̄o
Habitauerūt autē prin. z̄c. Sicut ptz ex p̄-
dici gētiles i circuitu iudee habitates valde dolebāt et reedifica-
tiōe hierlm̄ q̄ erat metropol: et q̄rebāt el̄ s̄buerstone: sic at erat
d̄ alijs iudee loci: ppter q̄d p̄cūlosius erat habitare in hierusalem
* h̄ in alijs

Et in hierlm. Beda. His vobis ostendit q[uod] vniuersus
isrl. i. decē tribus in vrbibus suis habitabāt in quibus etiā sa-
cerdotes & leuite decretā sibi ex lege portionē tenebāt. De tri-
bu aut̄ iuda & beniamin q[ua]scūz sors elegit habitabāt in hieru-
salē simul & de sacerdotali & leuitica tribu. Tribus em̄ benia-
min ibi antiquus manebat: tribus aut̄ iuda a r̄ib⁹ dauid cū
ip̄e etiā eā totius regni metropoli fecit: q[ua]bus etiā tribus leui
addita ē: ex q[uod] illuc arca dei adducta & templū & altare p[ro]stru-
ctū est. In se q[ua]ntibus em̄ hui⁹ libri inuenies: q[uod] de his tm̄ tri-
bubus habitatores hierlm cō-
putat: q[uod] oīm etiā summā ac-
cepit vel annexit q[uod] expleto
catalogo adiūgit in q[ua]bus vr-
bibus cetera ps earundē de-
cē tribuū habitauerit. Ma se/
quis: De filiis iuda habitante
rūt in cariatharbe z̄c. **B**eda.
Deū. 20. c
Iudas interpretat ritens
vel p[ro]fessio. Beniamin fili⁹ de-
xtre. Leui additus vel assimi-
ptus: quoꝝ oīm tribus ptim
in hierlm: ptim in subiectis ci-
uitatibus a deo sibi datis ha-
bitat: q[uod] mlti & diversi sunt. p[er]
fectus fidelii: p[er] q[ua]bus & mul-
te māsiones in celis. Alij ge-
neralia dei p[re]cepta seruare cō-
tēti sunt. Nō occidere. s. non
adulterari: non furtū facere &
hmoi. Alij nitunt ap[er]phende-
re arcē p[ro]fecte vite sed q[ua]s p[er]
sua vocatiōe gratia sui cōditō-
ris laudat & p[ro]fiteat: & sunt fili⁹
regni q[uod] ē in dextra dei & ab
illo assumunt in vitā. q[uod] eorū
qui sunt in agro vnuis assumet
& alter relinquet.

Dat. 20. d

Nico. de lyra
Et reliqua vō plebs
misit sortē. Quod aut̄ se-
quis: Decima ps ppli eligat
vt habitet in hierlm: q[uod] vrb⁹
vacua erat. nō est in hebreo:
sed appositiū fuit p[er] modū glo-
se: & postea insertū est textū si-
cut & d[icitu]r alio p[re]dictū ē. b. **B**e-
nedixit autē pp[er]ls oībus
viris z̄c. Imp[er]cado eis bona
eo. q[uod] spōte se offerebat pericu-
lis p[er] ciuitate sc̄tā. c. **H**abi-
tauit at vnuisq[ue] in pos-
sua in vrbibus isrl. q[uod] illi q[uod]
erāt de regno iſrl: q[uod] captiuit
alijs p[er] salmanasar euaserat &
tū postea cū regno iude capti-
uati fuerant p[er] nabuchodono-
so: & cū eis redierat de lētē
cyrl: p[er] dictum fuit Esdre. i.
nō sunt coacti p[er] sortes habita-
re in hierlm. s. dimissi sunt ire
ad possessiones suas p[er] sua vo-
luntate: **A**lii quia erant pauci:
Tū q[uod] nō sic tenebant ad cu-
stodiā ciuitatis hierlm sicut il-
li de tribubus p[re]dictis: vt p[er]
ex p[re]dicti. d. **S**acerdotes
leuite z̄c. Qui descēderunt
de gentilibus: vt dictū fuit. s.
Esdre. ii. de omnibus istis illi
qui non erāt necessarii p[er] mini-
sterio templi & custodia ciuita-
tis fuerunt dimissi in vrbibus
alijs. e. **D**e filiis iuda z̄c.
Hic describit ordinatio pre-
dicta magis in speciali. & p[er]
mo q[ua]ntū ad habitantes in hie-
rusalem. secundo q[ua]ntū ad ha-
bitates

bitantes in alijs ciuitatibus / ibi: Et reliqui ex israel. C[on]tra pri-
mum ponunt nomina principaliū & summa omniū: tamen per
partes. & primo q[ua]ntū ad illos de tribu iuda / cum dicit: De fi-
liis iuda athias filius azias z̄c. Et patet littera. Secun d[icitu]r
q[ua]ntū ad illos de tribu beniamin / cum dicit: H[ab]i sunt aut̄ fi-
lii beniamin z̄c. Et patet littera vscg ibi: f. **S**ennua sup ci-
uitatem secundus. s. ab illo qui erat principalis in ciuitate
tertio q[ua]ntū ad illos de tribu leui / cum dicit: Et de sacerdoti-
bus adaia filius ioarib z̄c. Et patet littera vscg ibi: g. **E**t p[er]
positus eoꝝ. i. principalis sup
eos & ordinator. h. **Z**abdi
hel filius potentium. In he-
breo habet magnoz: q[uod] erat de
partibus potestibus & magnis.
i. **L**et de leuitis z̄c. simplici-
bus qui ministrabāt sacerdoti-
bus. **S**ebenia z̄c. Sequitur:
k. **I**oizabeth super om-
nia opa que erāt forinsecus
in domo dei. Quia de his q[uod]
erant intra templum intromitte-
bant se sacerdotes. l. **A**prin-
cipibus leuitarū. suis supple-
tive ioizabeth ad p[re]dicta destina-
tus. m. **L**et mathania fili⁹
micha z̄c. p[re]nceps ad laudā
dū. Quia erat p[re]ceptor. n. **E**t
reliqui ex israel sacerdotes
& leuite z̄c. Hic describit p[re]di-
cta ordinatio in speciali q[ua]ntū
ad habitantes extra hierusalem.
Et patet littera vscg ibi:

* Qui habitabāt
in alijs ciuitatibus & villis
& tamen magis necessarium erat
& essent ibi plures & fortiores
habitatores qui possent eas de-
fendere p[er] impugnatores: ad ha-
bitandum aut̄ ibi aliqui de pplo
sponte se obtulerunt: & illi dicun-
tur in textu principes & optimi-
tes: & de ipis dicit ibidem q[uod] po-
pulus eis benedixit: sed quoniā
isti non erant in numero suffici-
enti p[er] custodia ciuitatis: ideo de
reliquo populo per sortes fuit or-
dinatum q[uod] decima pars in bie-
rusalem habitaret. It[em] p[er] bie-
rusalem sic impugnatam signifi-
cati potest quilibet eccl[esi]a v[er]o
uitas vel res publica iniuste im-
pugnata. Alii vero qui sponte se
offerunt ad eius defensionē di-
cuntur principes: id est dominis
suarum passionum: quia timore
periculi corporalis non retrahit
tur a bono virtutis: nec per con-
sequens superant a passionibus
alijs: quia sicut dicit Augustinus
non est consentaneus rationi: ve
qui metu non frangitur concipi
scientia frangi dicitur: etiam op-
timates: id est optimi de populo:
quia sequuntur dictamen ratio-
nis recte: q[uod] vt dicit philosophus
semper ad optimam deprecatur. il-
lis etiam benedicit populus: q[uod]
benedicti sunt a deo & hoībus.
Per hoc autem q[uod] aliorū decima
pars compulsa fuit per sortes ad
habitandum in hierusalem pro
eius defensionē: ostenditur q[uod] p[er]
defensionē ecclesie iusta vel ciuitatis
seu reipublice compellendi
sunt aliqui si sit necesse: quia ta-
men talis defensio est opus vir-
tutis ideo significat p[er] decimā p[er]-
tem q[uod] signat p[ro]tectionē.

NI sunt autem. sed. Hic principes sa- **C**la. XII
cerdotum una cum fratribus suis. i. minoribus sacerdotibus
et leuitis describuntur: quod cum corobabel et Iesu filio Ioseph
debet de captiuitate babylonica ascenderunt quod explicatis adiutum
gunt et illi qui extiterunt in principatu sacerdotum libimur in uicem vestrum.
ad initium regni macedonum successerunt.
Sequunt enim Iosue genuit Iacobum. et ceterum.
Iedda vero quod in his ultimis ponitur scribitur Josephus tunc alexandri magni dominum
eipso fuisse sacerdotum: occurserunt ei cum
fratribus suis humiliter et honorifice suscepimus: quem ipse Iaddus nominat: et dicit esse
patrem omnis sacerdotum magni: de quo in
libro machabeorum scribitur: non quod huius conditor
libri neemias ad illa usque tempore vi-
uere in carne potuerit: sed quod infantiam
eius nominavit: quod longe post mortem eius ad sa-
cerdotum generuerit. nam in fine huius libri
filius Ioiada filius heliab metus est quod unius
ex eius gener fuerit sanaballath horoni-
us: cuius quidam generis nomine taceat: sed quod
Ioiada annus est iedde: constat generum quod
quo sermo est patrem eiusdem iedde: aut
patruum fuisse. Ideoq; illum suscipite ad
huc neemias nasci potuisse.

Mai. de ly. **I**n diebus

a **T**qui habuit in ophel. non est
nomen turris quod ppterinqua erat templo: ut
dictum est. s. ca. lxx. est nomen ville extra
hierusalem: scilicet enim de sacerdotibus et leuitis
aliqui habitabat in hierusalem et aliqui extra: sic
et de nathinneis. b **E**t episcopis leui.
In hierusalem. azim filii baani: in hebreo br:
Et positus leuitas et ceterum. quod soli sacerdo-
tes erant pontifices seu episcopi ppter loquendo:
habentes tamen super se unum tam sumum potest-
tissimum: et ideo quod iste agi dicitur hic episcopus le-
uitas: huius est extenso nomine in scriptum eius p-
erat tam ppositus. Episcopus enim dicitur ab episcopo
quod est supra et scopon interiectio: quasi alii
suprimentes. c **D**e filiis asaph
catores et ceterum. pceptum apparet regis. s. da-
vid. d **S**up eos erat. quod ordinaverat catores de filiis asaph: ut br. i. Da-
ral. xv. Juxta oem verbum ppter et ceterum. quod po-
pulus disposuerat per sortes quod habitaret
in hierusalem: et quod extra. Ra. Sa. exponit
huius rege dario quod ordinauerat ut dicitur
quod necessaria administrare per singulos
dies catores de sacerdoti suo: et per quem de-
beret hoc fieri subiungit cum dicitur: Et pha-
tha filius melezebel de si. zara. i.
gar. filius iuda: quod genuit phares et caran
de thamar. Matth. i. In maius regis:
id est secundum ordinationem dari regis.

e **T**urta oem ver. ppter. i. secundum ordinem
exhibenda populo: ad huius enim erat or-
dinatur iste melezebel: ut quicquid de su-
periori regi erat administrandum populo per ma-
num eius fieret: ut videtur melius ista exposi-
tio. f **E**t in do. ppter oem re. de fi. iu-
da et ceterum. Hic incipit versus secundum hebreos
vbi sic habebit: Et in villis capitebus de si-
luis iuda et ceterum. Hic ppter ostendit quod loca
habitauerunt filii iuda extra hierusalem: et
propter ista usque ibi: g **E**t menses in
versabees et ceterum. aut est in termino
no sortis iudee versus austrum: vallis au-
te hennon in termino eiusdem sortis ver-
sus aqilonem: et per hoc intelligitur quod habita-
uerunt in locis intermedios. h **F**ilius
autem beniamini. Hic agitur de locis ex-
tra hierusalem habitatis a filiis beniamini:
et propter ista usque ibi: i **E**t ono val. ar-
tifici: sic nominata fuit eo quod a principio
manebat ibi artifices. k **E**t de le-
uitis portiones iudee et ben. i. d. tribu-
leuiti aliqui

leuiti aliqui manebat extra hierusalem in utrilibus sorte. s. in sorte iudee et i sorti beniamini: quod non habebat sortem ibi. ppter assignata.

NI sunt autem. Postquam descripta est civitas hierusalem XII
populatio. Hic ppter et ultimo describitur eiusdem dedi- **D**ivisio
catione. Circa quam primo ponuntur quodam pambula: secundum
do dedicatio ipsa ibi: In dedicacione au-
tem tertio quedam ad ipsas sequentias ibi:
Recesserunt quoque. Circa primam sci-
entiam quod ista dedicatio erat principaliter
agenda per sacerdotes et leuitas: et ideo
describitur haec a principio redditus captiu-
tatis babylonicae: usque ad tempus huius
dedicationis et etiam ultra: et primo po-
nuntur illi qui fuerunt tunc Iosue quod cum coro-
babel ascenderunt de babylone. cum dicitur
m **T**hosue saraia hiere. esdras.
et ceterum. iste esdras fuit ille qui scripsit librum
eldre: quia primo venit hierusalem cum
corobabel: sed postea rediit ad regem
ut plures iudeos secundum adduceret: et a
rege ampliores gratias impetraret.

n **T**isti principes sacerdotum. i.
principales: ideo expresse sunt nominati.
o **E**t fratres eorum. isti erant minores
principales sacerdotes. ideo sub nomine
comuni exprimitur. Et eodem modo di-
cendum est de leuitis et eorum fratribus qui
fuerunt tunc Iosue: de quibus subditur:
Porro leuite Iesua et ceterum subditur:

p **T**hosue autem. Hic consequenter de-
scribit genealogia summorum pontificum
a Iosue usque ad Iaddus qui fuit summus
sacerdos tempore alexandri magni: cum
dicuntur: Iosue autem: iste alibi nominatus
Iesus filius Iosedech. Iosedech enim summus
sacerdos ductus fuit in captiuitatem
babylonicas: ut habeatur. i. Paral. ca.
vlti. et Iesus eius filius post captiuitatem
babyloniam fuit primus qui fuit
summus sacerdotio. q **H**e-
nuit Iacobum. iste autem vocatur Iacobum
Judith. iii. et sub eo dicitur illa historia
fuisse. r **E**t Iacobum genuit Eli
asib. et iste fuit summus sacerdos circa
finem vite ipsius neemias: ut habeatur. i. se-
quenti ca. s **E**t Eliasib genuit Ioa-
nada. Hic vocatur Iudas a Iosepho in
dulce antiquitatis. xi. libro. t **E**t
Ioiada genuit Ionathah: hunc Iose-
phus nominat Iohannem ibidem.

v **E**t Ionathah genuit Iedda: que
Iosephus nominat Iaddum: ut. s. de
isto dicitur Iosephus quod cum alexander ira-
tus contra hierusalem veniret ad de-
struendum ipsum: eo quod Iaddus responde-
rat ei per nunclos quod viuente dario non
poterat frangere iuramentum quod habe-
bat cum ipso: dominus sibi in somnis
apparuit dicens: quod non timeret sed por-
tas aperiret et obularet Alexander in-
dutus ornamentis pontificalibus: et
similiter alii sacerdotes in vestibus ali-
bis: quem cum vidisset alexander ve-
nientem sibi obuiam: descendit de equo
faciens sibi reverentiam: et tunc princi-
pes alexandri mirati sunt credentes me-

* tem eius
A moraliter. l **H**i sunt autem sacer-
doz et leuite qui ascenderunt cum zo-
ro. et ceterum. Genealogia leuettium non ponit
hic: nisi ratione dedicationis mu-
ri hierusalem quod per sacerdotes et leuitas
erat principaliter agenda: et quoniam
dedicatio est applicatio ad divina: id
per hoc significatur quod homines laici per
sacerdotes et alios ecclesie ministros
ad divina sunt applicandi per exempla
sancte vice per verba sane doctrine.

* **In** predicatione

Glo.ordi. In diebus tunc Beda. Descripta est successio principum sacerdotum et levitatum quod illo tempore fuerunt ut scire possumus: quod regnatum in hierusalem cum numero copioso: sacerdotum quod et levitatum ceterum fuerit egregium: quod ad mysterium templi et altaris ad profectum et laudandum deum ad custodiā eiusdem templi et civitatis: et ad plebez eruditam sufficeret. Nec sine mysteriū sacratoris intelligētia factū ē: quod reedificata cluitas tantā ciuium copiā in omnī gradu et ordine meruit. Quod p̄didisse nō legimus. Sic enim sepe ecclesia ex detrimentis maiora recipit incrementa: cum uno per iterā lapsu in primū plures excepit et iterā: ad persistendum in castitate fidei cauitores sint. Sepe iudee quod peccauerunt maiores post actā p̄niaz bonorum operum fructus feruntur: sepe ab hereticis vastata ecclēsia: postquam in statia doctoz catholicorum lucē veritatis recipit: plures ad cognoscendā et tuendā rōnē veritatis filios p̄creauit. Numquid enim Athanasius Ambrosius? Hilarius? Augustinus? et certi tales tot et tam magnificos tractat̄ considerēt: si nō sed rectam fuisse multū pharijus hereticorum error obortus. Sed dū heretici mēdaciū tensionis scripturarum astruere nitebant̄: coacti sunt patres illos earūdē scripturarum auctoritate resellere et eas quod recte intelligant discerere. Unde nos eoz scripta relegentes: quod ad portas et vestibula cluitatis ac templi custodes vigilatores quod ad officium altaris et hostiarum domini copiosiores accipim̄ missos: quod p̄ illos sermones ad custodiā fidei et bone actionis: et ad seruendū intēcū spectum diuīse maiestatis erudimur. Pōt etiā h̄ de p̄secutioē gentiliū quod ecclā sepe accusata est mystice accipi: quod occasioē martyrum videbas fundit̄ esse deleta: sed eis in occulto coronatis melius p̄stribuebat: quod etiā post mortem clarescentibus miraculū maior ad professionē fidei p̄plos p̄fuebat: donec ipse aper mūdani impū xp̄i iugo collū sub didit: ut status sete ciuitatis: ecclēsia diuina regib⁹ et principibus pugnatus eorum: de adiuuare et p̄pageret̄ instātia: sic hierusalem reges chaldeoz quod interstante se roces. vel quod demonia subuerterūt: sed reges p̄saz quod interstante temptati: amica p̄suīdo restaurāt̄: et debito honore exaltāt̄. b. In dedicatioē tunc. Beda. Hā dudū edificata erat ciuitas: sed nō decebat eā dedicari p̄plos h̄itoribus aggregat̄ ministri templo idonei et portac vestibulū custodes essent depūtati. Facta aut̄ ciuitas sc̄tā dedicat̄: cum implero in fine seculi numero electorū: ecclā vniuersaliē in celū ad visionē conditoris sui introducit̄: cuius vite desideriū q̄tēs in hac vita sustollimur: quod futura nōe ciuitat̄ dedicatioē letamur: vñ et biparia dedicatio pōt accipi: in terim. s. in spe desiderantium et mundantium oculos cordis: quibus deum videant: tunc in re ipsa frumentum diuina visione beatorū hominum in corporibus spūalibus inter angelica agmina. c. Et cymbalis tunc. Cymbala: psalteria: et cithara possunt corpora iustorum iam tunc immortalia intelligi: in quibus suauissimos sonos domino sunt reddituri. In presenti quoq; vita lenite congregant̄ in hierusalem: cum memoria superne pacis fideles accensi: totam in ea mentis sue delectationem collocant̄: et de ea quam se percepturos sperant̄: eternam in celis hereditatem: et si nōdūm intuendo: saltem desiderando letant̄. s. illud: Letamini in domino et exultate iusti: et gloriamini tunc. Faciunt enim dedicationem in cantico et gratiarum actione cum letantes in domino quicquid aduersi vel prosperi occurrerit excipiunt̄: faciunt in cymbalis: psalteriis: citharais: cum gratos operum sonos sed aures dei ascendere faciunt̄: et corda primorum ad amorem eius accendent̄ tunc.

Mystice

D8.31.c. **G**lo.ordi. In diebus tunc Beda. Descripta est successio principum sacerdotum et levitatum quod illo tempore fuerunt ut scire possumus: quod regnatum in hierusalem cum numero copioso: sacerdotum quod et levitatum ceterum fuerit egregium: quod ad mysterium templi et altaris ad profectum et laudandum deum ad custodiā eiusdem templi et civitatis: et ad plebez eruditam sufficeret. Nec sine mysteriū sacratoris intelligētia factū ē: quod reedificata cluitas tantā ciuium copiā in omnī gradu et ordine meruit. Quod p̄didisse nō legimus. Sic enim sepe ecclesia ex detrimentis maiora recipit incrementa: cum uno per iterā lapsu in primū plures excepit et iterā: ad persistendum in castitate fidei cauitores sint. Sepe iudee quod peccauerunt maiores post actā p̄niaz bonorum operum fructus feruntur: sepe ab hereticis vastata ecclēsia: postquam in statia doctoz catholicorum lucē veritatis recipit: plures ad cognoscendā et tuendā rōnē veritatis filios p̄creauit. Numquid enim Athanasius Ambrosius? Hilarius? Augustinus? et certi tales tot et tam magnificos tractat̄ considerēt: si nō sed rectam fuisse multū pharijus hereticorum error obortus. Sed dū heretici mēdaciū tensionis scripturarum astruere nitebant̄: coacti sunt patres illos earūdē scripturarum auctoritate resellere et eas quod recte intelligant discerere. Unde nos eoz scripta relegentes: quod ad portas et vestibula cluitatis ac templi custodes vigilatores quod ad officium altaris et hostiarum domini copiosiores accipim̄ missos: quod p̄ illos sermones ad custodiā fidei et bone actionis: et ad seruendū intēcū spectum diuīse maiestatis erudimur. Pōt etiā h̄ de p̄secutioē gentiliū quod ecclā sepe accusata est mystice accipi: quod occasioē martyrum videbas fundit̄ esse deleta: sed eis in occulto coronatis melius p̄stribuebat: quod etiā post mortem clarescentibus miraculū maior ad professionē fidei p̄plos p̄fuebat: donec ipse aper mūdani impū xp̄i iugo collū sub didit: ut status sete ciuitatis: ecclēsia diuina regib⁹ et principibus pugnatus eorum: de adiuuare et p̄pageret̄ instātia: sic hierusalem reges chaldeoz quod interstante se roces. vel quod demonia subuerterūt: sed reges p̄saz quod interstante temptati: amica p̄suīdo restaurāt̄: et debito honore exaltāt̄. b. In dedicatioē tunc. Beda. Hā dudū edificata erat ciuitas: sed nō decebat eā dedicari p̄plos h̄itoribus aggregat̄ ministri templo idonei et portac vestibulū custodes essent depūtati. Facta aut̄ ciuitas sc̄tā dedicat̄: cum implero in fine seculi numero electorū: ecclā vniuersaliē in celū ad visionē conditoris sui introducit̄: cuius vite desideriū q̄tēs in hac vita sustollimur: quod futura nōe ciuitat̄ dedicatioē letamur: vñ et biparia dedicatio pōt accipi: in terim. s. in spe desiderantium et mundantium oculos cordis: quibus deum videant: tunc in re ipsa frumentum diuina visione beatorū hominum in corporibus spūalibus inter angelica agmina. c. Et cymbalis tunc. Cymbala: psalteria: et cithara possunt corpora iustorum iam tunc immortalia intelligi: in quibus suauissimos sonos domino sunt reddituri. In presenti quoq; vita lenite congregant̄ in hierusalem: cum memoria superne pacis fideles accensi: totam in ea mentis sue delectationem collocant̄: et de ea quam se percepturos sperant̄: eternam in celis hereditatem: et si nōdūm intuendo: saltem desiderando letant̄. s. illud: Letamini in domino et exultate iusti: et gloriamini tunc. Faciunt enim dedicationem in cantico et gratiarum actione cum letantes in domino quicquid aduersi vel prosperi occurrerit excipiunt̄: faciunt in cymbalis: psalteriis: citharais: cum gratos operum sonos sed aures dei ascendere faciunt̄: et corda primorum ad amorem eius accendent̄ tunc.

* tem eius ludificata: ppter quod Parmenius alexandro familiars quoniam ab eo cur hoc fecisset: et r̄ndit quod eis adhuc in macedonia et cogitarē quod alia mihi subiugare: apparuit mihi deus in tali effigie et dixit: p̄ secure tamen negotiū acciperē: et quod ipso duce cōplerē: ppter quod deū quod mihi apparuerat in hōe veneratus sum: tenēs firmiter quod sicut p̄cepit: ita p̄missus adimpleuit. a. In diebus autem ioachim. Hic p̄n agit de sacerdotibus qui fuerūt tempore ioachim filii Ioseph: cum dicunt: b. Sacerdotes et principes familiars. Sacerdotis filii Larata: Maria: et Iacob. In aliis libris ponunt ista nomina in genitivo casu: et sic p̄struunt eis eo quod p̄ponit principes familiars: quod supple. s. sacerdotis marie: et sic de aliis. c. Leuite et iudee. Hic agit de his qui fuerunt sub aliis summis sacerdotibus secundis p̄dictum ioachim. et hoc est quod dicitur: Leuite in diebus Eliasib et Iohannae et Iacob. iste. s. nominatus est Iohannae. d. Et Ieddoa. iste. s. nominatus est Ieda: quod noīa hebraica frequentier variant in principio vñ in fine vel in vitro: sic et latina: ut frequenter dicitur. e. Scripti principes familiars. quod nomina sua in libris genealogiaz suaz: h̄ non sunt p̄ expressa. f. In regno datur p̄se. i. dario regnante quod est de genere p̄saz sub quod summatu fuit templū: ut habet. s. Andre. vi. g. Filii leui. Hic revertit scriptura ad describendū leuitas quod fuerūt tunc ioachim: quod s. descripsit sacerdotes sub eius. dicit: h. Filii leui: supple qui sequuntur. h. Principes familiars. scripti in libro verborum dierū. i. Paral. xv. non quod sunt qui sequuntur sunt ibi scripti in p̄prios p̄sonis: h̄ in patribus suis: et quod ordines leuitarum ibi sunt descripsi ad quos sunt restituti sunt tribus illis post redditum captiuitatē. i. Et usque ad dies Iohannae filii Eliasib. quod sunt vel saltē aliquod eoz vñkerūt usque ad tempore quod Iohannae fuit summus sacerdos: et de filiis Eliasib. i. nepos: quod fuit filius Iohannae filii Eliasib: ut p̄t ex dicitur. s. eo. ca. k. Et principes leuitarum. i. principales inter eos sunt isti. l. Asebia: Serbia: et. ut laudaret et p̄siterent iuxta p̄ce p̄t David. ut habet. i. Paral. xv. m. Et obseruarent eoz p̄ os. i. sibi succedentes p̄ vices sumi ordinationē dauid. Cetera patet ex dicitur. n. In dedicatioē at. Preambulo descriptio: h̄ p̄n describit ciuitatē dedicatio. Circa quā p̄mo ponit p̄patio populi. Secundo dedicatio muri: ibi: Ascendere at facilius oblatio sacrificij: ibi: Tertio: Circa p̄mū dī: o. Reqsierūt leuitas de oībus locis suis tunc. ut solēnius fieret dedicatio. Et patet līa usque ibi.

* Et in dedicatioē autē muri hierusalem requisiunt leuitas de omnibus locis suis ut adducere. tunc. Secundum moralē sensum quod hierusalem fidelis aīa designat: et supius dictū ē frequentē murus at ei est clausura virtutū: quod murus dedicat quā virtutū actū ad deū applicant. h̄ at sit p̄ h̄ apud ipsum merito rū efficiunt. et h̄ ē cū a charitate impanis et ex charitate exercentes sine quod nihil ē merito: iūvite etne. i. Cor. xii. a. Si habuero oīs fidē ita ut mōtes trāferā: charitatē at nō habuero nihil suū. Et si distribuero i cibos pauperē oīs factates meas: et si tradidero corpō meū ita ut ardeā: charitatē at nō habuero nihil mihi p̄dest. Charitas patiē ē: benigna ē tunc. In dedicatioē vero muri fuerunt duo laudantiū choz: p̄ quos signant̄ vires duplicitis p̄tis anime. s. intellective et sensitivē quod p̄ bñficiis a deo collat̄: debent ad eius laudē insurgere: vñ illud Ps. lxxiiii. a. Cor. metr̄ et caro mea exultauerūt in deū viū. Nel p̄ duos choz significali possunt duo genera p̄nitū. s. intellectualiū et moralium. * Et iherūt ad

a **Fili cantorū.** Imitatores sc̄z eoz q̄ deuota & hilari mēte dño famulari: & verbū eius alijs p̄dicando cantare studue rūt. Qui sibi villas faciūt in circūitu hierlm: cū in vicinia su perne patrie sublimi corde habitat/dicētes: **Nostra aut̄ quer**atio in celis est. Faciūt aut̄ easdem villas in campestrib̄ cir circa hierusalē: cū tanto magis se i de um dilatato corde humiliat quāto sua vīnū sublimitatis gloriā gustādo cōtin gunt. Qui omnes & nūc p̄fectib̄ ope rum virūt ad celestē patriā cōgregā tur: & in ipso tpe dedicationis: id est p etue remuneratiōis ibidē parit vni untur. b **Et mundati** tē. **Beda.** Justus oīno ordo vt doctores qui populu mūdare desiderant: plus mūden tur: castigent corpus & seruitiū subīci ante forte alijs p̄dicantes reprobi inuenian. Dūdati sunt aut̄ sacerdotes et levite orationib̄ & victimaz oblatio nibus: & cōtinendo ab vxorib̄. Hū dauerunt aut̄ populu eandē continē am p̄dicando. Mundauerunt portas et murū cum tubis & cantīcī psalmo rum comitante populo circūendo: et expleto circūitu victimas pro statu ci vium & ciuitatis offerendo. **Sed & nūc** quoq; qui ecclesie presunt in spirituale ministeriū a domino assumpti: q̄ maiorem dedicatione nostre que in resurrectione nostra futura est: memoriam gerunt: eo magis seipso & sibi cōmissos mundare et sanctificare contendunt: ne quis forte non habēs vestem nuptiale a cōmuni sancte ciuitatis iocunditate ejiciatur: & vincit manibus et pedib̄ in tenebras exteriores mittatur.

c **Principes iuda.** i. confessionis vel laudis p̄fectiores sunt ecclesie doctores qui in dedicatione ciuitatis sup murum ascendent: quia in tempore tribulationis generalem ecclesie cōuersationē altius viuendo transcedisse probant. De his enim dicit: **Hug** muros t̄bie. po. c. **Jure** ergo qui nunc muris ecclesie tanq; vigiles presunt: tūc quoq; elsdem gloria remuneratiōis p̄m nebunt. d **Et statui duos cho**ros. **Vel** spūrūtia peccatorū in p̄senti de ecclesia correctius viuēdo & errantes corrigendo expurgēti: & in futuro q̄ corrigi noluerunt iudicaria potestate de ciuitate domini: id ē ab ingressu patie celestis expellant: vel chori laudātiū ad dexterā euntes sup muruz ad portam sterquilinij ascendunt: dum eos dignos laude predican qui omnē im mūndiciā de ecclesia predicando arguendo excōmunicando eliminant.

e **Et de filiis sacerdotū tubis.** In hac vita fili sacerdotū in dedicatiōe ciuitatis dei tubis canunt: qui ad memoriam patrie celestis corda auditorū predican do succendunt. f **In vasis cantici dauid.** Quia nō suo sensu vel desiderijs innitunt: sed patru & prophetarū vitaz & doctrinā per omnia sequentes verbo p̄dicationis insistunt. g **Et esdras scriba.** Quia in omnibus que agunt verba sancte scripture p̄ oculis habent: quibus ducib̄ ad ingressū vite ecētē gueniat: vt ieb̄: ienf ab vberitate dom⁹ dei: & torrēte voluptatis eius: apud quē est fons vite tē. h **Et contra** eos. **Be.** Cū ciuitas edificaretur dictum est: q̄ qui portā fontis edificauerunt ipsi mensurā sui operis vsc̄ ad gradus qui descendunt de ciuitate dei perduixerunt. **Ibi** ergo descensio gradū de ciuitate: hic cum dedicatur ciuitas ascensio nominatur: & sicut etiam ibi cum hoste certamen gerebatur: hic de uicto hoste leticia celebratur: quia sancti qui in p̄senti humiliantur sub potēti manu dei in futuro exaltabunt: qui nunc mūros ecclie in terra de viuis lapidibus: id est sanctis animab̄ in afflictione & periculis & vigilis multis edificat: tunc completo edificio et ad celū leuato gaudentes ad contēplandam dei claritatē

dei claritatē ascendunt. Et contra eos tē. **No** cōtrarietate sc̄z distantie: sed occursu consonantie: qua electi in hac vita sele ad amorē dei accendūt: & in illa p̄fectius eum in sua inuicē beatitudine cōgaudentes absq; fastidio iaudant: sicut seraphim alē ad alterum clamantes: sanctam trinitatem socia exultatiōe con celebant. i **Super domum da**uid. **Beda.** Ascendunt filii sacerdotū super domū dauid: cū predicatorēs vel martyres sicut nūc generalem vitam iustorum in ministerio verbi vel agone martyrum transeunt: ita tūc generalia eorū premia sublimioris dono remunerationis antecedunt. vnde: Qui in modo fūisti fidelis: eris potestate habēs sup decē ciuitates. Quātos enī vnuſq; q̄ dō v̄l exēplo erudit ad vitā: p̄ tātis tūc i p̄ceptiōe vite gloriōs⁹ honorifica b̄is. Supueniūt q̄z sacerdotes vsc̄ ad portā aquaz: ad orientē: q̄n h̄i qui i hac vita sicut cerius desiderat ad fontes aquarum: ita desiderauerunt venire & apparere ante faciē dei ad effectū desiderij pertingunt: ortumq; solis iusticie sine occasu videre merentur.

Luc.19.c

a **gregati sunt aut̄ filij cantorū** et cōapestrib̄ circa hierlm: & de villa netuphati: & de domo galgal: et de regionib̄ geba & asmabeth. q̄ niā villas edificauerūt sibi cātores in circūitu hierlm. **Et mūda** ati sūt sacerdotes & levite: & mun dauerūt populu & portas & murū. c **Ascēdere aut̄ feci p̄ncipes iuda** a **T**indeo z. s. & gentiū dēū in signa patria laudantiū: q̄z enī i hac vita q̄tide gerit. d **sup murū: et statui duos choros & laudantiū magnos.** **E**t ierūt ad f **T**q̄ iusti ad vitā eternā recte p̄uersando et i p̄tī festinant & in futuro p̄uentant. **dexterā sup murū ad portā ster**qulinij. **E**t iuit post eos osaias s et media ps principū iuda & aca brias/ esdra & mosollā/iuda & ben iamin & semeia & hieremīa. **E**t d̄ filijs sacerdotū in tubis: c̄achari as fili⁹ ionathan/fili⁹ semeie/fili⁹ mathanie/filius mūchiae/filius cecchur/fili⁹ asaph et fratres ei⁹ semeia & açarel/malalai/galalai/maai/nathanael & iuda & ana ni i vasis cantici dauid viri dei: s et esdra scriba aī eos i porta son bis. **Et cōtra eos ascēderūt i gra** a **T**manufortis & aspectu desiderabilis. **dibus ciuitatis dāuid in ascēsu** a **T**que est omnes insti q̄ gratia conditoris implentur et ab ipso habitantur. i **muri sup dōmū dauid & vsc̄ ad portam aquarū ad orientem.** **E**t m̄ **T**deo. **chorus secūdus gr̄as referentiū** a **Vt alter alterum incitaret.** **ibat ex aduerso: et ego post eum:** n

NICO. DE LYRA

a **Et mundati** sunt sacerdo tes & levite. primo. b **Et mūda** uerūt populu. sc̄o: sicut scriptūz est Ecc. xxlii. a. Ab immūdo quis mūda bitur: quia debitus ordo est vt mūdās altū prius munder seipsum. ista autez mundatio sacerdotū flebat per ieiunia et per continentia ab vxorib̄: et per asperstonē aque iustrationia. **M**undatio dō populi per aspersionem aque iustrationie tm̄. leuitarum aut̄ medio modo: quia levite faciliori ritu mundantur q̄ sacerdotes: vt habet. ii. Paral. xxix. et populus q̄ levite. c **Et portas & murū.** sc̄z mundauerūt immūdicias amouendo & aquam iustratiōis asper gendo. d **Ascēdere autez feci.** **D**ic consequēter describitur dedicatio mūri: & per p̄sequens ciuitatis q̄ mūro claudebat. **A**scēdere aut̄ feci. v̄ba sūt neemle. e **Et statui duos cho**ros laudantiū magnos. **D**icūt all qui expositores q̄ isti duo choi sic diu debantur q̄ vnuſ ibat super muruz cir cūendo ciuitatem. aliue super terram iuxta murum extēliū: sed hoc nō vide tur verum: quia. j. de secundo choro d̄ cī q̄ media pars populi erat supra murum: et per hoc intelligendū est q̄ vter q̄ chorus laudantium qui erat de sacerdotibus & levitis ibat supra murum: et vna pars populi erat cum eis sup murum: et alia super terram. sic igitur pri mo loquitur de primo choro/cum dicitur: f **Et ierunt ad** dexteram super murum. sc̄ilicet illi de primo choro.

Moraliter

g **Et iuit post eum osaias.** qui erat p̄ncipalior. h **Et** media pars principū iuda. et alia medietas fuit cum se cundo choro. i **Et de filiis sacerdotū in tubis.** canētes: quia hoc spectabat ad eoz officiū. **S**equitur: k **In v**asis cantici dauid: id est in instrumentis musicis: v̄m q̄ ordinauerat dauid. i. Paral. xxv. **I**nstrumenta enim cuiuslibet artis vocantur vasa in hebreo. l **Et vsc̄ ad portaz aquarū ad orientem:** id est ad portam orientalem templi: quia in illa parte erat ingressus ad templum et eius atrium quod in tēdebat intrare ad sacrificia imolāda. m **Et chorus sc̄os** tē. ip̄ d̄ reedificatiōe mūri. n **Ibat ex aduer.** i. p̄ oppo sita p̄tē mūri circūendo q̄usq; venit et obuiā alijs i ingressu tēpli.

* f **Et ierunt ad dexterā. tē.** **S**equit postea: m **Et cho**rus sc̄os gr̄as referētiū tē. **P**er b̄ significat q̄ de⁹ ē laudādus i p̄spērī q̄ signat p̄ dexterā & i adūs q̄ p̄ sinistrā. p̄s. xxij. a. **B**ñdicā dūm i oī tpe. l. p̄spēritatis et aduersitatis.

* **Et imolaue,**

Eta. **S**ed sup turrim furnoz. **B**ea. **L**ogū est de singulis portis vel turris specialiter differere: tñ dixisse sufficiat: qz q por/ tas/turres et murz ciuitatis magno labore/eruna/fame/ frigore et vigilijs militis: repugnante indefesso hoste et insidiante psecerunt: tuc repulso et pñsido hoste q eiudicē ciuitatē portas tures et edificia deambulantes/in canticis/hymnis et psalterijs/cymbalis/citharē/t tubis: ḡarūactioe/vnacā magistrō/ opis et le/ glos dei letant: qd erit in spūali edificio fieri nulli dubium est: cū instante tpe vlti/ me retributiois qsi diu desiderata dedi/ catioe ciuitatis: dei fideles/po/ib pre/ mia pse/ntur el̄tar: qñ velut neemias: esdras: ceteriq sacerdotes et levite suos singuli oparios/ pñcetes: cūcti fidelius pploz mḡri q̄s dñō acquisierunt: ad me/ nia patrie celestis ducunt: tunc inter alia etiā sup turre furnoz: in cui pñdem stru/ cture desudabant: neemias cum choro laudatiū incedit: cū magistri virtatis de sublimib̄ eoz q̄s docuere pñmūs letat. Si em̄ panes furnacei qui in abdito co/ quū: internā mētis fidelii deuotione et charitatē igne affirmata significat. Unde et in sacrificiū dñi iubens offerri: qd p furnos in qb̄ ijdē panes coquū: nñ illoz corda que flāma intimi amor: semper ardēt: et virtutū facta velvba solent pcreare/figurant. De qbus bene dicitur: Deus cui est ignis in sion et cami/ nus eius in hierusalem. H̄i qz de se dī/ cū: Nōne cor nostrū ardēt erat in no/ rē. Reproboz vō corda igne scelez ar/ dent. vñ: Om̄es adulterates qsi cliba/ nus corda eoz. Structores ḡ sancte ci/ uitatē iter alia turrem furnoz edificat: cū doctores auditoz suoz corda in fide et ope instruunt: vt accendant ad maiora dona spūs p̄cipia: et nouas quotidie virtutū dapes in gaudiū pp̄li dei pferē das. Saudētes vō et laudē dñō canētes super turrem furnoz in die dedicatiois hierusalē incedūt: cū in tpe future retribi/ tūtiois de illoz quos docuere glia con/ gaudēt. Furni ḡ sunt corda electoz i q̄b̄us charitas dei diffundit per spiritū/ sanctū qui datus est illis. Turris autē furnoz sublimitas et custodia qua eadē corda ne a malignis spiritib̄ possint le/ di: ne flāma virtutū elatiōis vento flecti valeat vel turbari: cir/ cūspecta sp̄ est necesse cautela et sollicitudine muniri. b **T**teruntq duo. **B**eda. Perambulatis menibus et portis ciuitatis in carmine leticie et organis musicoz: redeunt ad templū dñi ut ibi quoq stātes laudē dñō cōsonatibus tubis referat: et obla/ tis victimis vota dedicatiois impleat. Nam autē future vite pa/ triā dom̄ dñi sicut et ciuitas dñi significat: sicut et p̄sens ecclesia dom̄ dei appellat et ciuitas: s̄ distat: qz edificia ciuitatis in car/ minibus gratiaz et organis ascendisse laudātes: in domo autē dei stātes laudasse et clare cecinisse phibēt. Ascēdūt em̄ electi menia ciuitatē que fecerunt: cū gaudio supne patrie: que bñ ope/ rādo meruerunt: introeūt. Fecerūt dispertitā portaz gradiuoz et edificiorū celitudinē: cū introeūtes in domū patris multaz ibi mansionū distantia p diversis meritis cōtemplanūt. In hac vi/ ta ascēdūt in ciuitate dñi iusti cū hymnis dedicatiois: quando in memoria future remuneratōis toto corde inhātes in bonis opibus quotidie p̄ficiunt: p̄m illud: Ascessōes in corde suo dispo/ sit in. vo. la. r̄c. Et: Beati imaculati in via r̄c. Sic em̄ acceptā cordis et opis innocentia tenet: vt sp̄ ad altiora crescere p̄tēdat. Stat autē in domo dñi cū laudibus q̄ in ipso ope/ pfecti inde fessi p̄seuerāt: iuxta illud helie: Aliuit dñs in ciuitis p̄spectu sto. i. in ciuius implenda voluntate insatigabili mente pmaneo. p̄s. 115. b **C**lare cecinerūt. Dirupisti vincula mea tibi sacrificia vō hostiā laudis. Vota mea dñō reddaz in atrijs domus dñi in p̄spe. o. p. el̄ in. m. tui hierusalē. Hoc fit cū in celesti patria oīm sanctoz multitudine cōgregata eas p qbus in p̄senti gemim: quasq̄ gratiarūactio q̄tidiano desiderio sitimus: laudes offerimus. d **D**eus em̄ le. **B**eda. Hec ad dedicationē sancte ciuitatis hierusalē. s. celestis p̄tinent in qua dē est rex q̄ sua p̄sen/ tia ciues

tia ciues letificat: leticia magna gerit. vñ: Euangelico vobis gaudiū magnū qd erit om̄i pplo: ad distinctionē s. h̄uani gau/ dūt: qd pū gaudiū et trāitorū: et ideo quipendendū. Poteſt hec dedicatio in hac vita in qbusdā electis cepta intelligi: qui purificato cordis oculo futura ecclē gaudia p̄tūm cōceplant: sicut esaias: ezechiel: daniel et alij pro/ phete et apli q̄ glorificatū in monte do/ minū viderit: q̄ quo altius superne ci/ uitatē edita ingrediebant: eo clarū lau/ des dñi canere: et victimas bonoz ope/ rū marias imolare curabāt. e **H**z et vxores. Quia tpe resurrectiois no/ solū q̄ pdicādo vel fortiter ogando ec/ clesiā edificauerūt: fructū laboris per/ ciplunt: sed etiā infirmiores eiusdem s̄/ dei p̄soties/ eadē vite p̄ceptio letant. Pndixit em̄ dñs pusillis cū maiorib̄. p̄s. 113. d **R**ecensuerunt qz. **B**eda. Gau/ dentibus cūctis de edificatioe et dedi/ catioe ciuitatis: instanter p̄curātū est: vt cultus in ea religiōis qui in cerimo/ nia maxime p̄ doctrinā et officia sacer/ dotū/leuitarū/cantoz/ianito: qz erat exequēdus seruaret et creceret. Ideo statuti s̄t viri strenui qui collatā a po/ pulo pecunia diligenter in erariū christi colligeret et custodirent in vsum mini/ steriorū tēpli et altaris. Primitias qz frugū et decimas et vinuz ad libamina que ad tēpluz deferebant sedula cura cōseruarent: vt sc̄ abundante copia eo/ rū que essent dñō offerēda: vel ex qui/ bus ministri dñi viuerent: ipsi libētus in hierusalē maneret a qbus populus doceret et sacrificaret. Dñs quoq̄ sta/ tut eos qui euangelū annūciāt: d̄ euā gelio viuere. Ne autē sacerdotib̄ et mi/ nistris qui gradus sui sup̄tus delectat a populo sumere: sed nihil p̄ ei salu/ te laborare: nec aliquid sacri ducat re/ cte viuendo p̄bere: nō de suauitate re/ gni celestis quippā dulce pdicādo ca/ nere: nec ianuas supne ciuitatis aperē/ sit. Et imolauerunt in die illa. a **T**q̄ in suis singuli māsiōibus recepti: in ppetuā cōditōis vīsōe p̄seuerant: et el̄ lau/ des cōsona voce cōcelebant. victimas magnas et letati sunt. d **B**ē em̄ letificauerat eos leticia et magna. H̄z vxores eoz et liberi/ gauisi sunt: et audita est leticia illa et hierusalē p̄cul. Recesuerūt qz i k

b **a** Et media pars pp̄li sup/ mux. qz medietas p̄cipiū sūt ibi: qui p̄erāt pplo: et etiā vna ps pp̄li erat cu/ eis: et alia ps gradiebat sup terrā mō supradicto. b **L**et su/ per turrem. sic vocatā: qz p̄pe erant furni. c **L**et vsc̄ ad/ mux latissimū: qz ibi machine ab extra possent facili p̄/ tere: et iō ibi sūt factū murus spissior. d **L**et sup portam ephraim. Ista est vna de sex portz supra noīatia ca. iij. et vo/ cat sic: qz habebat aspectū ad sortē ephraim. Ille em̄ sex por/ te vel saltē ples eaz plurib̄ noīant: vt ibidē dictū sūt. e **L**et vsc̄ ad por. gre. supple venerūt. illa em̄ erat p̄pe tēplū sic noīata: qz aīalīa imolāda in tēplo p̄ illā adducebat. f **E**t stete i por. cij. q̄ erat iū atriū tēpli. g **S**tefest qz r̄c. h̄z pōt̄ imolatio sacrificij i q̄ erat p̄sumario dedica/ tōis: i q̄ qdē imolatiōe aliq de sacerdotib̄ et leuitē cātabat: qd/ notaſ cū d̄: **S**tererūtq duo chorū laudantiū i domo dei r̄c. h̄z **S**et sacerdotes eliachim r̄c. Iste est q̄ supa/ noīatus est iochim: et alij intēdebāt imolatiō. vñ subditur: i **E**t imolauerūt in die r̄c. **D**ē em̄ letificauerat eos leticia magna: eo q̄ murus esset edificatus et dedicat̄ ad secu/ ritatē populi et restitutioe cultus diuini. k **R**ecesuerūt quoqz. H̄c ponātur sequētia ad dedicationē videlicet ordi/ nationē de victu sacerdotū et leuitarū q̄tū ad el̄ collectioe et p̄seruationē: vt possent itēdere diuino cultui: et de his q̄ēne/ do offerēda: et h̄ē qd̄: **R**ecesuerūt qz i die il. r̄c. cōpleta/ * dedicatioe **M**oralis **i** **L**et immolauerūt i die illa victimas. **P**er hāc oblationē significat oblatio eucharistie que dicit̄ victimē in plurali: quia figurata sūt per om̄es victimas veteris testa/ mentis: sicut vñ pfectū q̄ multa impfecta. **D**ē hac oblationē de/ i **V**s. xlir. c. **I**mmola deo sacrificiū laudis. Dicit̄ em̄ euchar/ istia sacrificiū laudis: eo q̄ offerē cū laudib̄ diuinis.

S resz puerse agendo obcludere pbant: qz opib^o nō ppis lau
dando deū letat sed affligit. **N**otandū sane q iudas q in
edificatiōe ciuitatis desperans loquebat: **H**ebilitata est forti
tudo portatis: z hum^o nimia ē r̄c. iam nūc fortitudinē mētis
z corporis receperat ad portandā humū que impeditiebat ad
edificandū murū qui ceciderat: z ad su
perandas hostiū insidias que immine
bant. **D**erito q letat in sacerdotibus
z leuitis: cantorib^z z ianitorib^z q̄rū la
bore z exhortatione tate afflictiois pe
riculi euasit: z tate p̄speritatis gloriā
inuenit. **E**t tu ergo si humo vitorū cor
tū grauari: ne in eo ciuitatē diuine ha
bitationis dignā edificare valeas: si te
ab expurgandis virtioz ruderibus: ab
edificandis virtutū menib^z: hostē ma
lignū retrahere p̄spereris: audi cōsolā
tionē z filia sacerdotū: z lectionē di
uinaz scripturaz. sic enī habitaculū pe
ctoris tui (expulsiō dmonū isidiū) de
us vitor q̄ci ciuitatē suā sanctificatur
et māsonē apud te facturus ingredit.
Hac d^o causa populos sacerdotes z le
uitas z ceteros sanctorū ministros in
hierusalē habitare voluit vt letares in
bonis eoz ogib^o: qz instātia ppis cor
rect^o z ciuitas extracta z cū magna lau
de z leticia erat dedicata. **La. XIII**

Thī die aut illo lectū est r̄c.
Di q̄ de incestu nati sunt here
ticos exprimūt: quoz auctores
cū doctrina patrū de q̄ eruditū sunt ma
le intelligēdo corrūpūt: quasi filie loth
semine paterno furtim z in tenebris z
nō legitimē vtū. **I**ōq̄ eoz ples. i. secta
tores nunq̄ in ecclia dei partē habere
possunt. **S**i qui enim corrigunt iā nō
sunt filii talium matrū. Occurrerūt autē
filii isrl̄ egreditib^z de egypto cū pa
ne z aqua. **G**ic bñ et in catholica pace
videntes solatiū vbi dei p̄serunt eis q̄
nuper a seruitio peccatorz p̄ aquam ba
ptismi z fluctus maris eruti: anhelant
ad libertatez patrie celestis. **Q**uod fecit
bergallai galaadites q̄ fugiti dāvid z
exercitui elius a facie absalon cū alimē
tis occurrit: q̄ eos refocillando aduer
sus nouā tyrānidē redderet fortiores.
Illōs significāt q̄ dispersam ab here
ticiis ecclesiā subsidijs verbī celestis cō
fontāt: z ad debellādā eoz īsanīā ani
māt. **S**ed dum heretici neophyti su
is prauitibus z ostēsis alioz exēplis
vel verbis malignis pdere nūtunt q̄si
de incestu nati: populū isrl̄ egressuz de
egyptō armis suis: z balaam q̄ inter
pretat vanitas ppis: cōsilijs z maledi
ctis impugnat nephandis: sed de^o ma
ledictionez balaam in bñdictionē ppis
sui cōvertit: z eum ab armis inimicoz
muniuit. **b** **F**actū est aut r̄c. Quia necesse ē nos audi
tui veritatis intēdere vbi cū ab vno quolibet vitio lectiōe di
uina phibemur: cōtinuo etiā q̄cqd vitij sordidatē i nob dep
hendim^o: ab actiōe nostra z conscientia repellamus.

Nota **I**n omib^z

Nico.de lyra

* dedicatiōe. a **V**iros. fideles. b **S**up gazophilacia. i. repositoria. c **A**d libamia. q̄ erāt de liqdis deo
offerēdo: vt vino z oleo. d **E**t ad p̄mitias. q̄ sacerdotis
bus debebant. e **E**t ad decias. q̄ leuitis soluebant.
f **E**t introferret. s. in domū dñi. g **S**acerdotes et
leuitas. vt ibi possent manere z viuere. h **Q**uia letifi
ficat^o ē iu. in sa. z leuitis. eo q̄ bñ diligēter officia sua fe
cerāt. i **E**t obfuationē expiatiōis. emūdādo seiplos
populum portas z murū: vt ptz ex supra dictis. **L**etera patēt
vlgz ibi: k **E**t sc̄ificabāt leuitas. s. populares leuitis
decimas soluedo. l **E**t leuite sc̄ificabāt filios aarō.
de decimis

de decimis sibi datis decimas eis soluendo. q̄ enim soluit deci
mas alteri: in hoc signat se imperfectū: retinēs sibi nouē p̄tes: et
dando decimā alteri que signat p̄fectionē eo q̄ denari^o est nu
merus p̄fectus: ppter qd z numeri sequētes sunt replicatiōes
denarij z el^o partiū: sicut. x. sūt. x. z vnū z. x. sunt. x. z. ii. z sic cō
sequenter vt habeat. iii. phisicoz. z p̄pē
hoc apls ad **H**ebreos ostendit melchi
sedech fuisse maiorem ipso abraā q̄ deci
mas dedit **W**elchis sedech. **E**nī. xi. ii.

Thī die aut il. **De c. La. XIII**
est scđa p̄s p̄ncipalis huius libri
in qua agit de scđo aduentu nee
mie in hierusalem: q̄ completo ducatu
suo. xii. anno in quibus intendit mura
tioni ciuitatis z edificatiōi: z restitutio
ni diuinī cultus: z alioz que erāt ad bo
nū populi sui rediūt ad regē artaxer
xem. xxii. anno regni ei^o: a quo missus
fuerat primo in hierusalem anno. xx. re
gni sui: vt habetur. s. ca. ii. quia rex sibi
cōstituerat tempus redeudi: vt ibidem
habet: sed postea circa finē vite sue ro
gauit regem vt rediret hierusalē ad cor
rigendū aliqua mala qui pullulauerat
in absentia sua z vt ibi cum suis patri
bus sepeliret. **P**ullulauerant autēz in
sua absentia quattuor mala specialiter:
primuz est admissio illiciti. scđm deltru
larūt in ab
ctio cultus diuini quod ponitur ibi: Et sentia nee
intellexi maluz. tertium violatio sabbā/
ti: ibi: In diebus illis vidi r̄c. quartum
commixtio seminis extranei: ibi: Sed
et in diebus illis. primum malum fuit
eo q̄ eliasib sumimus sacerdos permis
it vasa tobie amanitis in quibus erat
thesaurus suus reponi in gazophilacio
domus dei: quod erat deputatū rebus
sacris: z hoc malum fecit eo q̄ erat affi
nitate coniunctus tobie per nepotē su
um: et ideo in p̄ncipio huius capituli
fit mentio de commixtione talis matri
monij q̄ sit illicita/cum dicitur: In die
aut illo lectum est. hoc non refertur
ad tempus immediate sequens: sed ad
precedētia: quia iam ista separatio erat
facta. vt habetur. s. ca. x. n. **E**t inue
tum est scriptum. scđ Deutero. xiiii.
q̄ nō debeat introire āmonites z moa
bites in eccliam dei: quod triplicē fu
it ibi exposituz: uno modo q̄ āmonites
et moabites non possent ingredi atrium
vbi adorabāt homines mudi. **A**lio mō
vt q̄uis essent conuersi ad iudaismum.
non tamē possent pmoueri ad dignita
tes qui relipicūt regimen populi: vt q̄
essent decant: cōtūriones z huiusmodi.
Tertio modo q̄ iudei cum istis popu
lis nō possent contrahere matrimonias:
vt ibidem diffus^o fuit declaratū. z isto
tertio mō hic accipit. **E**deo subditur:

O **F**actum est autēz cum audissent legem separaue
runt omnez alienigenam ab israel. quod fuit factū ante
vt dictum est: sed hic repetitū ppter casum qui subditur:

Aboraliter. m **In** die aut illo lectū ē in volumine
moysi: audiēte po. z iuētū ē scriptū i eo qd nō debeat
introire āmonites z moabites i eccliaz dī r̄c. **P**er istos
significāt heretici et sc̄ismatici qui repellendi ab ecclia dei.
n **E**o q̄ non occurrerūt filii israel cū pane z aqua
tales enī nō occurrerūt pplo dei cū spūalibus alimentis noīe pa
nis z aque significat: eo q̄ in sacra scriptura noīe panis et aque
omis cibus z por^o significatur. **U**n. iii. **R**egū. vi. e. dicit: Ap
pone eis panem z aquam. **P**equitur ibidez: **E**t apposita ē eis
magna ciborum p̄paratio. **E**t cōduxerūt aduer. eos
balaam ad maledicēdū. p̄ balaam qui turbās gentē inter
tatur: princeps hereticus vel sc̄ismaticus significat. quem exci
tant sc̄ismatici vel heretici ad turbandum populum dei: sic ptz
de Julianō apostata z Theoderico rege heretico.

ij * **F**ecit ergo

Eta. **I**n oib^a autē tē. **P**ec sentētia q̄ se dicit neemias in hierusalē nō fuisse: nō ad ea q̄ supra hucusq; narrauerat: s̄z tm̄ ad p̄sentē locū p̄tinere videt. **S**ugiora em̄ cuz ciuitas edificata est gesta v̄l dicta viden̄: q̄n̄ neemias adhuc hierosolymis morabat: q̄bus strenue cōplet̄ rediit ad regē: q̄ absentē fecit ibi eli asib grāde gaçophilaciū in q̄ reponerē tur ea q̄ vel in ministeriū dom^o dñi: v̄lī vsus ministroz necessaria erāt: q̄ etiā q̄dā illicta in gaçophilacio t̄ i domo dñi ponere nō timuit: q̄ reuerlus neemias mox extirpauit. **b** **E**t proieci ya. **Q**ui supradic̄t̄ est fuisse amonites inimicus pp̄li dei. v̄n male egit eliasib qui hunc taet̄l p̄pinq̄ sibi i vestibulo dom^o dñi thesaurū fecit: eiect̄ vasis dom^o dei t̄ ceteris que poscebat vsus ministeriū.

2. Cop. 6. d

Dat. 21. b **Q**ue em̄ p̄cipatio iusticie cū iniqtate: q̄s p̄sens tēpli dei cū idolis: **Q**ue cōmunicatio hereticis t̄ schismaticis cū orthodoris t̄ pacifici filiis dei: **E**t proieci ya. **T**u q̄z q̄cqd inter fideles ifidelitatis t̄ imūdicie repereris cōtinuo p̄ḡce foris: vt mūdatie cordib^o credētiuz q̄ sunt gazophilacia dñi cū v̄tūtū fuerint plena diutius vasa dñi inferant. i. ipsa corda q̄ pauloante vasa erroris fuerant p̄ culpā: p̄ correctionē vasa dñi fiāt: t̄ ibi sacrificiū fit bone opatiōis: t̄ thus bone orōnis vbi p̄us erat spelūca latronum. **B**lli q̄z vasa tobie amonitis de gaçophilacio tēpli ejiciū: vasa dom^o dei t̄ thus reponūt: q̄ exēdicatio heretic vel falsis catholice ab ecclia expulsis i eoz grad^o xpo famulaturos surrogāt: q̄ fidelib^o ei actib^o t̄ orōnib^o deseruāt. **C**ōpandū sa ne h̄ factū neemile est celo xpi q̄ inueniens in tēplo dei v̄detēs t̄ emētes fecit flagellū de resticulis t̄ cūctos foras p̄fecit. **S**icut em̄ neemias in ceteris: ita et i hoc eī p̄sonā p̄sentauit. **c** **I**n die bus illis. **G**ex dieb^o opari p̄ legē q̄ necessaria sūt: i septima lubemur q̄descere: q̄ oēs electi in h̄ seculo q̄d sex etatibus agis debent

Nico. de lyra

Fox. **E**t sup hoc erat eli. sa. s. cul pabilis. iō subdit: **d** **E**t p̄xim^o tobie. i. amic^o p̄ matrimoniu nepotis sui q̄ erat gener sanaballath: vt habet israel. ca. t̄ sic p̄ sequens erat amic^o tobie cui sanaballath erat magna familiaritate p̄ficiens: vt dictū ē supra. iiii. ca. ad q̄d secūrū est malū q̄d subdit: **e** **F**ecit h̄ sibi gazophili. gran. s. in domo dei **d** **E**t ibi erat anī eū re. tē. i. illa q̄ erat plecrata ad diuinū cultū q̄ fuerunt inde amota: vt ibi vasa tobie ponerēt. cui^o causa subdit: **e** **I**n oib^a autē his tē. v̄bū est neemie: q̄ si fulisset p̄sens hoc nō pmisisset. ppter q̄d sequit: **f** **E**t proiecit vasa tē. de gaçophilacio. vbi reponebat deo sacrata. **g** **R**eceperit q̄z t̄ emū. gaçilo. q̄d erat p̄taminatū ex repositiōe vasor̄ ho minis gentilis t̄ aduersarij iudeoz: vt p̄z ex supradic̄tis. **h** **E**t retuli ibi vasa do. dei. q̄ inde fuerūt ablata: i q̄ bus reponēbant deo sacrata. **i** **E**t cognoui. **N**ic p̄sequēter describis correctio secūdi mali: videlicet destruc̄tio cult^o diuis n̄t: eo q̄ ministris tēpli nō dabant necessaria s̄z subtrahebāt: et h̄ est q̄d dr: **E**t cognoui q̄m p̄tes leuitaz sibi debite pro ministro tēpli. **k** **M**ō fuissent eis date: q̄ eliasib sūmus sacerdos p̄tū mor^o ex tobie gētis monitiōe: p̄tū ppter cupiditatē talia sibi retinebat. **l** **E**t su. v̄nusq̄. q̄res sibivictū extra hierusalē. **m** **E**t egī causam ad. ma. i. sūmu sacerdotez t̄ alios p̄ncipales sibi assistētes. **n** **E**t dixi. q̄re dereliqm^o do. dei. associavit se illis in criminē: q̄uis esset innocēs vt me lius incli

li sc̄linaret eos ad correctionē. **o** **E**t cōgregauit eos. s. lenitas t̄ ministros q̄ recesserāt. **p** **E**t feci stare in stati onib^o suis. i. in officiis tēpli. q̄ **E**t ois iuda ap. deci. ad sustētationē eoz. **r** **E**t osti. sup hor. se. tē. i. boies si deles ad custodiēdū talia: t̄ ad ministrādū ministris templi.

s **A**demēto mei de^o me^o. p̄ h. hoc dixit neemias: q̄ talia faciebat nō ppter fauorē hūanū: s̄z ppter honorez diuinū. **t** **I**n dieb^o illis. **H**ic p̄se quēter ponit correctio tertii mali vide licet violatiōe sabbati: in q̄ iudei faciebat opa seruilla. q̄d nota cum dicitur: **v** **V**idi in iuda calcātes torcularia in sabba. tē. t̄ q̄ cū gētisibus faciebant p̄tractus emptionis t̄ venditionis: quod notatur cum dicitur:

* **E**t tyri q̄ grāde tē. **H**ic intellectū sequētū sciendū q̄ neemias murata ciuitate hierusalē t̄ dedicata: rediit ad regē persarū: sicut pmiserat: sed circa finē diez suoz rediit in hierusalē de licetia regē: vt sc̄ret statū ciuitat^o: t̄ vt sepelirez cuz patrib^o suis: t̄ innenit quedā mala in absentia sua facta. iō subdit: **e** **I**n oib^a autē his nō fui in hierusalē tē. s̄z in suo reditu correxit illa. **P**er h̄ autē significatur q̄ absentia boni p̄ncipis de tra sua t̄ boni plati de sua ecclia frēq̄nter sunt occasiōes maloz in illis pullulantū: sicut p̄sentia gubernatoris est causa salutis nauis t̄ ei^o absentia p̄icitatiōis: vt dicit. i. phisicoz. **P**er h̄ autē neemias rediēs i hierusalē mala q̄ pullulauerāt diligēter correxit: ostēdit q̄ p̄nceps bonus rediēs in terrā suā: t̄ bon^o plati ad suā eccliam debēt esse diligētes de maloz extirpatōe q̄ pullulauerūt absentie sue tēp. **P**rimū autē malū q̄ absentia neemias pullulauit fuit d̄ admisiōe illiciti. **N**ā eliasib p̄posit^o domus dñi i gaçphilacio q̄d erat factū ad res sacras pondē. q̄s p̄ pte amouit eliasib: t̄ vasa tobie gētis t̄ iudeoz p̄secutor: vt p̄z ex supradic̄tis ibidez cōsernāda recepit: q̄d fieri n̄ debebat. **S**igif p̄ istū eliasib significat mal^o plati q̄ insufficiētes t̄ in dignos pmouet in ecclia t̄ dignos idē repellit. **f** **E**t pieci vasa tobie foras de ga. tē. v̄ba fūt neemie p̄ quez significat platus supior^o bonus: q̄ debet esse sollicit^o de corrīgēdis defectib^o aliorū t̄ de eoz ecclēsia in statū debitū reformādis. **l** **E**t cognoui quoniā p̄tes leuitaz tē. **H**ic ponit secundū malū q̄d cōtingit p̄ magistrat^o tēpli: q̄a nō dederūt leuitis p̄tes honorū eis debitas v̄n debebāt viuere: ppter q̄d cōpulsi fuerūt de tēplo recedere ad alia loca vbi sibi poterant cōmodū regire: t̄ q̄ h̄ diuin^o cult^o fuit mltū diminut^o. **P**er istos autē magistrat^o tēpli signant mali plati q̄ bona ecclie debita paupib^o clericis t̄ paupib^o alijs p̄sumūt in pōpis t̄ carnalib^o amic^o: t̄ illud p̄ neemias. i. plati supiorez debet corrīgi: t̄ in statū debiti reformari. **m** **E**t egī causaz aduersus magistrat^o. **H**ic p̄tēt remediū p̄ neemias q̄ fecit ap portare decimas ad locū debitū in hierusalē: t̄ p̄stituit hoies fideles q̄ distribuerēt leuitis fidelerit suas p̄tes: t̄ sic reformatus fuit cult^o diuin^o. **t** **I**n dieb^o il. v̄di in iu. cal. torcularia in sabba tē. **H**ic ponit tertii malū q̄d p̄tigit in absentia neemias. s. de sabbati violatiōe. nā in illo iudei faciebat opa seruilla. tyri etiā q̄ gētiles erāt iferebat pisces t̄ aliave nalia q̄ vēdebāt iudeis: s̄z neemias apposuit remediu p̄ h̄ p̄ fec claudi portas hierusalē: p̄cipiēs q̄ nō agirēt v̄sc post labū. *** D**oraliter hierusalē est fidelis ania: vt frēq̄nter dī. **D**oraliter

* cū ē supra

Tropo. agit debet p eterna rege laborare. in die aut futura q si septi-
ma: requie a dno sperare. **Tropologice** at. i. moraliter agit
sabbatum dno sacramentum: cu ab hui mudi curis ad tps separati ora-
tionib vacat: et celestium rex contemplatio purificata mente suspe-
dit. **N**a cu ea q carnis cura flagitat iure gerim: qsi i sex die

sessionis ostendit: sed gentile potius stulticiam ecclesiastica ca-
stitate sonat. **A**cotus enim q hebreo d esdod ignis verboz vel
vberu. Ideoq tropologice acotice loquunt filii vroz alienige-
nay: cu oga p lasciuia pcreata vltione eternae combustionis expe-
ctant. vnde merito talium genitores a neemias non soli obiurgati
et maledicti: sed et quidam sunt celi: qz ne
cessere est errantes a doctoribus veritatis
acrius coerceri: vt ab vberi ignis vto-
ris ad vbera diuine laudationis trans-
ferantur. **H**eretici qz cu gentilis phie dia-
lectice et rhetorice studius ampli q ec-
clesiastice simplicitati operam impendunt:
nihil mir si auditores eoz luxta linguam
ppli et ppli loquuntur: scripturas qdē scatas
ore volueret: s genticili sensu interpretates.

bato: portates acerios et onera-
tes super asinos vinum et vias
et ficus et omne onus: et inferen-
tes i hierusalem i die sabbati. **E**t
contestatus sum eos ut in die q
cu optet huic s. seculo necessaria puldere.
vendere liceret venderet. **E**t ty-
rij habitauerunt in ea: inferentes
pisces et omnia venalia. **E**t ven-
debat i sabbati filiis iuda et hie-
rusale. **E**t obiurgauit optimates b
iuda: et dixi eis: Quem est hec res
mala quam vos faciunt: et pphana-
sis diem sabbati. **N**uqd non hec
fecerunt patres nostri: **E**t adduxit
deus noster super nos omne ma-
lum hoc et super ciuitatem hanc:
Et vos additis iracundiaz sup
b israel: violando sabbatum. **F**actuz
est itaq cu queuissernt portae hieru-
salē die sabbati dixi: et clauserunt e-
ianuas: et qcepit ut non aperirent
eas usq post sabbatum. **E**t pue-
ris meis constituti super portas ut
nullus inferret onus i die sabbati
Et manserunt negotiatores et ve-
detes vniuersa venalia foris hie-
rusale semel et bis: et contestatus s-
tu eos: et dixi eis: Quare manet
ex aduerso muri: **S**i secundo h
fecerunt manus mittam in vos.
Itaq ex tempore illo non vene-
runt in sabbato. **D**ixi qz leuit ut
mudarent et venirent ad custodi-
das portas: et sanctificandā die
sabbati. **E**t p hō memento mei
deus: me et pce mihi sum multitudi-
ne miserationum tuarum. **S**ed et i
in diebus illis vidi iudeos du-
cetes vrores: acotidas: amoni-
tidas: et moabitidas. **E**t filii eo-
rum ex media pte loqebant acotice
et nesciebant loqui iudaice: et lo-
quebantur iuxta linguam popu-
li et populi. **E**t obiurgauit eos:

Nota i illis vidi iudeos ducentes vrores azotidas etc. **D**ic
ponitur quartum malum in absentia neemias perpetratum: licet
enim ante per Esdras mulieres alienigenae fuissent de populo
israel electe ut dictuz est supra. **C**a. Esdras. tamen ipso defuncto
et absente neemias plures iudeorum redierunt ad vomitum ac-
cipientes sibi vrores alienigenas: sed neemias remediu adhi-
buit eos acriter obiurgando et maledicendo: et aliquos eorum
cedendo et capillos euellendo et eos per dominum adiurando

Allego. **iij** ***** qd a talib

Nico. de lyra

a Et tyrij. q erat gentiles. Ha-
bitauerunt in ea: inferentes pisces
etc. **b** Et obiurgauit optimates
iuda. q populū regebat: eo q talia per-
mittebat. **c** Nunq non hec fecerunt
patres nři. q. d. sic: et ppter h
fuerunt in captiuitatem ducti: et ciuitas ista de-
structa est: ppter hoc neemias apposuit
remediu. ideo sequit: **d** Factum
est aut cum queuissernt porte. in
hebreo habet: Et factum est cu inumbra
sent porte. i. q dies aduerseretur: et
tunc incipit sabbatum: et in idēz rediut
quia tunc porte debent quiescere ab in-
gressu mercantium. Ideo sequitur:

e Dixi. l. claudite ianuas. ita q mer-
tores non possint intrare ciuitatem ad
exercendum talem mercationem in die
sabbati. tamen non fuerunt omnino cor-
recti per hoc. Ideo sequit: **f** Et ma-
serunt negotiatores et venden-
tes etc. ad qz exhibant iudei emetes ab
eis. **g** Et contestatus suz eos. **h**

eis communado. Ideo sequitur:

b Si secundo hoc feceritis ma-
num mittam in vos. ad incarcera-
dum et flagellandum. Cetera patent.

i Sed et in diebus illis. **D**ic ponit
correctio quarti mali quod erat commi-
xtio seminis extranei: contra preceptuz
legis. Deutero. vii. et hoc est quod dicitur:
k Vidi iudeos ducentes
vrores azotidas. iste erant de filia-
bus philistinorum. **l** Et filii eorum
ex media parte loquebant azotiz
ce. sic matres eos docebant. **m** Et
nesciebant loqui iudaice. nisi val-
de corrupte: quia matres plus loquun-
tur cum pueris suis qz patres.

n Et obiurgauit eos. scilicet pres
eos acriter redarguendo.

***** Et maledixit **D**ic ponit
ctum est supra. obseruatio vero sab-
bati est quies anime in deo. hec autem
quies impeditur et violatur per tumul-
tum negotiorum exteriorum: quorum
fantasie et imaginatioes intrant ad ani-
mam per sensus exteriores qui sunt por-
te moralis hierusalem: igitur iste porte
sunt claudende ne per eas intret aliqd
quod quietem debitam anime in deo va-
leat perturbare. **i** Sed in diebus

illis vidi iudeos ducentes vrores azotidas etc. **D**ic
ponitur quartum malum in absentia neemias perpetratum: licet
enim ante per Esdras mulieres alienigenae fuissent de populo
israel electe ut dictuz est supra. **C**a. Esdras. tamen ipso defuncto
et absente neemias plures iudeorum redierunt ad vomitum ac-
cipientes sibi vrores alienigenas: sed neemias remediu adhi-
buit eos acriter obiurgando et maledicendo: et aliquos eorum
cedendo et capillos euellendo et eos per dominum adiurando

Egit mūdaui eos. **P**er aptus p omnia finis et cōdignus edificio iuncte ciuitatis et cōpli dñi; ut emūdati ciuibus alienis a deo pollutiōis ordines sacerdotū et leuitarū in ministerio suo rite custodianē: ut instituti regulariter magistri ecclie castigatū ab omni peccato populu de cetero i bono gmanere: et crescere sp exhortent. **b** **E**t in oblatiōne lignorū. Inter cetera populus ligna offert ad ignē altaris nutriendū oga & tūtū diuina psecatiōe digna organū. **A**rdet ligna et psumunt in altari holocausto: cū i cordib⁹ elector⁹ oga iusticie flāma charitatis pfectiuntur. **c** **A**hemēto mei de⁹ i bonū. **V**erito talis p̄itor: et dedicatoz ciuitatis post multos deuotiois labores mōrie se creatořia et largitoris oīm bonoru commendat.

Caico. de lyra

a **E**t maledixi. malū eis impēcādo nisi talia corigerent. **b** **E**t cecidi. flagellando aliq⁹ ppter eorum oblitinationē. **c** **E**t decalcaui eos. p capillis trahēdo: vel q̄ fecit radi capita eoꝝ et barbas qd tūc tpiis magna erat p̄fusio. **d** **E**t ad surauit in deo vt non da. **r** id ē feci eos iurare: cui cāsb̄dit. **e** **N**ūquid nō in hu. **r** q̄ era sapientissim⁹. **f** **L**erte in gētibus multis nō erat rex similis ei. in sapientia diuitias et glia: vt habet. iij. Reg. iij. **g** **E**t dilect⁹ dō suo erat. qd patet ex hoc qd sibi apparuit i gabaon: vt habet. iij. Reg. iij. **h** **E**t posuit eū de⁹ regē. q̄ nō debebat ei regnū rōne p̄mogeniture: sed ex diuina ordinatione: vt habet. i. Paral. xxvii. **i** **E**t ipm ḡ duxerūt r̄c. vt habet. iij. Reg. xi. **k** **H**unqđ et nos inobedientes faci. **r** q.d. manifeltū est q̄ sic: si du xerim mulieres alienigenas: cū multū deficiam⁹ a sapientia salomonis et eius pfectiōe. **l** **P**er filiis aut iοiada. q̄s aut fuit ille fili⁹ iοiada nō exp̄mit hic. **m** **T**uē fugauit a me. propter maliciā suam. **n** **R**ecordare dñe de⁹ meus ad eos. enormiter et grauitate puniendo ad terrorē aliorū. **o** **I**gitur mūdaui eos ab omib⁹ alienis mulierib⁹ separando. **p** **E**t cōstitui ordines sacer. et le. sicut disposuit dauid rex. i. Paral. xxvii. et. xxv. **q** **E**t in oblatiōne lignorū. i. in cōpositiōne lignorū ad nutriendū ignē iugis in altari holocaustorū qd debebat fieri a sacerdotibus p vices sibi succedēdo. **r** **A**hemēto mei de⁹. Post omnia oga bona p̄dicta fidelitē et devote se suo creatori recomandat. Lui est ho nor et glia i secula seculorū amē.

4 Mc. 23. e **2**. Pa. 35. a **t** qd a talib⁹ abstinerēt. Per iudeos vō recidivates in contra hēdo matrimōia cū alienigenis mulierib⁹: signant penitētes de vitis carnalib⁹: q̄ tñ postea deo p̄mittēte et diabolo p̄curāte ad vomitū reuertunt p̄tinis se vitis implicā

tūs implicātes: et isti sit obiurgādi p asperā correptionē illos ad q̄ spectat officiū: sunt etiā maledicēti p hoc q̄ mala pene sugētura eis sit p̄dicēda si in talib⁹ p̄seuerāt. sunt etiā cedēdi corporaliter et affligēti p illos ad quox spectat officiū si fuerint ostinati. **r** **A**demēto mei de⁹ i bo. p̄ h̄ significat q̄ bon⁹ platus ex debita core p̄tēde maloꝝ remuneratiōne bonoꝝ cōsequit supernoz.

C Postilla venerabilis magistri Nicolai de lyra sup librum Neemie q̄ Esdre secūd⁹ finit. **C** Incipit postilla venerabilis magistri Nicolai de lyra super tertiu libri Esdre. **La. I**

E **L** fecit iοsias pascha. Liber iste q̄ dī Esdre tertio videt magis ab alio doctore nescio quo cōscriptus: et pluribus collectus. Nam hic describunt plus la que in p̄mo Esdre valde sufficienter sunt descripta. Nō est autē verisimile q̄ ipē tot repertuerit i alio libro sine necessitate: immo etiam cū nulla aut parua vtilitate. Nec est argumen̄tu contra hoc de libro Paral. quo multa scribunt que habentur in libris regum. Nec similiter de secūdō Dachab. in q̄ repetunt multa que sūt in p̄mo scripta. nā altius scripsit librum Paralipomenō: et altius libros regū. et idē fuit de p̄mo et secundo Dachab. sicut satis patuit ibidez. et ideo liber iste dī a doctoribus apocryphus: vt patet in p̄ma parte sume sancti Tho. de aquino. q. x. art. vi. circa p̄mū argumentū. ppter qd liber iste inter alios nō canonicos q̄ ponuntur i biblia: minoris videatur auctoritatē: et ideo ad ipsiū exponendū vltimo misi manus: tñ de illis q̄ alibi scribūt et h̄ repetūt itēdo breviē trāstire: et ad loca remittere vbi a me diffisi⁹ exponūt. **I**gitur liber iste i tres p̄mū diuidit. nā auctor p̄mo qdā alibi sc̄pta repetit. sc̄do q̄ p̄pria sūt hui⁹ libri s̄biūgit. c. iij. tertio ad repetēdū sc̄pta alibi redit. c. vi. lbi. **I**nstante aut. p̄ma adhuc i tres. nā p̄mo repetit qdā captiuitatē babylōicā p̄cedētia. sc̄do qdā ipm p̄comitātia. ibi: **Q**ui v̄lqz ad iracūdā. tertio qdā sub se q̄ntia ca. iij. p̄ma adhuc i tres. q̄ p̄mo tpe iōsie describitur paschal celebratio: sc̄do iōsie morte et tumulatio. ibi: **E**t post omnes actū. etio filioꝝ ei⁹ successio. ibi: **E**t assumētes. p̄ma aduc i duali: q̄ p̄mo p̄tē debita p̄patio. sc̄do p̄asche celebratio. ibi: **E**t hec cū fierēt. Sētētia p̄me p̄tē patet ex dicti. ii. Paral. xxv. exceptus q̄ sequūt. **i** **H**ec de re. dāsūt r̄c. istd no referēt ad domū iōsie: vt l̄a videā p̄cēdere: iñ intelligit de domo ducū regē: p̄m qd exp̄mis. ii. Paral. xxv. **D**uces q̄z ei⁹ sp̄ote qdō vōuerāt obtulerūt tā pplo q̄ sacerdotib⁹ ei leuit⁹: et nō exp̄mis ibi qd v̄lqz tā tūm dederūt